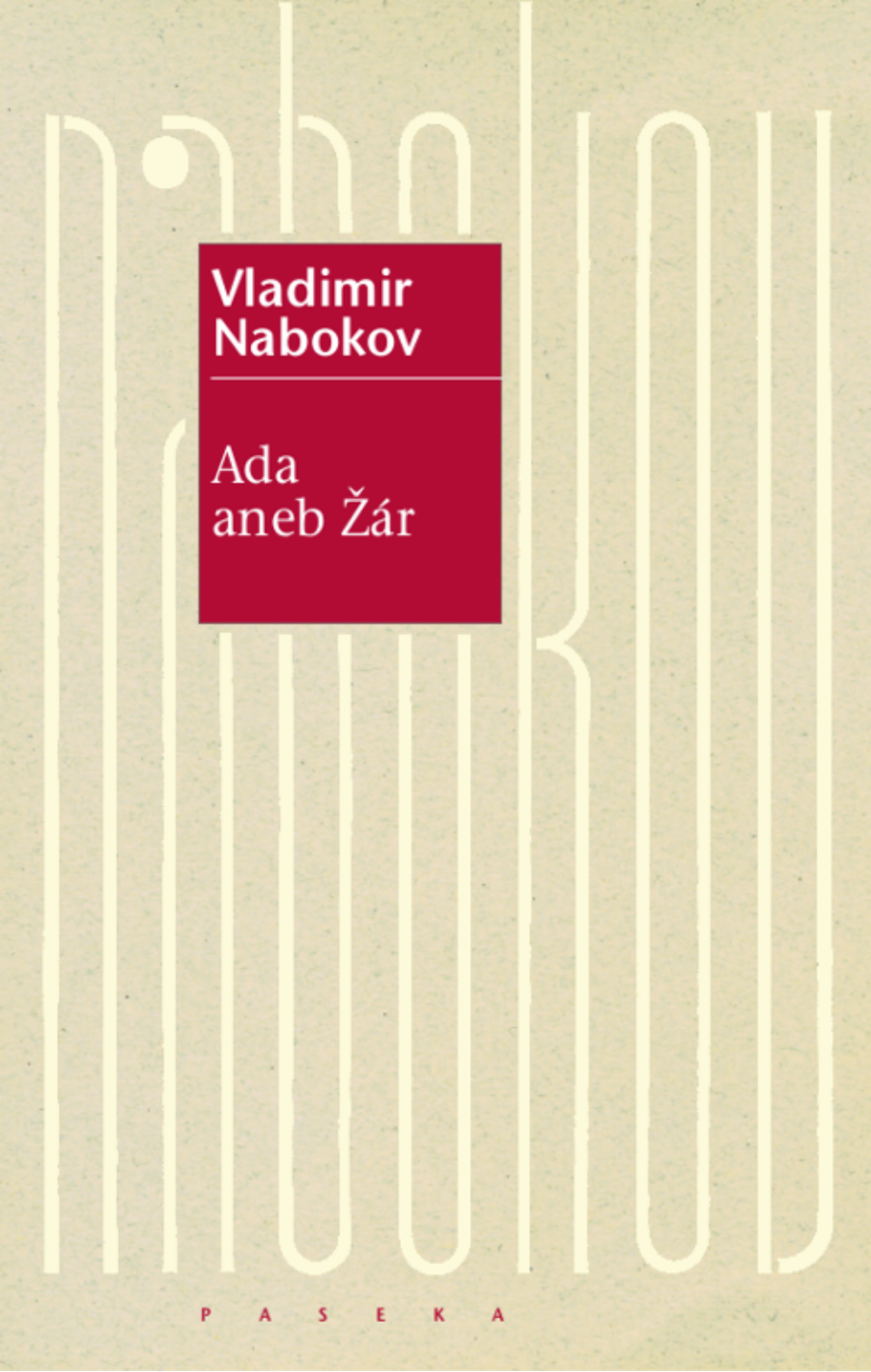

The background is a light beige or tan color. It features several vertical lines of varying thicknesses. Some of these lines have curved, hook-like shapes at the top and bottom, resembling stylized calligraphy or architectural elements. A small white circle is positioned near the top left, partially overlapping one of the vertical lines.

Vladimir
Nabokov

Ada
aneb Žár

P A S E K A

PASEKA

VLADIMIR NABOKOV

**Vladimir
Nabokov**

Ada
aneb Žár
Rodinná kronika

PASEKA

PŘELOŽIL PAVEL DOMINIK

Vychází s přispěním Ministerstva kultury České republiky

Vydání knihy rovněž finančně podpořila
firma Kolektory Praha, a. s.

ADA OR ARDOR: A FAMILY CHRONICLE

Copyright © 1969 by Dmitri Nabokov

All rights reserved

Translation © Pavel Dominik, 2015

ISBN 978-80-7432-657-8 (váz.)

ISBN 978-80-7432-725-4 (epub)

ISBN 978-80-7432-726-1 (mobi)

ISBN 978-80-7432-727-8 (pdf)

VĚŘE

kníže Vseslav Zemski
(1699—1797)

= 1770

Petr
(1772—1832)

= 1824

Mary O'Reillyová
(1806—1850)

Darja (Dolly)
(1825—1870)

= 1840

Ivan Durmanov
(1801—1872)

Ivan
(1842—1862)

Marina
(1844—1900)

Aqua
(1844—1883)

= 1871

= 1869

Daniel Veen

Dementij Veen

kněžna Sofie Temnosinijová
(1755–1809)

Olga
(1773–1814)

= 1793

Erasmus Veen
(1760–1852)

Dedalus
(1799–1883)

= 1837

hraběnka Irina Garinová
(1820–1838)

Dementij (Demon)
(1838–1905)

= 1869

Aqua Durmanovová

Ivan (Van)
(1870–)

Ardelion
(1800–1848)

=

Mary Trumbellová
(?–1849)

Daniel
(1838–1893)

= 1871

Marina Durmanovová

Adelaida (Ada)
(1872–)

Lucinda (Lucette)
(1876–1901)

= 1869

Andrej Vinelander
(1865–1922)

S výjimkou pana RONALDA ORANGERA a jeho manželky,
několika vedlejších postav a občanů neamerického původu
již nikdo z těch, kdo jsou v této knize
uvedeni jménem, není naživu.
[Pozn. vyd.]

ČÁST PRVNÍ

„VŠECHNY ŠŤASTNÉ rodiny se od sebe více či méně odlišují, všechny nešťastné jsou si více či méně podobné,“ říká velký ruský spisovatel v úvodu svého slavného románu (*Anna Arkadjevič Karenina*, přešitá do angličtiny R. G. Stonelowerem a vydaná nakladatelstvím Mount Tabor, Ltd., 1880). Toto tvrzení pramálo – pokud vůbec – souvisí s vyprávěním, které se nyní začne odvíjet, s rodinnou kronikou, jejíž první část snad připomene jiné Tolstého dílo, *Dětstvo i otročestvo* (*Dětství a otčina*, Pontius Press, 1858).

Darja („Dolly“) Durmanovová, Vanova babička z matčiny strany, byla dcerou knížete Petra Zemského, guvernéra Bras d'Or, americké provincie na severovýchodě naší velké a rozmanité země, jenž se v roce 1824 oženil s irskou mondénou Mary O'Reillyovou. Dolly, jejich jediné dítě, přišla na svět v Bras a roku 1840, v křehkém a vrtošivém věku patnácti let, se provdala za generála Ivana Durmanova, velitele Jukonské pevnosti a mírumilovného velkostatkáře se statky v Severn Tories (Severnyje Territorii), onom mozaikovém protektorátu stále s láskou nazývaném „ruská“ Estotie, granoblasticky a organicky se mísícím s „ruskou“ Kanadií, jinak též „francouzskou“ Estotíí, kde si pod našimi hvězdami a pruhy užívají idylického klimatu nejenom francouzští, ale i makedonští a bavorští osadníci.

Durmanovovi však nejraději pobývali na panství Raduga, nacházejícím se nedaleko stejnojmenného města, za hranicemi vlastní Estotie, na atlantské desce kontinentu mezi elegantní Kalugou v americkém New Cheshiru a neméně elegantní Ladogou v Mayne, kde měli svůj městský dům a kde se jim narodily tři děti: syn, který zemřel mladý a slavný, a tvrdohlavé dcery-dvojčata. Dolly zdělila po matce krásu a temperament, ale i dávnější rodový sklon k vrtkavému a často žalostnému vkusu, který se projevil například ve jménech, jež dala svým dcerám: Aqua a Marina („Proč ne rovnou Tofana?“ podivil se

dobrácký generál obdařený četnými parohy, srdečně a zároveň zdrženlivě se zasmál a vzápětí si s předstíranou lhostejností krátce odkašlal – děsil se výbuchů své ženy).

Třiadvacátého dubna 1869, v mrholivě teplé, průzračně zelené Kaluze, uzavřela pětadvacetiletá Aqua, soužená obvyklou jarní migrénou, manželství s Walterem D. Veenem, manhattanským bankéřem ze starého anglo-irského rodu, který svého času udržoval a zanedlouho měl znovu obnovit bouřlivý, byť občasný milostný vztah s Marinou. Ta se někdy v roce 1871 provdala za bratrance svého prvního milence, také Waltera D. Veena, zrovna tak zámožného, avšak mnohem nudnějšího patrona.

Písmeno „D“ ve jméně Aquina manžela znamenalo Demon (varianta jména Demian nebo Dementius), a tak mu také v rodině říkali. Ve společnosti byl všeobecně znám jako Havran Veen, nebo prostě Tmavý Walter, aby se nepletl s Marininým manželem Durakem Walterem neboli Rudým Veenem. Demon měl podvojného koníčka: sbíral staré mistry a mladé milenky. Měl také v oblibě obstarožní slovní hříčky.

Matka Daniela Veena nosila příjmení Trumbellová a on rád podrobně popisoval – pokud jej ze zvoleného směru nesvedl nějaký nudomil –, jak se v průběhu amerických dějin z anglického „bull“ (býk) stalo novoanglické „bell“ (zvon). Z neznámých důvodů se v době, kdy mu táhlo na třicet, „pusťil do podnikání“ a zanedlouho se vyšvihl mezi přední manhattanské obchodníky s uměním. V obrazech nenacházel, alespoň zpočátku, nijak zvláštní zalíbení, neměl obchodního ducha a absolutně žádnou potřebu vystavovat solidní jmění, jež mu odkázala řada mnohem šikovnějších a smělejších Veenů, otřesům vrtkavého štěstí provázejícím jeho „práci“. Přiznával, že venkov moc nemiluje, a na Ardisu, svém úžasném sídle nedaleko Ladory, strávil za celý život jenom několik pečlivě zastíněných letních víkendů. Od dob dětství navštívil jen párkrát další své panství, jež vlastnil na severu u jezera Kitěž poblíž Luggy a do něhož patřila (a vlastně ho tvořila)

ona rozlehlá, podivně pravoúhlá, byť zcela přirozená vodní plocha, kterou okouni, jimž to kdysi změřil, přeplavali za půl hodiny; o sídlo se dělil napůl se svým bratrancem, v mládí náruživým rybářem.

Milostný život nebohého Dana nebyl ani komplikovaný, ani krásný, ale nějak se stalo (brzy zapomněl na přesné okolnosti, tak jako člověku vyvanou z hlavy míry a cena láskyplně ušitého svrchníku, s přestávkami nošeného aspoň několik let), že se příjemně zamiloval do Mariny, jejíž rodinu znával v době, kdy jim ještě patřila Raduga (později prodaná židovskému obchodníkovi panu Eliotovi). Jednoho odpoledne na jaře roku 1871 požádal ve stoupajícím výtahu první manhattanské desetipodlažní budovy Marinu o ruku, na zastávce v sedmém patře (Hračky) byl rozhořčeně odmítnut, dolů sjel sám, a aby své rozrušení rozchodil, vydal se opačným směrem než pan Fogg na trojnásobnou cestu kolem světa, přičemž se pokaždé – jako nějaká oživlá rovnoběžka – držel stále stejné trasy. V listopadu 1871, zrovna když Dan spřádal plány na večer s týměž páchnoucím, avšak sympatickým průvodcem cizinců v obleku barvy *café au lait*, jehož si v janovském hotelu zjednal už dvakrát předtím, dorazil na stříbrném tácku aerogram od Mariny (doručený s týdenním zpožděním přes Danovu manhattanskou kancelář, kde ho nová úřednice nedopatřením založila do přihrádky s nápisem RE AMOR); stálo v něm, že jakmile se Dan vrátí do Ameriky, provdá se za něho.

Podle nedělní přílohy deníku, která právě tehdy začala uveřejňovat na své humoristické stránce příběhy dnes již dávno zapomenutých postaviček Nickyho a Pimpernelly (roztomilých sourozenců, dělících se o úzkou postel) a která se spolu s dalšími starými novinami dochovala na půdě Ardisu, se svatba Veen–Durmanovová konala v den sv. Adelaidy roku 1871. O dvanáct let a nějakých osm měsíců později se dvěma nahým dětem, jednomu tmavovlasému a snědému, druhému tmavovlasému a mléčně bílému, skloněným nad

zaprášenými lepenkovými krabicemi v horkých slunečních paprscích, které kose padaly vikýřovým oknem, naskytla možnost porovnat ono datum (16. prosince 1871) s jiným (16. srpna téhož roku), s předstihem načmáraným Marininou rukou našikmo v růžku oficiální fotografie (stojící v přepychovém malinovém rámečku na psacím stole v manželově knihovně); snímek se do nejmenšího detailu – včetně banálního vzduší ektoplazmického závoje nevěsty, který vánek od kostelního prahu částečně přilepil na ženichovy kalhoty – shodoval s reprodukcí v novinách. Jednadvacátého července 1872 se na Ardisu, sídle jejího domnělého otce v ladorském okrese, narodilo děvčátko, které z neznámého mnemotechnického důvodu dostalo jméno Adelaida. O pár let později, 3. ledna 1876, přišla na svět další dcera, tentokrát Danova vlastní.

Kromě staré ilustrované přílohy stále vycházejících, ale již poněkud senilních *Kalužských listů* objevili naši rozpustilí Pimpernel a Nicoletta na téže půdě kulatou krabici obsahující (podle slov kuchtíka Kima, jak se ukáže později) tlustý svítek mikrofilmu se snímky, které pořídil náš světoběžník: mnoho z malebných bazarů, malovaných cherubínů a čurajících uličníků se na něm objevuje třikrát v různých odstínech heliocoloru. Rozumí se, že ve chvíli, kdy muž zakládá rodinu, nemůže jen tak vystavovat na odiv jisté scény (například ty skupinové z Damašku, zachycující kromě něho též arkan-saského archeologa a vášnivého kuřáka s okouzlující jizvou v oblasti jater, tři tlusté kurvy či předčasné gejzíry stárnoucího Archieho, jak to žertovně nazval druhý jeho společník, typický britský švihák); většinu filmu, doprovázenou čistě faktickými poznámkami, které se vinou nepolapitelných a zavádějících záložek v několika povalujících se průvodcích ne vždy podařilo najít, navzdory tomu Dan nejednou promítl své ženě během jejich poznávacích líbánek na Manhattanu.

Nejlepší nález těch dvou dítek však pocházel z jiné krabice a hlubší vrstvy minulosti. Bylo to malé zelené album s úhledně vlepenými květinami, jež Marina natrhala nebo

jiným způsobem získala v horském letovisku Ex nedaleko švýcarského Brigu, kde pobývala před svatbou, většinou v pronajaté chatě. Prvních dvacet stránek zdobilo množství rostlinek nasbíraných halabala v srpnu 1869 na travnatých svazích nad chatou, v parku hotelu Florey, nebo v zahradě nedalekého sanatoria („můj *Zweckenhaus*“, jak mu říkala nešťastná Aqua, nebo „Domov“, jak ho zdrženlivěji označovala Marina v poznámkách o místech nálezů květků). Tyto úvodní stránky nebyly z botanického ani psychologického hlediska nijak zvlášť zajímavé a posledních přibližně padesát zůstalo prázdných; avšak z prostřední části, v níž květiněk podezřele ubylo, se vyklubalo skutečné malé melodrama, rozehrané přízraky mrtvých květin. Exempláře se nacházely na jedné straně alba, poznámky Mariny Dourmanoff (*sic*) *en regard*.

Ancolie Bleue des Alpes, Ex-en-Valais, 1. IX. 69. Od Angličana v hotelu. „Alpský orlíček, barvy vašich očí.“

Epervière auricule. 25. X. 69, Ex, ze skalky doktora Lapinera.

Zlatý list [ginkgo]: vypadl z knihy „Pravda o zemi Terra“, kterou mi věnovala Aqua, než se vrátila do Domova. 14. XII. 69.

Umělá protěž, kterou přinesla moje nová ošetřovatelka se vzkazem od Aquy, že květinka pochází z „*mizernogo* a *prapodivného*“ vánočního stromku v Domově. 25. XII. 69.

Okvětní lístek orchideje, jedné z 99 orchidejí, které mi včera přišly poštou jako spěšná zásilka, *c'est bien le cas de le dire*, z vily Armina v departementu Alpes Maritimes. Deset jsem jich odložila stranou pro Aquu do jejího Domova. Ex-en-Valais, Švýcarsko. „Sněží v křišťálové kouli Osudu,“ jak říkával on. (Datum vygumováno.)

Gentiane de Koch, vzácný, ze svého „utajeného gentiaria“ ho přinesl *lapočka* [drahoušek] Lapiner. 5. I. 1870.

[modrá inkoustová kaňka, která maně přijala podobu květu nebo něčeho, co bylo přeškrtnáno a poté přizdobeno fixem] (*Compliquaria compliquata* var. *aquamarina*. Ex, 15. I. 70.

Pestrobarevný kvítek z papíru, nalezený v Aquině kabelce. Ex, 16. II. 1870, vytvořený jejím spolupacientem v (již ne jejím) Domově.

Gentiana verna (printanière). Ex, 28. III. 1870, na trávníku u domu mé ošetřovatelky. Poslední den tady.

Dva malí objevitelé onoho podivného a ohavného pokladu k němu poznamenali:

„Vyvozuji z toho,“ řekl chlapec, „především tři skutečnosti: že dosud neprovdaná Marina a její vdaná sestra přezimovaly v mém *lieu de naissance*; že Marina měla svého vlastního doktora Krolika, *pour ainsi dire*, a že orchideje jí poslal Demon, který se raději zdržoval u moře, své tmavomodré prabáby.“

„A já mohu dodat,“ řekla dívka, „že okvětní plátek patřil obyčejné orchideji motýlí; že moje matka byla ještě větší blázen než její sestra a že v té papírové květině, tak přezíravě odbyté, se snadno pozná časné jarní hadí kořen, který jsem viděla v takovém množství loni v únoru na pobřežních svazích Kalifornie. Doktor Krolík, zdejší přírodovědec – jehož jsi, Vane, jak by to asi formulovala Jane Austenová, uvedl na scénu kvůli rychlému předání narativní informace (vzpomínáte si na Browna, vidíte, Smithi?) –, poznal v exempláři, který jsem přivezla ze Sacramenta do Ardisu, oměj šalamounek, přezdívaný ‚medvědí tlapka‘, rozumíš, má lásko, medvědí, tedy ani moje, ani tvoje, ani té dívky ze Stabiae – což je narážka, již by tvůj otec, který je podle Blanche i otcem mým, pochopil takhle rychle“ (po americku luskne prsty). „Buď rád,“ objala ho a pokračovala, „že jsem vynechala jeho odborný název. Mimochodem, druhou tlapu, *Pied de Lion* z toho ubohého vánočního modříčku, zhotovila stejná ruka – možná patřící těžce churavému malému Čínánkovi, který přijel až z Barkley College.“

„Bravo, Pompeianello (kterou jsi ty viděla rozhazovat květiny jen v jedné obrázkové knize strýčka Dana, zatímco já jsem ji minulého léta obdivoval v neapolském muzeu). Nemyslíš,

holčičko, že teď bychom si měli obléct košili a kalhoty, jít dolů a okamžitě to album zakopat nebo spálit? Nemám pravdu?“

„Máš,“ odpověděla Ada. „Zničit a zapomenout. Ale do svačiny máme ještě hodinu.“

Co se týče „tmavomodré“ narážky, která zůstala viset ve vzduchu:

Bývalý místokrál Estotie, kníže Ivan Těmnosinij, otec praprababičky dětí, kněžny Sofie Zemské (1755–1809), a přímý potomek jaroslavských vládců z předtatarských časů, pocházel z tisíciletého rodu nesoucího jméno, které v ruštině znamená „tmavomodrý“. Ačkoli Van zůstával imunní vůči okázalému rozechvění z poznání vlastního rodového původu i lhostejný k tomu, že oslové připisují odměřenost i vášnivost snobismu, nemohl se ubránit estetickému dojetí ze sametového pozadí, vždy přítomného v podobě útěšného letního nebe za černým listovým genealogického stromu. V pozdějších letech se už nedokázal vrátit k Proustovi (tak jako už nebyl schopen znovu si vychutnat voňavou a gumovitou chalvu) bez valící se vlny přesycenosti a skřípavě škrablavého pálení žáhy; přesto jeho oblíbenou barvitou pasáží zůstala ta, kde se vyskytuje jméno „Guermantes“, s jejímž fialovým odstínem ladil ve Vanově mysli jemu blízký ultramarín, příjemně dráždící jeho uměleckou ješitnost.

Odstín či stín? Čistý polostín? Žádný zázrak. Předělat! (poznámka na okraji pozdějším rukopisem Ady Veenové).

2

MARININ POMĚR s Demonem Veenem začal v den, kdy on, ona a Daniel Veen slavili narozeniny, přesněji řečeno 5. ledna 1868 – jí bylo čtyřadvacet a oběma Veenům třicet.

Jako herečka neměla Marina žádnou z těch úchvatných vlastností, díky nimž umění nápodoby vytváří dojem – přinejmenším do konce představení –, že je dokonce hodnotnější

než skutečné divadelní umění, ten plamen nespavosti, hra obraznosti a nadutost mistrovství; a přesto byla oné noci, s hebkým sněhem padajícím za stěnami světa plyše a pudru, *la Durmanska* (která platila velkému Scottovi, svému impresáριοvi, sedm tisíc dolarů ve zlatě týdně jenom za reklamu plus tučnou prémii za každé angažmá) od samého začátku tohoto kýčovitého efemérního kusu (americké hry, kterou nějaký domýšlivý pisálek slátal podle jednoho slavného ruského milostného románu) tak snová, krásná a vzrušující, že Demon (v milostných záležitostech ne zrovna velký gentleman) uzavřel sázku s knížetem N., sedávajícím vedle něho v přízemí divadla, podplatil četu garderobiérek a poté se jí v *cabinet reculé* (jak by možná francouzský spisovatel předchozího století tajemně pojmenoval onen pokojík, kde byly vedle hromady zaprášených kelímků s barevnými líčidly uloženy rekvizity zapomenutého klauna – polámaná trumpetka a obruče pro číslo s pudlíky) zmocnil mezi dvěma výstupy (třetí a čtvrtou kapitolou umučeného románu). V prvním se svlékala v půvabné siluetě za poloprůhledným paravánem, vrátila se v tenké a okouzlující noční košilce a zbytek žalostného výstupu strávila propíráním místního statkáře, barona d'O., se starou chůvou v eskymáckých botách. Jakmile se jí od nekonečně moudré vesničanky dostalo rady, sedla si na kraj postele, na stolku s pavoučími nohama naškrábala husím brkem milostný dopis a potom ho asi pět minut ospalým, ale zvukným hlasem ještě jednou přečetla, aniž bylo jasné, komu, jelikož chůva, usazená na jakési námořnické truhlici, dřímala a diváky zajímal spíše odlesk kaširovaného měsíce na nahých pažích a dmoucích se řadrech zhrzené dívčiny.

Ještě než se stará Eskymačka odšourala s dopisem, opustil Demon Veen růžovým sametem potažené křeslo a vydal se vyhrát sázku, přičemž úspěch jeho počínání předem zaručovala skutečnost, že Marina, panna, která se ještě ani nelíbala, do něho byla od jejich posledního tance na silvestrovském plese zamilovaná. Žár měsíčního světla, v němž se právě koupala,

pronikavé vědomí vlastní krásy, vášnivé vzněty mladé hrdinky hry a obdivný aplaus téměř zaplněného hlediště navíc způsobily, že byla vůči šimrání Demonova kníru zcela bezbranná. Mimoto měla ještě spoustu času, aby se převlékla na další výstup, začínající dosti dlouhým intermezzem v podání tanečního souboru angažovaného Scottym, který přivezl Rusy ve dvou lůžkových vozech až z Bělokoňska v Západní Estonii. Děj se odehrával v nádherném sadu, kde se několik veselých mladých zahradníků, kdovíproč oblečených v halenách gruzínských horalů, ládovalo malinami, zatímco několik stejně neuvěřitelných služek v šarovarech (někdo to zpackal – anebo v agentově aerogramu zkomolili slovo „samovary“) příčinlivě trhalo z větví ovocných stromů ibišek a burské oříšky. Na neviditelný pokyn dionýského původu se všichni dali do divokého křepčení, zvaného v legračním programu *kurva* neboli „stužka bulvárů“, a výskali tak, že Veen (chvějící se vzrušením, s pocitem lehkosti ve slabínách, v kapse růžovočervenou bankovku knížete N.) málem spadl z křesla.

Srdce se mu na chvíli zastavilo, vynechalo jeden úder a nelitovalo té příjemné ztráty, když zrudlá a zmatená vběhla v růžových šatech do sadu a vysloužila si třetí ovace vsedě, jimiž klaka vítala okamžité rozptýlení imbecilních, ale osobitých transfigurantů z Ljašky – nebo Ibérie. Její schůzka s baronem d'O., který v zeleném fraku a ostruhách vyšel volným krokem z postranní uličky, nějak Demonovi unikla – tak byl zasažen zázrakem oné náhlé propasti absolutní skutečnosti mezi dvěma falešnými záblesky vymyšleného života. Ani nepočkal na dokončení výstupu a vyběhl z divadla do křupavé, křišťálové noci a na cylindr mu jako blýskavé flitry sedaly hvězdy sněhových vloček, když se vracel do svého domu o ulici dál, aby zařídil velkolepou večeři. Ve chvíli, kdy se v saních s cinkajícími roličkami vydal pro svou novou milenkou, závěrečný tanec kavkazských generálů a proměněných Popelek náhle skončil a baron d'O., tentokrát v černém fraku a bílých rukavičkách, klečel uprostřed prázdného jeviště, v ruce skleněný

střevíček – jediné, co mu zůstalo po nevěrnici unikající před jeho opožděnými návrhy. Stále unavenější členové klaky se ještě dívali na hodinky, když Marina, zahalená v černém plášti, vklouzla do Demonovy náruče a labutích saní.

Veselili se, cestovali, hádali se a znovu se k sobě vášnivě vraceli. Ještě před příchodem následující zimy ji začal podezírat, že ho podvádí, ale nedařilo se mu zjistit totožnost jeho soka. V polovině března, na pracovním obědě se znalcem umění, bezstarostným, vytáhlým, sympatickým chlapíkem ve staromódním fraku, si Demon vtiskl do oka monokl, vycvakl ze speciálního plochého pouzdra nevelkou lavírovanou kresbu tuší a prohlásil, že se domnívá (nepochyboval o tom, ale toužil sklidit obdiv za svůj pocit jistoty), že se jedná o dosud neznámé, procítěné dílo malíře Parmigianina. Kresba znázorňovala nahou dívku s broskvovitým jablkem v misce přizvednuté dlaně, sedící bokem na podstavci ovinutém svačcem, a pro svého objevitele měla dodatečné kouzlo, neboť mu připomněla Marinu, když se poté, co ji zvonění telefonu vyhnalo z hotelové koupelny, posadila na opěrku křesla, dlaní zaclonila sluchátko a zeptala se svého milence na něco, čemu nemohl rozumět, protože její šepot zanikal v šumu vody z koupelny. Baronovi d'Onskému stačil jediný pohled na zvednuté rameno a nepravidelné vlnky vykroužené něžnou rostlinou, aby potvrdil Demonovu domněnku. Ačkoli byl d'Onsky známý tím, že ani při pohledu na nejúžasnější mistrovské dílo nedal nikdy najevo sebemenší náznak estetické libosti, tentokrát odložil zvětšovací sklo, jako kdyby sundával masku, a usmívaje se zasněnou slastí dovolil svému nezakrytému zraku polaskat sametové jablko i jamky a mechovité ostrůvky nahého těla. Nezvážil by pan Veen, že by mu tu kresbu teď hned prodal, kdyby ho o to poprosil? Ne, pan Veen by nezvážil. Skunkin (jednostranná přezdívka) se musí spokojit s hrdou myšlenkou, že on a šťastný vlastník obrázku jsou jediní na světě, kdo se jím dosud mohli pokochat *en connaissance de cause*. Kresba putovala zpátky do speciálního obalu; po čtvrtém koňaku

d'O. požádal, aby se na ni směl ještě naposledy podívat. Oba muži už měli malou špičku a Demon si v duchu kladl otázku, zda stojí za to komentovat poněkud banální podobnost toho rajskeho stvoření s mladou herečkou, kterou host nepochybně viděl v „Jevgenijovi a Laře“ nebo v „Lenoře Voronské“ (rozcupovaných „odporně nepodplatitelným“ mladým kritikem). Nestálo: takové nymfy jsou ve své živelné průzračnosti všechny stejné, neboť čím jsou si podobné mladé vodní bytosti, ne-li šuměním přirozené nevinnosti a nejasnou řečí zrcadel, to je můj klobouk, jeho je starší, ale máme stejného londýnského kloboučníka.

Na druhý den seděl Demon ve svém oblíbeném hotelu na čaji s jednou českou dámou, kterou nikdy předtím a ani potom neviděl (přála si od něho získat doporučení pro práci v oddělení skleněných ryb a květin jednoho bostonského muzea), když vtom žena sama přerušila vodopád své řeči a ukázala na Marinu a Aquu, s nepřítomným výrazem se plížící sálem v oparu módní melancholie a modravých kožešin s Danem Veenem a nějakým daklem v závěsu, a řekla:

„Zajímavé, jak ta příšerná herečka připomíná ‚Evu na klespydrofonu‘ ze slavného Parmigianinova obrazu.“

„Slavný rozhodně není,“ poznamenal Demon tiše, „a nemohla jste ho vidět. Nezávidím vám,“ dodal. „Naivním cizincům, kteří si uvědomí, že šlápli do bláta cizího života, se musí dělat nanic. Od kterého mluvky jste se to dozvěděla – přímo od pana d'Onského nebo od nějakého přítele jeho přítele?“

„Od jeho přítele,“ odpověděla nešťastná Češka.

U výslechu v Demonově žaláři Marina se zvonivým smíchem utkala pitoreskní předivo lži; pak se v něm ale sama zamotala a přiznala se. Přísahala, že všechno skončilo, že baron, tělem troska, ale duchem samuraj, odjel nadobro do Japonska. Z hodnověrnějšího zdroje se Demon dozvěděl, že skutečným samurajovým cílem byl módní malý Vatikán, římské léčivé lázně, odkud se měl asi tak za týden vrátit do Aardvarku v Massachusetts. Jelikož prozíravý Veen chtěl svého

soka zabít raději v Evropě (vetchý, ale nezničitelný Gama-liel prý dělal, co mohl, aby na západní polokouli souboje zakázal – buď novinářská kachna, anebo chvilkový rozmar idealistického prezidenta, jelikož z toho nakonec vůbec nic nevzešlo), pronajal si nejrychlejší z dostupných benzoletů a dostihl barona (napohled kypícího zdravím) v Nice: viděl ho vejít do Gunterova knihkupectví, vešel tam za ním a před zcela klidným a poněkud znuděným anglickým majitelem překvapeného barona zpolíčkoval rukavičkou vonící levandulí. Výzva byla přijata; mezi místními byli vybráni dva sekundanti; baron zvolil šavle; a jakmile jisté množství vznešené krve (polské a irské – jakási naturalistická varianta „Bloody Mary“ v pijácké hantýrce) postříkalo dva chlupaté hrudníky, nabílenou terasu, schody sestupující do zídrou obehnané zahrady v zábavném aranžmá Douglase d’Artagnana, zástěru dojičky, která se jim čirou náhodou připletla do cesty, a rukávy košil obou sekundantů, šarmantního monsieur de Pastrouila a ničemného plukovníka St. Alina, oba posledně jmenovaní od sebe oddělili zadýchané bojovníky a Skunkin zemřel, ne však na „následky zranění“ (jak se zlomyslně šušovalo), ale na gangrénu, kterou dodatečně přivodilo to nejméně vážné z nich, možná i způsobené vlastní rukou, totiž bodnutí do slabin, které narušilo krevní oběh; nepomohlo ani množství chirurgických zákroků v průběhu několika let za stále delších pobytů v Aardvarské nemocnici v Bostonu – čirou náhodou právě v tom městě, kde se roku 1869 oženil s naší známou dámou z Čech, která se přece jenom stala správkyní skleněné fauny a flóry v místním muzeu.

Marina přijela do Nice pár dní po souboji, vypátrala Demona v jeho vile Armina, a v extázi smíření oba zapomněli na riziko početí, čímž vzniklo krajně *intéresnoje položenije* (zajímavá situace), bez něhož, po pravdě řečeno, by tyto mučivé zápisky nespátrily světlo světa.

(Vane, důvěřuji tvému vkusu i talentu, ale jsme si *naprosto jisti*, že bychom se měli neustále tak *nadšeně* vracet do toho

ohavného světa, který koneckonců možná existoval pouze oneirologicky? Co myslíš, Vane? Na okraji, Adiným rukopisem v roce 1965; lehce přeštrnuto její pozdní, třesoucí se rukou.)

Toto lehkomyslné období nebylo poslední, ale bylo nejkratší – trvalo nejvýš čtyři nebo pět dní. Odpustil jí. Zbožňoval ji. Velmi se s ní toužil oženit – pod podmínkou, že okamžitě ukončí svou divadelní „kariéru“. Odsoudil tuctovost jejího talentu a vulgárnost jejího okolí, a ona křičela, že je surovec a zloduch. K desátému dubnu o něho už pečovala Aqua, kdežto Marina odletěla zpátky zkoušet „Lucile“, další mizerné drama, směřující k dalšímu fiasku v ladorském městském divadle.

„Sbohem. Třeba to tak bude lepší,“ napsal Demon Marině v polovině dubna 1869 (dopis může být buď kopie, napsaná jeho kaligrafickým písmem, nebo nadeslaný originál), „neboť nehledě na to, jaká blaženost by naplňovala náš manželský život a jak dlouho by ten blažený život trval, jeden obraz nemohu zapomenout ani odpustit. Jen ať se ti vryje do paměti, má drahá. Dovol, abych ti ještě jednou všechno zopakoval slovy, jež dramatická umělkyně jistě dokáže pochopit. Odjela jsi do Bostonu navštívit starou tetu – klasické klišé, ale tentokrát pravdivé – a já odjel za svou, na ranč nedaleko Lolity v Texasu. Jednoho časného únorového rána (okolo poledne *chez vous*) jsem ti zavolal do hotelu z budky u silnice, vybroušené z čistého křišťálu stále ještě zmáčeného slzami po strašné bouři: chtěl jsem tě požádat, abys okamžitě přiletěla, protože já, Demon, který jsem chrastil pomačkanými křídly a proklínal automatický dorofon, jsem bez tebe nemohl žít a protože jsem si přál, abys viděla, schoulená v mém objetí, omámené pouštní květy probuzené deštěm k životu. Tvůj hlas byl vzdálený, ale sladký; řekla jsi, že jsi ještě v rouše Evině, nezavěšuj, jen si na sebe vezmu peignoir. Místo toho jsi zakryla sluchátko a něco jsi řekla, nejspíš muži, s kterým jsi strávila noc (a jemuž bych zakroutil krkem, nemít sto chutí ho vykastrovat). *Tak* tedy vypadá skica pro fresku *našeho osudu*,

v prorockém transu načrtnutá v šestnáctém století mladým umělcem v Parmě a kryjící se, vyjma jablka strašného poznání, s obrazem ve vzpomínce dvou mužů. Mimochodem, tvoji uprchlou služku objevila policie ve zdejšími bordelu, pošlou ti ji zpátky, jakmile ji dostatečně nafutrují rtutí.“

3

PODROBNOSTI EL-KATASTROFY (čímž nemíním El Dorado) v *beau milieu* minulého století, která nevidaným způsobem zároveň povýšila i ponížila představu „Terry“, jsou v historickém ohledu dobře známé a z hlediska duchovního příliš nemravné, než abychom je zevrubně rozebírali v knize určené mladým amatérům a amantům, a nikoli mudrlantům a mrtvolám.

Dnes, kdy báječná léta reakcionářských bludů vůči El po-
minula (víceméně!) a naše elegantní strojky, Farabůh jim
žehnej, znovu jakžtakž fungují téměř jako v první polovi-
ně devatenáctého století, se samozřejmě i čistě geografická
stránka věci vyznačuje spásně komickými rysy, podobnými
vzorům mosazných intarzií, bric-à-Braques a hrůzám z pozla-
ceného bronzu, jež naši předkové při nedostatku smyslu pro
humor považovali za „umění“. Nikdo totiž nemůže popřít
přítomnost čehosi navýsost směšného v samotných konfigu-
racích, o nichž se tehdy se vši vážností tvrdilo, že představují
pestrobarevnou mapu Terry. *Ved'* (vždyť) je k popukání, před-
stavíme-li si, že „Rusko“, místo aby bylo starodávným syno-
nymem Estotie, americké provincie prostírající se od kruhu
nikoli už bludného, ale polárního, až k hranicím samotných
Spojených států, se na planetě Terra stalo pojmenováním ze-
mě, přenesené pomocí jakéhosi geotriku přes hraniční zídku
zdvojeného oceánu na protější polokouli, kde se rozprostřela
přes celé území dnešní Tatárie, od Kuronska až po Kurily! Když
se však (což je ještě absurdnější) v prostorové terminologii

Terry Amerusko Abrahama Miliona rozštěpilo na dvě části, přičemž pojmy „Amerika“ a „Rusko“ byly rozděleny – spíše politicky než poeticky – reálnými vodami a reálným ledem, vznikl ve vztahu k času mnohem složitější a ještě absurdnější nesoulad – nejen proto, že dějiny každé části tohoto amalga-mu neodpovídaly zcela dějinám protějšku v jeho odděleném stavu, ale z toho důvodu, že mezi těmito dvěma zeměmi tak či onak existoval odstup téměř sta let; odstup, poznamenaný prapodivným zmatkem ukazatelů směru na křižovatkách ubíhajícího času, na nichž všechna „ještě ne“ jednoho světa ještě nestála proti „už ne“ světa druhého. Mezi jiným právě kvůli tomuto „vědecky neuchopitelnému“ sběhu odlišností došlo k tomu, že hlavy *bien rangés* (neschopné povolit otěže šotkům) zavrhly Terru jako přelud či pokušení, zatímco hlavy neuspořádané (ochotné skočit do jakékoli propasti) ji přijaly, neboť v ní viděly oporu a symbol vlastní iracionality.

Jak se měl Van Veen sám přesvědčit, v době jeho zaníceného studia terrologie (tehdy spadala pod psychiatrii) byli i nejhlubší myslitelé a nejčistší filosofové, Paar z Chose a Zapater z Aardvarku, emocionálně rozpolceni ve vztahu k možné existenci „křivého zrcadla naší křivé země“, jak se s libozvučnou duchaplností vyjádřil učenec, který si nepřeje být jmenován. (Hm! Divím se, divím, jak říkávala nebohá mademoiselle L., když rozmlouvala s Gavronským. Adinou rukou.)

Byli tací, co tvrdili, že rozpory a „falešné přesahy“ mezi těmito dvěma světy jsou příliš četné a příliš hluboko vrostlé do spleti následných událostí, než aby teorie jejich esenciální identity nebyla otřepanou frází; ale byli i jiní, kteří oponovali, že odlišnosti jen potvrzují živoucí organickou realitu onoho druhého světa, že úplná podobnost by naopak znamenala jev spekulární, a tudíž i spekulativní, a že dvě šachové partie s týmiž zahajovacími a závěrečnými tahy se mohou větvit v nesčetné varianty – na *jedné* šachovnici, ale ve *dvou* hlavách – v každém stadiu jejich neodvolatelně se sbíhajícího vývoje.

Skromný vypravěč považuje za nutné připomenout tohle všechno tomu, kdo čte knihu znovu, jelikož v dubnu (mém oblíbeném měsíci) roku 1869 (*annus mirabilis* snad jen úrodou mirabelek), na den svatého Jiří (podle usazených vzpomínek mademoiselle Larivièreové), se Demon Veen oženil s Aquou Veenovou – ze zlosti i lítosti, nikoli neobvyklé směsice.

Byla okořeněna něčím zvláštním? Marina často v posteli s perverzní zpupností tvrdila, že na Demonovy smysly musí působit nějaká podivná „krvesmilná“ (ať už si pod tím představíme cokoli) slast (ve smyslu francouzského *plaisir*, rozkmitávajícího v páteři mocné dodatečné vibrato), když laská a ochutnává, něžně rozevírá a nepopsatelnými, avšak fascinujícími způsoby znesvěcuje tělo (*une chair*), které je tělem jeho ženy a zároveň jeho milenky, navzájem prolnuté a prosvětlené půvaby jednobuněčných krás, Aquamariny jediné i dvojjediné – fata morgána v orkánu, ozvěna opálu, orgie epiteliálních aliterací.

Aqua byla ve skutečnosti méně hezká a mnohem ztřeštěnější než Marina. Během svého nešťastného čtrnáctiletého manželství trávila s přestávkami stále delší pobyty v sanatoriích. Malá mapa evropské části Britského společenství – dejme tomu od Skoto-Skandinávie po Riviéru, Altar a Palermontovii –, stejně jako většina USA, od Estotie a Kanadie po Argentinu, mohla být hodně hustě poseta špendlíky s emailovými vlaječkami Červeného kříže, označujícími Aquiny bivaky v její „válce světů“. Svého času hodlala najít špetku zdraví („aspoň trochu šedi, pěkně prosím, místo samé černoty“) v některých anglo-amerických protektorátech, například na Balkáně a v Indiích, a možná to dokonce zkusila i na dvou jižních kontinentech vzkvétajících pod naší společnou správou. Tatárie, nezávislé peklo, které se tenkrát táhlo od Baltského a Černého moře až k Tichému oceánu, zůstávala samozřejmě pro turisty nepřístupná, i když jména Jalta a Altyn-tagh zněla zvláště přitažlivě... Jejím skutečným cílem však byla

Terra Krásná – věřila, že právě tam odletí po smrti na dlouhých křídlech vážky. Její žalostné krátké dopisy, posílané manželovi z domovů šílenství, nesly někdy podpis madame Ščemjaščich-Zvukov (Tesklivých zvuků).

Po první bitvě s nepříčetností v Ex-en-Valais se vrátila do Ameriky a utrpěla krutou porážku ve dnech, kdy Vana ještě kojila velmi mladá černošská kojná, sama skoro ještě dítě, Ruby Blacková (jak jinak), která měla taky přijít o rozum: jakmile se totiž s Vanem všechny ty laskavé a křehké bytosti sblížily (jako později Lucette, abych uvedl další příklad), okamžitě jim byly souzeny strasti a smutky, pokud v sobě neměly něco z démonické krve Vanova otce.

Aquē ještě nebylo dvacet, když její blouznivá povaha začala prozrazovat patologické rysy. Počáteční stadium její duševní choroby se časově shodovalo s prvním desetiletím Velké revoluce, a přestože si mohla pro své bludy stejně snadno najít jinou motivaci, statistika dokládá, že Velká a pro někoho Nesnesitelná revoluce vyvolala ve světě ještě větší šílenství než posedlost náboženstvím ve středověku.

Revoluce může být nebezpečnější než Revoluce. Choré mozky si spojily představu planety Terra s představou jiného světa a tento „jiný svět“ se nám spletl nejen s „oním světem“, ale i se skutečným světem v nás a okolo nás. *Naši* démoni a *naši* čarodějové jsou vznešené opalizující bytosti s průsvitnými pařáty a mocně mávajícími křídly; v šedesátých letech devatenáctého století však novověrci vnucovali lidem představu planety, na které naši oslniví přátelé podlehli naprostému rozkladu, proměnili se v ohyzdná monstra, nechutné zloduchy s černými šourky masožravců a zuby jedovatých hadů, hrubiány a trýznitele ženských duší; na protilehlé straně vesmírné dráhy mezitím duhový opar andělských duchů, obyvatelů sladké Terry, křísil všechny již vyčpělé, ale stále mocné mýty dávných vyznání s novým aranžmá – pro melodeon – všech kakofonií všech bohů a sluhů božích, kteří se v zástupech objevili ve slatinách tohoto nám dostačujícího světa.

Dostačujícího pro tvé cíle, Vane, *entendons-nous*. (Poznámka na okraji.)

Ubohá Aqua, jejíž fantazie snadno podléhaly všem novotám pomatenců i křesťanů, si živě představila ráj bezvýznamného skladatele hymnů, budoucí Ameriku s alabastrovými stopatrovými budovami, připomínající nádherný obchod s nábytkem, přecpaný vysokými bílými šatníky a nízkými ledničkami; spatřila obrovité létající žraloky s očima po stranách, kteří během jediné noci převezli poutníky černým éterem přes celý kontinent od temného moře k zářivému, než vyrazili zpátky do Seattlu či Warku. Slyšela mluvit a zpívat kouzelné hudební skřínky, jež přehlušovaly dės myšlenek, povznášely dívku obsluhující výtah, spouštěly se dolů s horníky, velebily krásu a zbožnost, Pannu Marii a Venuši v příbytích osamělých a ubohých. Nepopsatelnou magnetickou sílu, odsuzovanou zlými zákonodárci této naší ošuntělé země – doslova všude, v Estotii i Kanadii, v „německém“ Mark Kennensie i „švédském“ Manitoboganu, v dílnách Jukonetů v červených košilích i v kuchyních Ljaškanek s červenými šátky, ve „francouzské“ Estotii, od Bras d’Or po Ladoru – a zanedlouho i v obou našich Amerikách a na všech ostatních ohromených kontinentech –, tuto sílu používali na planetě Terra stejně snadno a svobodně jako vodu a vzduch, bibli a koště. O dvě nebo tři století dříve mohla být Aqua jen další čarodějnicí určenou k upálení.

Během svých nevyzpytatelných studentských let odešla Aqua z módní Brown Hill College, založené jedním z jejích méně vážených předků, a zúčastnila se (což se také nosilo) jakéhosi sociálního projektu v provincii Severnyje Territorii. S neocenitelnou pomocí Milтона Abrahama založila v Bělokoňsku „Levnou lékárnu“ a bolestně se zamilovala do ženatého muže, jenž ji ale na konci léta, naplněného povýšenec-kou vášní, kterou jí poskytoval v „garsonce“ svého obytného fordu, raději opustil, než aby riskoval své společenské postavení v šosáckém městečku, kde podnikatelé hráli v neděli

„golf“ a byli členy „lóží“. Strašná nemoc, v jejím případě, ale i u jiných nešťastníků přibližně diagnostikovaná jako „extrémní forma mystické mánie spojená s existenciálním odcizením“ (jinak řečeno normální šílenství), se jí zmocňovala postupně – přestávky mezi záchvaty vyplňoval jednou extatický klid, jindy letmé úseky nejistého stavu přičetnosti nebo náhlé sny o jistotě života věčného, které však byly stále zřídkaější a kratší.

Po její smrti v roce 1883 si Van spočítal, že za třináct let – sečte-li každou předpokládanou minutu její přítomnosti, každou tísnivou návštěvu v různých nemocnicích, ale i její nečekané a bouřlivé příchody uprostřed noci (celou cestu nahoru po schodech zápasila s manželem nebo s křehkou, ale čilou anglickou guvernantkou, divoce vítána starým *ap-penzellerem*, a nakonec vběhla do dětského pokoje: bez pa-ruky, bosá, se zakrvácenými nehty) – ji skutečně viděl nebo pobýval v její přítomnosti po dobu ne delší, než trvá vývoj lidského plodu v těle matky.

Růžové dálavy Terry jí zanedlouho zahalil závoj zlověstného oparu. Její rozpad probíhal postupně a každé stadium bylo trýznivější než to předešlé, jelikož lidský mozek se dokáže stát nejdokonalejší mučírnou ze všech, jež sám vymyslel, vystavěl a během miliónů let v miliónech zemí použil na miliónech naříkajících obětí.

Vypěstovala si chorobnou citlivost na řeč vody tekoucí z kohoutku, v níž se občas ozývají (podobně jako v před-spánkovém šumění krve) útržky hovoru, znějící v uších, zatímco si člověk myje ruce po večírku s cizími lidmi. Jakmile si poprvé všimla té okamžité, vytrvalé a v jejím případě dost dychtivé a posměšné, ve skutečnosti nicméně zcela nevinné reprízy nějaké nedávné rozmluvy, pobavilo ji pomyšlení, že ona, ubohá Aqua, čirou náhodou objevila tak jednoduchou metodu zaznamenávání a přenášení řeči, zatímco inženýři („vědátoři“) celého světa se snaží učinit dostupnými a výnosnými neobyčejně složité a stále velmi drahé hydrodynamické

telefony a další zoufalé „vynálezy“, mající nahradit ty, co se odebraly *k čertjám sobačím* po zákazu tabuizovaného *jan-taru*. Ovšem rytmicky dokonalá, ale slovně spíše zamlžená mnohomluvnost kohoutků začala zanedlouho nabývat až příliš přiléhavého smyslu. Čistota dikce tekoucí vody vzrůstala přímo úměrně s její dotěrností. Voda se vždýcky ozvala téměř vzápětí poté, co Aqua vyslechla něčí řeč nebo přesvědčivý a působivý projev někoho, kdo ani nemusel mluvit k ní, někoho s charakteristicky rychlými kadencemi hlasu a velmi osobitými či velmi cizokrajně znějícími frázovými intonacemi, dejme tomu tlachání notorického vypravěče na hrozném večírku nebo melodický monolog v nudné hře, příjemný Vanův hlas, nebo pár veršů zaslechnutých na přednášce, hochu můj, půvab tvůj pít z čistých dlaní, láska má, měj slitování, ale především splavnější a nejasnější italské verše, například tu říkanku, kterou recitoval mezi poklepáváním kolen a vyvracením víček starý doktor, napůl Rus a napůl trotl, dok-trot, klepy-klep, blem-blem, ballatetta, deboletta... tu, voce sbigottita... spigotty e diavoletta... de lo cor dolente... con ballatetta va... va... della strutta, destruttamente... mente... mente... zastavte tu desku, nebo nás ten průvodce zavede, tak jako dneska ráno ve Florencii, k stupidnímu sloupu, postavenému prý na památku „jilemu“, který se olistil, když jeho graduálním, velmi graduálním stínem pronesli jako kámen těžké ostatky sv. Dia; nebo megeru z Arlingtonu, neustále dorážející na svého mlčenlivého manžela, zatímco kolem ubíhaly vinohrady, dokonce i v tunelu (tohle ti udělat nemůžou, pověz jim to, Jacku Blacku, jen jim to pěkně řekni...). Voda tekoucí do vany (nebo sprcha) měla příliš mnoho z Kalibana, než aby mluvila srozumitelně – a možná příliš dychtivě toužila vystříknout horký proud a zbavit se pekelného žáru, než aby marnila čas planým plkáním; avšak bublavé pramínky byly stále ctižádostivější a odpudivější, a když Aqua ve svém prvním „domově“ uslyšela, jak jeden z nejodpornějších lékařů, kteří k ní chodili na vizitu (ten, co s oblibou citoval

Cavalcantiho), žvanivě vylévá do jejího odporného bidetu odporné pokyny v němčině ošplouchané ruštinou, rozhodla se vodu z kohoutku už nikdy nepouštět.

I toto období však minulo. Výřečné gejzíry její jmenovkyně nahradila jiná muka tak dokonale, že když se Aqua v jedné ze svých jasných chvil chtěla napít a slabou rukou otočila kohoutkem nad umyvadlem, vlažný proud odpověděl svou vlastní mluvou bez jediné stopy podvodu či přetvářky: *Finito!* Aquu v té době nesnesitelně trýznily měkké černé jamky (*vpadiny, vpadinočki*) tvořící se v jejím vědomí mezi blednoucími skulpturami myšlenek a vzpomínek; psychická panika a fyzická bolest si podaly rubínovo-černé ruce – jedna ji nutila modlit se za přičetnost, druhá prosit o smrt. Věci vytvořené lidskou rukou ztratily smysl nebo obrostly nestvůrnými významy; z ramínek na šaty se vyklubala ramena státých Telluriánců, faldy přikrývky, kterou skopla z postele, se po ní truchlivě ohlížely s ječným zrnem na padajícím víčku jednoho oka a pochmurnou výčitkou ve zvadle zkřiveném promodralém rtu. Úsilí vstřebat informace, jakýmsi způsobem předávané geniálním lidem skrze postavení hodinových ručiček nebo hodin času, vyšlo stejně naprázdno jako pokus pochopit znakovou řeč tajného bratrstva nebo čínské prozpěvování mladého studenta se zcela nečínskou kytarou, jehož poznala v době, kdy buď ona, nebo její sestra povila nafialovělé nemluvně. Její šílenství, majestátnost jejího šílenství si však stále uchovávala žalostnou koketérii pomatené královny: „Víte, pane doktore, asi budu brzo potřebovat brýle, já totiž nevím“ (povýšený smích), „prostě nepoznám, co mi ukazují hodinky... Prokristapána, řekněte mi, kolik je na nich! Á! Půl – ale čeho? Vždyť je to jedno, škoda slov. ‘Škoda’ a ‘slova’ jsou dvojčata. Mám sestru dvojče a syna dvojče. Víím, že si chcete prohlédnout můj vulvarendron, chundelatou alpskou růži v *jejím* albu, sebranou před deseti lety“ (radostně a pyšně ukáže svých deset prstů, deset je deset!).

Utrpení se potom rozbujelo do nesnesitelné tíže a strašidelných rozměrů, nutících ji křičet a zvracet. Vyslovila prosbu (jež byla vyslyšena – díky špitálnímu holiči Bobu Beanovi), aby jí zkrátili tmavé kadeře na akvamarínového ježka, protože jí vrůstají do pórovité lebky a uvnitř se kroutí. Kousky skládačky s obrázkem nebe či stěny se rozpadaly, ať je skládala sebejemněji; neopatrný náraz či loket ošetřovatelky dokázaly tak snadno pomíchat ty lehké zlomky, vzápětí se proměňující v nesrozumitelná prázdná místa po neznámých předmětech nebo v čisté spodní strany kostiček scrabblu, které nemohla otočit slunečnou stranou nahoru, protože ruce jí svázal sanitář s Demonovými černými očima. Zanedlouho ale panický strach a bolest, jako dvě děti v rozpustilé hře, naposled zavýskly a odběhly do křoví, aby se tam vzájemně osahávaly jak v *Anně Kareninové*, románu hraběte Tolstého, a v domě se znovu na chvilku, aspoň na chvilíčku rozhostilo ticho, a jejich i její matka měly stejné křestní jméno.

Aqua svého času věřila, že mrtvě narozeného půlročního chlapečka – poté co v oblacích prašanu narazila do pahýlu modřínu –, vyjevený zárodek, gumovou ryбку, kterou porodila ve vaně, v *lieu de naissance*, označeném v jejích snech jednoduše latinskou desítkou, neznámo jak zachránili a dovezli ji ho do Zweckenhausu spolu s pozdravy od sestry, zabaleného v krvi nasáklé vatě, ale naprosto živého a zdravého, a zapsali ho jako jejího syna Ivana Veena. Jindy podléhala přesvědčení, že dítě je její sestry a že pochází z nemanželského lože, z časů vyčerpávající, ale velmi romantické metelice v horském útulku na úbočí Sex Rouge, kde šťastnou náhodou seděl u prostých, do ruda rozpálených kamen doktor Alpiner, praktický lékař a milovník hořců, a čekal, až mu uschnou boty. Jistý zmatek vznikl za necelé dva roky (září 1871 – její pyšný mozek stále ještě uchovával tucty dat), kdy poté, co utekla ze svého dalšího útulku a nějak se jí podařilo dostat se do manželova nezapomenutelného venkovského domu (vydávala se za cizinku: „*Siñor konduktor, aj vant gou Lago di Luga, hír geld*“),

využila chvíle, kdy si dopřával masáž v soláriu, po špičkách se vkradla do jejich bývalé ložnice – a zažila nádherný šok: na *jejím* nočním stolku stále ještě stála poloprázdná skleněná nádobka s pestrobarevnou nálepkou Quelques Fleurs s *jejím* pudrem; na koberečku u postele ležela zmuchlaná *její* oblíbená noční košile v ohnivých barvách; znamenalo to pro ni jedno – že krátký a krutý sen vymazal zářivou skutečnost, totiž že po celou tu dobu od zeleného a opršeného výročí Shakespearova narození spala se svým mužem; pro většinu ostatních lidí to však bohužel znamenalo, že Marina (poté co ji G. A. Vronsky, ten od filmu, opustil kvůli jinému dlouhořasému *christosikovi*, jak říkal všem svým půvabným starletkám) pojala, *c'est bien le cas de le dire*, skvělý nápad, že přinutí Demona, aby se rozvedl se šílenou Aquou a oženil se s ní, Marinou, která se domnívala (radostně a správně), že je znovu těhotná. Marina s ním strávila *rukulirujuščij* měsíc na Kitěži, ale jakmile samolibě vytroubila své plány (těsně před Aquiným příjezdem), vyhodil ji z domu. Ještě později, v posledním krátkém úseku neužitečné existence, se Aqua všech těchto dvojznačných vzpomínek zbavila a přistihla se, jak v přepychovém „špintálu“ arizonského městečka Centaur celá šťastná znovu a znovu pečlivě pročítá synovy dopisy. Vždycky jí psal francouzsky, nazýval ji *petite maman* a popisoval zábavnou školu, do které poputuje, až mu bude třináct. Jeho hlas k ní doléhal přes noční zvonění v uších, jímž se ohlašovaly její nové, poslední, skutečně poslední bezesné noci plné plánů, a utěšoval ji. Obvykle ji říkal *mummy* nebo *mama*, s přízvukem na poslední slabice výrazu anglického a první ruského; kdosi prohlásil, že v trojjazyčných rodinách se často vyskytují trojčata a heraldičtí dráčkové; nyní ale neexistovaly *nejmenší* pochyby (snad s výjimkou jedné obyvatelky pekla – duše nenávistné, dávno mrtvé Mariny), že Van je *její*, *její*, Aquin milovaný syn.

Jelikož po tomto požehnaném stavu dokonalého duševního klidu netoužila procházet novou recidivou – a také

s vědomím, že tento stav nepotrvá dlouho –, udělala Aqua to, co v daleké Francii, ovšem v mnohem méně šťastném a bezstarostném „domově“, učinila jiná pacientka. Jistý doktor Froid, jeden z tamních administrativních kentaurů, který si možná změnil jméno v cestovním pase a byl bratrem-emigrantem doktora Froita ze Signy-Mondieu-Mondieu v Ardenách, nebo, což je pravděpodobnější, tou samou osobou, neboť oba pocházeli z Vienne v departementu Isère, a byli jedináčky (tak jako její syn), vymyslel, lépe řečeno vzkřísil terapeutickou metodu, jejímž cílem bylo vytvořit pocit sounáležitosti se „skupinou“ a která umožňovala nejzdravějším pacientům pomáhat personálu, „pokud na to měli chuť“. Aqua tedy přesně napodobila rafinovaný trik Eleonory Bonvardové a nabídla se, že bude stlát postele a umývat skleněné police. Astorium v St. Tauru, nebo jak se to tam jmenovalo (co na tom záleží – člověku se takové maličkosti rychle vypaří z hlavy, když se vznáší v nekonečné nicotě), bylo možná modernější – s kultivovanější vyhlídkou na pustinu – než ponurý, špinavý špitál Mondefroid, na obou místech však dokázal dementní pacient snadno přechytračit imbecilního pedanta.

Za necelý týden nahromadila Aqua více než dvě stě různých účinných pilulek. Většinu z nich znala – nudná sedativa i ty, co vás vyřadí z provozu od osmé večer do půlnoci, několik druhů mimořádných uspávacích prostředků, které vás po osmi hodinách nebytí zanechají s průhlednými končetinami a hlavou z olova, a jedno narkotikum, samo o sobě lahodné, ale lehce smrtelné v kombinaci s douškem čistícího prostředku prodávaného pod názvem Cretena; znala i baculatou purpurovou pilulku, připomínající jí – až se musela smát – ty, jimiž malá cikánská čarodějka ve španělské pohádce (milované ladorskými školačkami) uspává v den zahájení lovecké sezóny všechny lovce i s jejich čtyřnohými slídiči. Aby ji nějaký čipera během odplouvání nevzkřísil, rozhodla se Aqua, že si musí zajistit co nejdelší dobu ničím nerušeného omámení jinde

než ve skleněném domě – provedení této druhé části plánu napomohl a podnítil jiný pověřenec či dvojník isërského profesora, jistý dr. Sig Heiler, jehož všichni uctívali jako skvělého člověka a téměř génia ve smyslu, v jakém se pančovanému patoku říká pivo. O pacientech, kteří pod dohledem mediků dokazovali cukáním víček a jiných poněkud intimních částí, že Sig (mírně znetvořený, ale nikoli nepůvabný stařík) se jim zjevuje ve snech jako „papá Fig“, vyžívající se v plácání dívek přes zadečky a vzteklém plivání do plivátka, se soudilo, že jsou na dobré cestě k uzdravení, a tak se po probuzení směli účastnit normálních činností mimo ústavní zdi, například pikniků. Prohnaná Aqua zamžikala, zahrála zívnutí, otevřela světle modré oči (s překvapivě kontrastními černočernými zornicemi, jaké měla i její matka Dolly), oblékla si žluté kalhoty a černé bolerko, přešla borovým lesíkem, stopla si mexický nákladák, kousek se svezla, našla si v chaparralu příhodnou úžlabinu a tam poté, co napsala krátký dopis na rozloučenou, začala pokojně pojídat z dlaně pestrobarevný obsah své taštičky, úplně jako mladá ruská venkovanka *lakom-jaščajasja jagodami* (pochutnávající si na jahodách), které právě nasbírala v lese. Usmála se a zasněně si vychutnávala myšlenku (poněkud „kareninovského“ zabarvení), že její odchod zasáhne lidi asi stejně silně jako nečekaný, záhadný, nikdy neobjasněný zánik komiksu v příloze dlouhá léta odebíraného nedělníku. Byl to její poslední úsměv. Našli ji mnohem dříve a zemřela mnohem rychleji, než čekala, a všímavý Siggy, stále ještě v pytlovitých šortkách barvy khaki, podal zprávu, že sestra Aqua (jak ji kdovíproč říkali) ležela, jako by byla pohřbena v pravěkém hrobě, v prenatalní poloze, což je poznámka, která se zdála důležitá jeho studentům a stejně může připadat i mým.

Její poslední dopis, který se u ní našel a byl adresován jejímu manželovi a synovi, mohla napsat duševně nejzdravější bytost z tohoto či toho druhého světa.

Aujourd'hui (heute-hou!) jsem si já, ta mrkáci panenka, vysloužila psykitschské právo užít si výletu s Herr Doktorem Sigem, sestrou Johankou Hroznou a několika „pacienty“ do blízkého boru, kde jsem si, Vane, všimla těch samých skunkovitých veverek, jaké tvůj Tmavomodrý předek dovezl do ardiského parku, jímž se jistě budeš jednou procházet. Ručičky hodin, i když třeba nejdou, musí vědět, kde stojí, a sdělit to i těm nejhlupejším náramkovým hodinkám, jinak by jedny ani druhé neměly ciferník, ale jen bílý obličej s nalepeným knírem. Také člověk musí vědět, kde stojí, a uvědomit o tom ostatní, jinak není – a je jedno, jestli je to on či ona – ani *klokem* (kouskem) člověka, ale jen „nulkou“, můj malý Vane, jak nazývala tvá nebohá chůva Ruby svůj malý pravý prs. Já, nebohá *Princesse Lointaine*, v této chvíli *très lointaine*, nevím, kde stojím. Proto musím padnout. A tak sbohem, můj drahý, předrahý synáčku, a sbohem, nebohý Demone, nevím, kolikátého je ani která je roční doba, je však přiměřeně a jistě i příhodně krásný den se spoustou roztomilých mravenečků, čekajících ve frontě na mé pěkné pilulky.

[Podepsáno] Sestra mé sestry, která je *těper*
iz ada (nyní z pekla)

„Pokud chceme, aby nám sluneční hodiny života ukazovaly svou ručičku,“ podotkl Van, rozvíjeje dál metaforu v ardiském rozáriu na sklonku srpna 1884, „musíme mít vždycky na paměti, že člověk čerpá sílu, důstojnost a radost z pohrdání a zášti vůči stínům a hvězdám, které před námi skrývají svá tajemství. Jedině směšná moc utrpení ji mohla přinutit, aby se vzdala. Často mě napadá, že by bývalo mnohem přijatelnější – ve smyslu estetickém, extatickém i estotickém –, kdyby byla skutečně mou matkou.“

KDYŽ V POLOVINĚ dvacátého století začal Van rekonstruovat svou nejhlubší minulost, brzy si všiml, že ty detaily jeho útlého dětství, které byly skutečně důležité (pro specifický účel, jež rekonstrukce sledovala), se dají nejlépe a často *jediným* způsobem zpracovat tehdy, jestliže se znovu vynořily v různých pozdějších fázích jeho chlapectví a jinošství v podobě nečekaných juxtapozic vracejících život části a zároveň oživujících celek. Proto zde má jeho první láska přednost před první křivdou a prvním zlým snem.

Právě oslavil třinácté narozeniny. Do té doby ani jednou neopustil pohodlí otcovské střechy, ani si neuvědomil, že takové „pohodlí“ nemusí být úplně samozřejmé a že se může vyskytovat pouze jako konvenční metafora v úvodu knížky o chlapci a škole. Pár ulic od školního areálu se nacházel obchod s uměleckými předměty a více či méně starožitným nábytkem patřící vdově, paní Tapirovové, Francouzce, která mluvila anglicky s ruským přízvukem. Van se tam jednoho jasného zimního dne vypravil. V přední části krámu byly tu a tam rozestaveny křišťálové vázy s rudými růžemi a zlatohnědými astrami – na pozlaceném dřevěném podstavci, na lakované truhlici, na policiče skleníku, nebo prostě na kobercem pokrytých schodech vedoucích do patra, kde velké šatníky a okázalé toaletní stolky v půlkruhu obestupovaly neobyčejnou společnost harf. Ověřil si, že květiny jsou umělé, a vrtalo mu hlavou, proč tyto imitace vždycky lákají jen oko a nesnaží se také napodobit vlhký povrch živých květů a listů. Když se na druhý den zastavil pro věc (dnes, po osmdesáti letech, ji paměť nevydala), kterou si chtěl nechat opravit či jejíž kopii si chtěl nechat vyrobit, zakázka ještě nebyla hotová. *En passant* se dotkl polorozvité růže, ale jeho prsty a špičky prstů, očekávající mrtvou materii, se cítily podvedeny, když je našpulenými rty políbil vlhký život. „Moje dcera,“ řekla paní Tapirovová, která si všimla jeho údivu, „vždycky mezi

ty umělé zamíchá několik pravých *pour attraper le client*. Vytáhl jste si žolíka.“ Když odcházel, zrovna vešla – školačka v šedém kabátě, s hnědými kadeřemi splývajícími na ramena a hezkou tvářičkou. Napodruhé (jelikož zacelení jisté části dané věci – snad rámečku – trvalo nekonečně dlouho, nebo se nakonec ukázalo, že celá ta věc se nedá sehnat) ji uviděl schoulenou s učebnicemi v křesle – v domácím kousku nábytku mezi těmi na prodej. Nikdy s ní nepromluvil. K zbláznění ji miloval. Muselo to trvat nejméně jedno pololetí.

Byla to láska, obyčejná i záhadná. Méně záhadné a značně grotesknější byly vášně, které se nepodařilo vymýtit několika pokolením učitelů a jež se ještě v roce 1883 těšily za zdmi internátu v Riverlane nevídané oblibě. Každá ložnice měla svého katamitu. Jeden hysterický mládenec z Uppsaly, šilhavec s tlustými rty a téměř nenormálně krpátými končetinami, zato s úžasné hebkou pletí a okrouhlými krémovými půvaby Bronzinova Kupida (toho velkého, jehož potěšený satyr přistihne v dámském budoáru), byl vysoce ceněn a mučen partou cizozemských chlapců, hlavně Řeků a Angličanů, vedených ragbyovým esem Cheshirem; Van, částečně z předstírané odvahy, částečně ze zvědavosti, překonal svůj odpor a lhostejně přihlížel jejich primitivním orgiím. Zanedlouho však tuto náhražku opustil ve prospěch přirozenější, byť zrovna tak necitelné zábavy.

Stárnoucí žena, prodávající cukrkandl a sešity komiksu „Lucky Louse“ v krámku na nároží, kam podle tradice nebyl vstup přísně zakázán, si najala mladou pomocnici, a Cheshire, syn šetrného lorda, rychle zjistil, že ta tlustá čubička je k mání za jeden ruský zelený dolar. Van využil jejich služeb jako jeden z prvních. Poskytovala je po zavírací hodině v šeru zadní části krámu, mezi bednami a pytli. Sdělil jí, že je šestnáctiletým libertinem, a ne čtrnáctiletým panicem, což uvedlo našeho ďábelského prostopášníka do velmi trapné situace, když se pokoušel pobídnout svou nezkušenost k rychlé akci, ale dokázal jenom potřísnit rohožku tím, co by mu ráda

pomohla donést dovnitř. Věci se obrátily k lepšímu o šest minut později, kdy si své odbyli Cheshire a Zographos, ale teprve na další smilné výpravě začal Van skutečně nacházet rozkoš v její něze, měkkém sladkém sevření a energickém otrásání. Uvědomoval si, že je to jenom oplácená, jako prasátko růžová děvka, a loktem jí odstrkával obličej, když se ho vždycky nakonec pokusila políbit, ohmatáváje si zadní kapsu kalhot, jak to viděl u Cheshirea, jestli mu nezmizela peněženka; ale když pak obvyklou cestou scvrkávajícího se času přišla a odešla poslední z přibližně čtyřiceti křečí a vlak s ním uháněl kolem černých a zelených polí k Ardisu, Van se přistihl, že její ubohou podobu, přiboudlý pach jejích paží, vlhké řasy v nenadálém záblesku Cheshireova zapalovače a dokonce i vrzající kroky staré hluché paní Gimberové v ložnici nahoře obdařuje netušenou poezií.

V elegantním kupé první třídy, s rukou v rukavici prostrčenou postranním sametovým poutkem, se člověk sledující úhlednou krajinu, která úhledně uhání kolem, cítí jako světák. A toulavý pohled pasažéra se čas od času zastavil, když v duchu naslouchal svědění tam dole, které považoval (správně, chvála Logu!) pouze za nepatrné podráždění epitelu.

5

KRÁTCE PO POLEDNI vystoupil Van s dvěma kufry do slunečného smíru malého venkovského nádraží, odkud se vinula silnice k Ardis Hall, kam jel poprvé v životě. Představivost mu předtím ve zmenšené podobě ukázala osedlaného koně, kterého pro něj připravili, ale ve skutečnosti tam nebyla ani dvojkolka. Přednosta stanice, obtloustlý opálený muž v hnědé uniformě, si byl jist, že ho čekají až s večerním vlakem, sice pomalejším, ale s jídelním vozem. Hned na Ardis zavolá, dodal, dávaje znamení netrpělivému strojvůdci. Zčistajasna se u nástupiště zjevila drožka a k vlaku se rozběhla rusovlasá

dáma – v ruce držela slaměný klobouk a smála se vlastnímu chvatu – a jen tak tak stačila nastoupit, než se rozjel. Van se tedy rozhodl využít dopravního prostředku nabídnutého náhodným záhybem v textuře času, a usadil se ve staříčké kolesce. Půlhodinová jízda nakonec nebyla nepříjemná. Vezl se sosnovými lesy a skalnatými roklemi, v kvetoucích houštinách zpívali ptáci a jiní živí tvorové. Přes nohy mu přebíhaly sluneční skvrny a krajované stíny, propůjčující zelenkavý třpyt měděnému knoflíku na zádech kabátu kočího, připravenému o dvojče. Projeli Torfjankou, ospalou vískou s třemi nebo čtyřmi dřevěnými chalupami, dílnou na opravu díží na mléko a kovárnou hustě obrostlou jasmínem. Kočí zamával nějakému neviditelnému druhovi a vnímavé vozítko se sladilo s jeho gestem a mírně se stočilo. Uháněli teď po prašné cestě mezi poli. Cesta se chvíli svažovala, chvíli zvedala a staré, strojově šlapající taxi v každém stoupání zpomalovalo, jako by ho přemáhala dřímota, a jen neochotně překonávalo svou slabost.

Začali poskakovat na kostkách napůl ruské vesnice Gamlet, a šofér znovu zamával, tentokrát nějakému chlapci v koruně třešně. Břízy se rozestoupily a nechaly je přejet přes starý most. Zahlédl Ladoru se zříceninou černého hradu na skále a veselými pestrobarevnými střechami dále po proudu – později v životě je měl vidět ještě mnohokrát.

Rostlinstvo po chvíli nabylo jižnějšího vzhledu, ale to už se cesta vinula okolo Ardiského parku. Za dalším ohybem se na mírném návrší, jako vystřiženém ze starých románů, objevila romantická usedlost. Bylo to honosné dvoupatrové panské sídlo ze světlých cihel a nafialovělých kamenů, které jako by si v určitém světle vyměňovaly odstíny a materiál. Navzdory rozmanitosti, rozložitosti a živosti obrovitých stromů, dávno nahradivších dvě pravidelné řady stylizovaných stromků podle představy architekta, již oko malíře nemohlo zaznamenat, Van okamžitě poznal Ardis, jak byl zachycen na dvě stě let starém akvarelu visícím v otcově oblékárně: dům

stál na vyvýšenině, z níž shlížel na abstraktní louku, kde spolu nedaleko stylizované krávy rozmlouvali dva človíci v třírohých kloboucích.

Když Van přijel, nikdo z rodiny nebyl doma. Komorník se mu postaral o koně. Van prošel pod gotickým obloukem do haly domu, kde ho s radostnými gesty uvítal Bouteillan, starý holohlavý majordomus a někdejší osobní sluha Vanova otce, který nyní nosil knír (obarvený do odstínu sytě hnědé omáčky), nehodící se k jeho profesi. „*Je parie,*“ řekl, „*que Monsieur ne me reconnait pas,*“ a připomněl mu to, co si Van vybavil i bez nápovědy, totiž farmanekýna (zvláštního krabicového draka, po jakých dnes nezůstala stopa ani v největších muzeích historických hraček), jehož mu Bouteillan kdysi pomohl dostat do vzduchu na louce poseté blatouchy. Oba vzhledli: na modrou jarní oblohu se na okamžik zavěsil mrňavý červený obdélník. Sídlo proslulo malovanými stropy. Na čaj bylo ještě brzo: má Vanovi vybalit věci on, nebo služebná? Stačí služebná, odpověděl Van a rychle uvažoval, co ve studentově zavazadle by ji mohlo pohoršit. Fotografie nahé Ivory Revery (manekýnky)? No a co, když už dospěl v muže?

Na majordomovu radu se vypravil na *tour du jardin*. Kráčel klikatou pěšinou, neslyšně našlapoval na její měkký růžový písek v plátěnkách s gumovou podrážkou, které byly součástí školní uniformy, a náhle narazil na osobu, v níž zhnusene poznal svou někdejší francouzskou guvernanku (no ovšem, hemžilo se to tu duchy!). Seděla na zelené lavičce pod perským šefíkem, v jedné ruce slunečník, v druhé knihu, z níž nahlas četla dívence, která se podlouhala v nose a se zasněným uspokojením si prohlédla prst, než ho otřela o kraj lavičky. Van usoudil, že to musí být „Ardelia“, starší z jeho dvou sestřenic, jež měl poznat. Ve skutečnosti to byla mladší Lucette, nevýrazná osmiletá holčička s ofinou lesklých rezavě světlých vlasů a pihovatým knoflíkem nosu: na jaře prodělala zápal plic a stále zůstávala zahalená zvláštním

nádechem nepřístupnosti, jaký si děti, zejména ty rozpustilé, uchovávají ještě nějaký čas poté, co se o ně otřela smrt. Mademoiselle Larivièreová náhle pohlédla na Vana přes zelené obroučky brýlí – a on musel přetrpět další vřelé přivítání. Na rozdíl od Alberta se ani trochu nezměnila od doby, kdy třikrát týdně přicházela do městského domu Temného Vee-na s plnou taškou knih a titěrným, třesoucím se pudlíkem (dnes už mrtvým), jehož nemohla nechat samotného. Oči se mu leskly jako smutné černé olivy.

Ze chvíli všichni vykročili zpátky k domu a guvernanta, pod moarovým slunečníkem pohroužená do bolavých vzpomínek, potřásala hlavou s velkým nosem a velkou bradou; Lucy za sebou skřípavě táhla motyčku, kterou bůhví kde sebrala, a mladý Van v dokonale padnoucím šedém obleku s povolenou vázankou a rukama složenýma za zády hleděl na své precizně došlapující mlčenlivé nohy a snažil se je, jen tak pro nic za nic, klást do jedné přímky.

Před domem zastavil lehký dvoumístný kočár. Vzápětí z něj plavně vyskočil jezevčík a za ním vystoupila dáma podobná Vanově matce, následovaná tmavovlasou jedenácti- či dvanáctiletou dívkou. Ada nesla rozcuchaný svazek polních květin. Na sobě měla bílé šaty a černý kabátek, v dlouhých vlasech bílou mašli. Nikdy potom už ty šaty neviděl, a kdykoli si je v paměti vyvolal a zmínil se o nich, pokaždé mu odsekla, že se mu to muselo zdát, jelikož takové nikdy neměla, a přece by si v tak horký den neoblékla tmavý blejzr; Van však až do konce trval na svém, že ji poprvé viděl právě takto.

Nějakých deset let předtím, nedlouho před jeho čtvrtými narozeninami či krátce po nich v době, kdy se dlouhý pobyt jeho matky v sanatoriu chýlil ke konci, jej přepadla „teta“ Marina v zábavním parku, kde ve velké kleci chovali bažanty. Vybidla jeho chuť, aby si šla po svém, a odvedla Vana ke stánku vedle mušle koncertního pavilonu, kde mu koupila smaragdovou štangli cukrkandlu a oznámila mu, že jestli si to jeho otec bude přát, nahradí Vanovi matku, a že

ptáci se nesmějí krmit bez svolení lady Amherstové, nebo to aspoň tak pochopil.

Ted' pili čaj v útulném koutku jinak dosti strohé haly, z níž se zvedalo hlavní schodiště. Seděli okolo hezkého stolku na židlích s hedvábným čalouněním. Na dubové stoličce ležel Adin černý kabátek a růžovo-žluto-modrá kytička, složená ze sasanek, vlaštovičníků a orlíčků. Pes dostal víc kousků bábovky než obvykle. Smutný starý sluha Price, který přinesl smetanu k jahodám, připomněl Vanovi jeho učitele dějepisu, „Džidžího“ Jonese.

„Připomíná mi mého učitele dějepisu,“ řekl Van, když sluha odešel.

„Dějepis jsem mívala ráda,“ řekla Marina, „ráda jsem si představovala, že jsem nějaká slavná žena. Máš na talíři berušku, Ivane. Zvlášť nějaká slavná krasavice – druhá manželka Lincolna nebo císařovna Josefína.“

„Ano, všiml jsem si – překrásná práce. Podobný servis máme doma.“

„Slivok (smetanu)? Doufám, že mluvíš rusky?“ zeptala se Marina, když mu nalila šálek čaje.

„*Něochotno, no soveršenno svobodno* (nerad, ale docela plynně),“ odpověděl Van, *slegka ulybnuvšis* (s lehkým úsměvem). „Ano, hodně smetany a tři kostky cukru.“

„Máme s Adou stejně výstřední chutě jako ty. Dostojevskij ho měl rád s malinovou zavařeninou.“

„Br!“ hlesla Ada.

Marinin portrét, poměrně zdařilý olej od Treshama visící nad ní na stěně, ji zachycoval v širokém klobouku, který před deseti lety nosila na zkouškách lovecké scény – romantická široká krempa, duhové křídlo a velké svěšené stříbrné péro s černými proužky; Van, který si vybavil klec v parku a svou matku, zavřenou kdesi v její vlastní kleci, zakusil zvláštní pocit něčeho tajemného, jako by se někde sešli k tajné poradě vykladači jeho osudu. Marinin obličej byl nyní nalíčen v nápodobě jejího někdejšího vzhledu, ale móda se mezitím

změnila, vzor na bavlněných šatech byl venkovsky prostý, kaštanové kadeře vybledly a už nespádaly na skráně a nic v jejím oblečení a ozdobách neodráželo ani švih jejího jezdeckého bičíku na obraze, ani pravidelné rysy jejího oslnivého opeření, pojednaného Treshamem s obratností ornitologa.

Z toho prvního společného čaje nezůstalo v paměti moc. Všiml si Adina zvyku schovávat nehty – buď sevřela ruku v pěst, nebo ji obrátila dlaní nahoru, když se natahovala pro sušenku. Všechno, co říkala její matka, jí připadalo nudné a nejapné, a když ta spustila o Plese, jinak řečeno o Novém přehradním jezeru, všiml si, že Ada už nesedí vedle něho, ale postává trochu stranou, zády ke stolku u otevřeného okna, a vedle ní stojí na židli ten pejsek s útlou tajlí a nad roztaženými předními tlapkami také hledí do zahrady, a ona se ho důvěrným šepotem vyptává, co to tam vyňuchal.

„Pleso je vidět z okna knihovny,“ řekla Marina. „Ada ti hned ukáže celý dům. Ada?“ (Vyslovila to jméno rusky s dvěma sytými, temnými „a“, takže znělo skoro jako anglické *ardor*.)

„Odtud je taky vidět, třpytí se,“ řekla Ada, otočila hlavu, a *pollice verso* představila vyhlídku Vanovi, který odložil šálek, otřel si ústa malým vyšívaným ubrouskem, nacpal si ho do kapsy kalhot a přistoupil k černovlasé dívce s bílými rukama. Když se k ní sklonil (byl o tři palce vyšší a výškový rozdíl se ještě zdvojnásobil ke dni jejího sňatku s řeckým katolíkem, kdy nad ní jeho stín držel zezadu věneček), odvrátila hlavu, aby on mohl nastavit tu svou do patřičného úhlu, a její vlasy se mu otřely o krk. V jeho prvních snech o ní ten opakovaný dotek, tak lehký a letmý, pokaždé udolal jeho výdrž a jako zvednutý meč zavelel k zažehnutí ohně a prudké úlevě.

„Dopij čaj, drahoušku,“ zvolala Marina.

Za okamžik, jak slíbila, se děti odebraly nahoru. „Proč ty schody tak zoufale vržou, když po nich jdou dvě děti,“ přemítala a zvedla oči k zábradlí, po němž s nápadně podobnými pleskavými přísuny – jako bratr a sestra na první hodině tance – stoupaly dvě levé dlaně. „Koneckonců jsme byly dvojčata,

to vědí všichni.“ Poslední pomalý zdvih, ona vepředu, on vzadu, je přenesl přes poslední dva schody, a schodiště znovu zmlklo. „Staromódní skrupule,“ řekla Marina.

6

ADA UKÁZALA nesmělému hostu velkou knihovnu v prvním patře, pýchu Ardisu a svou milovanou „pastvinu“, kam její matka nikdy nevnikla (spokojená s vlastní řadou Tisíce a jedné nejlepší divadelní hry ve svém budoáru) a jíž se Rudý Van, bytost sentimentální a zbabělá, vyhýbal, neboť nestál o setkání s duchem svého otce, který tam zemřel na mrtvici, a také kvůli přesvědčení, že nic není tak skličující jako úplná vydání úplně zapomenutých autorů, ale nevadilo mu, když se náhodný host rozplýval obdivem nad vysokými regály a nízkými poličkami, tmavými obrazy a bledými bustami, deseti vyřezávanými ořechovými židlemi a dvěma impozantními, ebenem vykládanými stoly. Na pulpitu ležel v kosých paprscích snaživého slunce botanický atlas, otevřený na celostránkové barevné ilustraci orchideje. Ve výklenku pod velkým oknem, nabízejícím velkorysý pohled na banální park a umělé jezero, se nacházel jakýsi divan či chaise-longue s potahem z černého sametu a dvěma žlutými poduškami. Na širokém okenním parapetu stála – nebo se zdálo, že stojí – dvojice svícňů, pouhé přízraky z kovu a loje.

Chodba vedoucí z knihovny by naše mlčenlivé průzkumníky – kdyby pokračovali v pátrání tím směrem – zavedla k pokojům manželů Veenových v západním křídle. Namísto toho je napůl tajné schůdky za otáčivou knihovnou vynesly po spirále do vyššího patra – Ada s bledými stehny a delšími kroky stoupala před Vanem, který zůstával o tři strmé stupně pozadu.

Ložnice a přilehlá příslušenství byly více než skromné a Van se nemohl ubránit pocitu lítosti, že je očividně příliš mladý,

než aby mu přidělili jeden ze dvou hostinských pokojů sousedících s knihovnou. Když přelétl pohledem ohavné předměty, které se budou kolem něho stahovat v samotě letních nocí, nostalgicky zavzpomínal na přepych rodného domu. Všechno mu připadalo, jako by bylo určeno pro nějakého zakřiknutého kreténa: ponurá postel jako z chudobince se středověkým čelem ze zašlého dřeva, skřípající skříň na šaty, zavalitá komoda z imitace mahagonu se železnými kroužky na otvírání šuplat (jeden chyběl), truhlice na ložní prádlo (stydlivá přeběhllice ze žehlírny) a staříčkový sekretář, jehož klenutá odklápací deska byla buď zamčená, nebo zaseknutá: v jedné z jeho zbytečných přihrádek Van objevil chybějící kroužek a podal ho Adě, která ho v tu ránu vyhodila z okna. Nikdy předtím neviděl stojan na sušení ručníků, nikdy nenarazil na umyvadlo uzpůsobené speciálně pro ty, co nemají vanu. Kulaté zrcadlo nad ním bylo ozdobeno zlacenými sádrovými hrozny; porcelánové umyvadlo (dvojče toho, co měly dívky v koupelně na druhé straně chodby) ovíjel satanský had. Křeslo s vysokým lenochem a stolička u postele, na níž stál mosazný svícen se zásobníkem na olej a držátkem (před chvílí jako by viděl odraz jeho dvojníka, ale kde?) doplňovaly nejhorší a nejdůležitější část skromného zařízení.

Vrátili se na chodbu, ona pohazovala vlasy, on si odkašlával. O kousek dál se komíhaly pootevřené dveře do dětského pokoje nebo do nějaké místnosti vyhrazené dětským hrám, odkud s vystřčeným osmahlým kolínkem vykukovala malá Lucette. Potom se křídlo dveří rozletělo, jenže dívka vletěla dovnitř a zmizela. Bílé kachle kamen byly zkrášleny kobaltově modrými plachetnicemi, a když její sestra a on prošli kolem otevřených dveří, svůdně spustil dětský flašinet a škobrtavě zahrál krátký menuet. Ada s Vanem se vrátili do přízemí – tentokrát po parádním schodišti. Z množství nástěnných potrétů svých předků mu ukázala svého oblíbence, starého knížete Vseslava Zemského (1699–1797), přítele Linného a autora díla *Flora Ladorica*, vyvedeného sytými

olejovými barvami se svou nedospělou nevěstou s blondátou panenkou v náručí na jeho atlasovém klíně. Vedle milovníka růžových poupátek ve vyšíváném kabátci visela (poněkud nevhodně, napadlo Vana) zvětšená, decentně zarámovaná fotografie. Nebožtík Sumerečnikov, americký předchůdce bratrů Lumièrových, zachytil Adina strýce z matčiny strany z profilu, s houslemi pod bradou – smrtelně nemocný mladík po koncertu na rozloučenou.

Žlutý salón v přízemí, ověšený damaškem a zařízený ve stylu, který Francouzi kdysi nazvali „empírem“, se otvíral do zahrady a nyní, na sklonku dne, sem přes práh pronikaly stíny velkých listů pavlovnice (kterou pojmenoval jeden nevalný lingvista, objasnila Ada, podle patronymika mylně považovaného za křestní jméno či příjmení nevinné dámy, Anny Pavlovy Romanovové, dcery Pavla, přezdívaného „Pavel minus Petr“ – proč, to netušila –, a sestřenky botanika Zemského, jehož byl náš jazykový ignorant žákem (mě snad trefí šlak, pomyslel si Van). Ve skleníku se nacházela celá zoologická zahrada malých porcelánových zvířátek, mezi nimiž mu okouzlující, ale nesnesitelně domýšlivá společnice zvlášť doporučila oryxe a okapi, včetně latinských názvů. Neméně fascinující byla pětidílná španělská stěna se zářivými malbami na černých tabulích, znázorňujícími první mapy čtyř a půl kontinentu. Nyní se přesuneme do hudebního salóнку se zřídka používaným pianem a do rohového pokoje zvaného „zbrojírna“ s vycpaným shetlandským poníkem, na němž kdysi jezdila jistá tetička Dana Veena, dívčí jméno, chvála Logu, zapomenuto. Na druhé nebo nějaké jiné straně domu se nacházel taneční sál, nablýskaná pustina se židlemi u zdi pro čekanky. „Dál, čtenáři, dál“ („*mimo, čitatel*“, jak psal Turgeněv). „Stáje“, jak se jim nesprávně říkalo v oblasti Ladory, vnášely z architektonického hlediska do Ardisu zmatek. Trelážová galerie se ohlédla přes své girlandami ovinuté rameno do zahrady a prudce zahнула vstříc příjezdové cestě. Na jiném místě zavedla elegantní, vysokými okny osvětlená lodžie zamlklu Adu a nesnesitelně

znuděného Vana do kamenného altánku: umělé jeskyně s nestoudně přiléhajícím kapradím a falešným vodopádem, vypůjčeným z nějaké říčky či knížky, anebo z Vanova pálicího močového měchýře (to ten zatracený čaj).

Služebnictvo (vyjma dvou namalovaných a napudrovaných komorných, které měly pokoj nahoře) bydlelo v přízemí na straně do dvora. Ada prohlásila, že si ty místnosti jednou, v průzkumném období svého dětství, prohlédla, ale pamatuje si jenom kanárka a předpotopní mlýnek na kávu, a tím to bylo vyřízené.

Znovu vyletěli nahoru. Van si odskočil na záchod a vyšel odtamtud v mnohem lepší náladě. Kráčeli dál a trpasličí Haydn znovu zahrál několik taktů.

Půda. Tohle je půda. Vítejte na půdě. Bylo zde uloženo množství kufrů a krabic a dva otomany – jeden na druhém, jako kopulující brouci – a spousta obrazů, které stály v koutech a na policích obličejů ke stěně jako trucující děti. Svinuté v pouzdře tam leželo staré „šídlo“ neboli „peršolet“, modrý kouzelný koberec s arabeskami, vybledlý, ale stále okouzlující, na němž otec strýčka Daniela létal jako chlapec, ale i později, když se opil. Kvůli nesčetným srážkám, pádům a jiným nehodám, zvláště častým v západu slunce nad idylickými poli, vzdušná policie šídla zakázala. O čtyři roky později však Van, který tu zábavu miloval, uplatil místního mechanika, a ten celý vehikl vyčistil, znovu nabil chrchlající trubky a vůbec vrátil koberec do kouzelného stavu, a ti dva, jeho Ada a on, trávili nejeden letní den tím, že se vznášeli nad hájem či řekou nebo klouzali v bezpečné výšce deseti stop nad cestami a střechami. Jak směšný byl vrávoravý cyklista, který padal do příkopu, jak pitvorně vypadal kominík máchající rukama a ztrácející rovnováhu na šikmém střeše!

Poháněna neurčitým pocitem, že dokud si budou prohlížet dům, budou dělat aspoň něco – zachovávat zdání nepřetržitého dění, jež by se jinak, navzdory úžasnému nadání vést hovor, jímž byli oba obdařeni, mohlo zvrhnout v zoufalé

prázdnou rozpačitou nečinností, které by se nedalo vyplnit ničím jiným než přepjatými pokusy o humor a následným mlčením –, ho Ada neušetřila ani suterénu, kde hučel břichatý robot, mužně rozechřívající trubky, jež se vinuly do obrovské kuchyně a dvou pustých koupelen, a snažící se ze všech svých skromných sil udržovat sídlo v obyvatelném stavu během zimních svátečních návštěv.

„Ještě jsi nic neviděl!“ zvolala Ada. „Ještě jsme nebyli na střeše!“

„Tak dobře, ale dneska už nikam jinam nelezu,“ zařekl se v duchu Van.

V důsledku směsice vzájemně se překrývajících stylů a tašek (obtěžně vysvětlitelné v netechnických termínech někomu, kdo nemá střechy rád) a také, aby se tak řeklo, chaotické nepřetržitosti oprav představovala střecha Ardisu nepopsatelný zmatek úrovní a úhlů, zinkozelených a ploutvošedých povrchů, malebných hřebenů a závětrných zákoutí. Tady jste se mohli k sobě tisknout a líbat a mezitím se kochat vodní nádrží, hájky, lukami a dokonce i modřínovou strání, tvořící o mnoho mil dál hranici se sousední usedlostí, a ošklivými skvrnkami více či méně beznohých krav na vzdáleném úbočí kopce. A také jste se mohli snadno schovat za nějakým výstupkem před všetečnými šídly nebo balóny s fotoaparáty.

Na terase bronzově zaduněl gong.

Obě děti kdovíproč pocítily úlevu, když se dozvěděly, že na večeri budou mít hosta – architekta z Andalusie, jehož chtěl strýček Dan požádat, aby pro Ardis navrhl „umělecký“ bazén. Strýček zároveň mínil přijet v doprovodu tlumočníka, jenže místo toho chytil ruskou „gripku“ (španělskou chřipku), a tak zavolal Marině, aby se ke starému dobrému Alonsovi chovala co nejlaskavěji.

„Musíte mi pomoci!“ řekla Marina s ustaraným výrazem dětem.

„Mohla bych mu třeba ukázat,“ řekla Ada, otáčejíc se k Vanovi, „kopii absolutně fantastického *nature morte* od Juana

de Labrador z Extremadury – zlaté hrozny a zvláštní růže na černém pozadí. Dan prodal originál Demonovi, a ten slíbil, že ho dostanu k patnáctým narozeninám.“

„Máme také nějaké Zurbaránovo ovoce,“ samolibě utrousil Van. „Myslím, že mandarinky a něco jako fík, po kterém leze vosy. Ano, oslníme staříka znalostí z jeho oboru!“

Neoslnili. Alonso, seschlý človíček v dvouřadovém smokingu, mluvil pouze španělsky, zatímco celkový počet španělských slovíček, jež ovládali hostitelé, stěží převyšil půl tuctu. Van věděl, co je *canastilla* (košíček) a *nubarrones* (bouřková mračna) – oba výrazy pocházely z paralelního překladu překrásné španělské básně v jedné z jeho učebnic. Ada si samozřejmě pamatovala slovo *mariposa*, motýl, a jména několika ptáků (z ornitologických atlasů) jako *paloma*, holub, či *grevol*, jeřábek. Marina znala *aroma* a *hombre* a jeden anatomický termín s „j“ visícím uprostřed. Rozhovor u stolu se tudíž skládal z dlouhých, těžkopádných španělských vět, velmi hlasitě vyslovovaných řečným architektem, který si myslel, že se ocitl ve společnosti hluchých pařezů, a z plácání ve francouzštině, jíž se jeho oběti marně snažily dodat italský střih. Jakmile trapná večere dospěla ke konci, Alonso za svitu tří pochodní, třímaných dvěma sluhy, prozkoumal případné místo pro vybudování nákladného bazénu, uložil plán pozemku zpátky do aktovky a poté, co ve tmě omylem políbil ruku Adě, chvatně odjel, aby stihl poslední vlak na jih.

7

VAN, JEMUŽ OSPALOST začala klížit víčka, si šel lehnout krátce po „večerním čaji“, letním jídle, při němž se čaj téměř vůbec nepil a které se podávalo dvě hodiny po večeři – Marina ho považovala za stejně přirozené a nevyhnutelné jako západ slunce před příchodem noci. Toto tradiční ruské pohoštění sestávalo ve zdejší domácnosti z *prostokvaši* (kterou anglická

guvernantka překládala jako *curds-and-whey*, „tvaroh se syrovátkou“, a mademoiselle Larivièreová jako *lait caillé*, „sražené mléko“, jejíž tenkou, smetanově hladkou vrchní vrstvu malá slečna Ada jemně, avšak lačně (Ado, tahle adverbia sedí na mnohé tvé činnosti!) sbírala svou speciální stříbrnou lžičkou s monogramem *W* a slízávala předtím, než se pustila do amorfnějších a sladších hlubin pochoutky. K té se podával hrubý černý selský chléb; na stole byla i tmavá *klubnika* (*Fragaria elatior*) a obrovité, jasně červené jahody zahradní (výsledek křížení dvou jiných druhů *Fragaria*). Sotva Van položil tvář na chladivý plochý polštář, přetrhl mu přibližující se spánek ohlušující hlahol – šťastné štěbetání, příjemné pískání, švitoření, trylkování, cvrlikání, skřípavé skřehotání a něžné žvatlání. S neklidem člověka nesdílejícího Audubonovu vášeň si pomyslel, že Ada by je dokázala (a určité by si to nenechala ujít) roztřídit a jednotlivé hlasy přiřadit příslušným ptákům. Vklouzl do mokasínů, vzal si mýdlo, hřebínek a ručník, zahalil svou nahotu do froté županu a vyšel z pokoje s úmyslem vykoupat se v říčce, které si všiml večer předtím. Hodiny na chodbě tikaly v červánkově růžové tišině, narušované v domě pouze chrápáním vycházejícím z pokoje guvernantky. Po chvíli váhání zmizel na klozetu u dětského pokoje. Úzkým okénkem ho tam dostihl šílený ptačí sněm a sluneční zář. Cítil se znamenitě, opravdu znamenitě! Když scházel po hlavním schodišti, otec generála Durmanova mu s vážným pohledem pokynul a předal ho staříckému knížeti Zemskému a dalším předkům, kteří mu věnovali diskrétní pozornost, s jakou hlídači v muzeu sledují jediného turistu v šerém starém paláci.

Ukázalo se, že hlavní dveře jsou zavřené na závoru a řetěz. Zkusil kliku skleněných a zamřížovaných postranních dveří na galerii ověncenou modrými květy, ale ani ty nepovolily. Jelikož tehdy ještě nevěděl, že nenápadný výklenek pod schody ukrývá směs náhradních klíčů (na mosazných háčcích tam visely i velmi staré, k bůhvíjakým zámkům) a zároveň přes

komoru na náradí umožňuje průchod do odlehlého kouta parku, prošel Van několika salóny, hledaje úslužné okno. V rohovém pokoji uviděl u vysokého okna stát mladou komornou, již si všiml (a umínil si, že se ji pokusí poznat blíže) už předchozího večera. Měla na sobě to, co jeho otec nazýval s napůl předstíraným poťouchlým pohledem „černé šatičky pro naše kočičky“; v želvovinovém hřebenu v kaštanových vlasech se zářivě odrážel jantar; francouzské dveře byly dokořán a dívka, opřená jednou rukou, ozdobenou drobnou hvězdičkou z akvamarínu, vysoko o zárubeň, pozorovala vrabce hopkajícího po dlážděné cestičce ke kousku sušenky, který mu hodila – vypadal jako dětský prstík. Její profil jako z medailónku, roztomilé růžové chřípí, dlouhá, francouzská, liliově bílá šíje, silueta těla, plná i křehká (mužský chtíč si příliš nepotrpí na eleganci popisu!), a zejména divoký pocit, že může využít příležitosti, zamávaly s Vanem tak, že se neovládl a pevně ji chytil za zápěstí zvednuté ruky, těsně obepnuté manžetou. Dívka ji vymanila ze sevření a chladným chováním potvrdila, že vytušila jeho příchod, otočila k němu svou půvabnou tvář s téměř chybějícím obočím a zeptala se, bude-li chtít před snídání čaj. Nebude. Jak se jmenuje? Blanche, ale mademoiselle Larivièreová jí říká „Cendrillon“, protože má věčně na punčochách oka, vidíte, a protože rozbíjí a ztrácí věci a plete si květiny. Vanovo volné roucho prozradilo jeho vzrušení, což jejímu zraku nemohlo uniknout, i kdyby byla barvoslepá, a zatímco se k ní přibližoval, pátraje pohledem nad její hlavou, zda se někde v tom kouzelném domě – kde se *jakékoli* místo, tak jako v Casanovových vzpomínkách, mohlo na pokyn snu proměnit v odloučené zákoutí harému – nevynoří vhodná pohovka, vyvlékla se z jeho dosahu úplně a pronesla v měkké ladorské francouzštině krátký monolog:

„Monsieur a quinze ans, je crois, et moi, je le sais, j'en ai dix-neuf. Monsieur je slechtic; já jsem jenom dcera chudého kopáče rašeliny. Monsieur a tâté, sans doute, des filles de la ville; quant à moi, je suis vierge, ou peu s'en faut. De plus,

kdybych se do vás zamilovala – myslím opravdu zamilovala – a to by se bohužel klidně mohlo stát, i kdybyste se mě zmocnil *rien qu'une petite fois* –, přineslo by mi to pouze žal a plameny pekelné, zoufalství, a možná i smrt, *Monsieur. Finalement*, musím dodat, že trpím bělotokem, a že až budu mít příště volno, musím zajít za *le Docteur Chronique*, totiž Crolique. Teď se musíme rozloučit, vidím, že vrabec už uletěl, a monsieur Bouteillan vešel do vedlejšího pokoje, odkud nás může krásně pozorovat v zrcadle nad pohovkou za tím hedvábným paravánem.“

„Odpusť mi, holčičko,“ zamumlal Van, kterého její zvláště tragický tón nezvykle zneklidnil, jako by hrál hlavní roli ve hře, z níž si pamatoval jen tuto jedinou scénu.

Majordomova ruka v zrcadle sundala odkudsi karafu a zmizela. Van si převázal šňůru na županu a prošel francouzskými dveřmi do zelené reality zahrady.

8

TÉHOŽ RÁNA, NEBO o pár dní později, na verandě:

„*Mais va donc jouer avec lui*,“ řekla mademoiselle Larivièrová a strčila do Ady, jejíž mladičké boky sebou tím úderem nesouvisle trhly. „Nedovol, aby tvůj bratranec *se morfondre*, když je tak hezky. Vezmi ho za ruku. Běž mu ukázat tu bílou dámu na tvé oblíbené pěšině, a horu, a velký dub.“

Ada pokrčila rameny a otočila se k němu. Dotek jejích studených prstů a vlhké dlaně, rozpačité gesto, s jakým si odhodila dozadu vlasy, když kráčeli po hlavní cestě parku, uvedly do rozpaků i jeho a pod záminkou, že se musí shýbnout pro jedlovou šišku, svou ruku z její vymanil. Hodil šiškou po ženě z mramoru, sklánějící se nad stamnosem, ale vyplašil jenom ptáka sedícího na okraji jejího rozbitého džbánu.

„Není nic ubožejšího,“ řekla Ada, „než házet kameny po tuhýkovi.“

„Promiň,“ řekl Van, „nechtěl jsem toho ptáka vyděsit. Nejsem venkovský kluk, který rozezná šišku od kamene. *Au fond*, na co si podle ní máme hrát?“

„*Je l'ignore*,“ odpověděla Ada. „Mě opravdu moc nezajímá, co se rodí v její ubohé hlavě. Asi *cache-cache*, anebo šplhat po stromech.“

„V tom vynikám,“ řekl Van, „umím dokonce skákat z větve na větev jako opice.“

„Ne,“ řekla, „budeme hrát *moje* hry, ty, co jsem vymyslela sama. A které chudinka Lucette, aspoň doufám, bude moct napřesrok hrát se mnou. Pojď, začneme. Dneska se budeme věnovat skupině ‚světlo a stín‘, z níž ti ukážu dvě hry.“

„Chápu,“ řekl Van.

„Pochopíš za chvíli,“ opáčila půvabná pedantka. „Nejdříve si musíme najít pěkný klacek.“

„Hele,“ řekl stále ještě trochu dotčený Van, „tamhle letí další ťu-ťu ťuhýk.“

Mezitím došli k *rond-point* – nevelké aréně obklopené květinovými záhony a bujně kvetoucími keři jasmínu. Nad hlavou se větve lípy natahovaly k větvím dubu jako kráska ozdobená zelenými flitry, která letí v ústrety svému silnému otci visícímu za nohy z hrazdy. Už tenkrát jsme oba vnímali božský smysl takových věcí, už tenkrát.

„Ty větve mají v sobě něco akrobatického, že?“ ukázal nahoru.

„Ano,“ odpověděla. „Všimla jsem si toho už dávno. Ta lípa je létající Italka, a starý dub trpí jako starý milenec, a přesto ji pokaždé chytí“ (je nemožné reprodukovat nyní přesnou intonaci a zároveň vyjádřit celý smysl – po osmdesáti letech! –, ale když zvedli a pak sklopili zraky, řekla opravdu něco bizarního, naprosto neodpovídajícího jejímu útlému věku).

Se zrakem upřeným dolů a mávající špičatou zelenou tyčkou, kterou si vypůjčila od pivonek, pak vysvětlila pravidla první hry.

Stíny listů na písku všelijak přerušovala kolečka živého

světla. Hráč si vybral kolečko – nejlepší, nejzářivější, jaké dokázal najít – a silně obtáhl jeho obrys špičkou své tyčky, takže se zdálo, že žlutý kroužek se vypoukl jako přetékaající hladina zlaté barvy. Hráč poté tyčkou nebo prsty jemně vybral z kroužku hlinu. Hladina třpytivého *infusion de tilleul* v hliněném poháru kouzelně klesala, až nakonec zůstala na dně jen jedna drahocenná kapka. Vyhrával ten, kdo dokázal, řekněme za dvacet minut, vyhloubit více pohárů.

Van se podezřívavě zeptal, jestli je to všechno.

Ne, není. Vyrývající pevný kroužek kolem zvlášť pěkné hrudky zlata, sedla si na bobek a začala se přesouvat – černé vlasy jí padaly na čilá, slonovinově hladká kolena, zatímco její bedra a ruce se činily, jednou rukou držela tyčku, druhou si odhrnovala protivné prameny vlasů. Lehký větřík náhle její skvrnu zaclonil. Když se něco takového stalo, hráč ztratil bod, i kdyby list či mrak rychle uhnul stranou.

Dobře. A druhá hra?

Druhá hra (zpěvavým hlasem) se může zdát trochu složitější. Správně by se měla hrát až odpoledne, kdy jsou delší stíny. Hráč –

„Přestaň říkat ‚hráč‘. Buď já, nebo ty.“

„Řekněme ty. Obkreslíš v písku za mnou můj stín. Já se pohnu. A ty ho znovu obkreslíš. Potom označíš další (podá mu tyčku). Když teď couvnu –“

„Víš co,“ řekl Van a odhodil tyčku, „osobně si myslím, že jsou to ty nejnudnější a nejhoupější hry, jaké kdo, kde a kdy mohl vymyslet.“

Neřekla nic, ale chřípí se jí zúžilo. Sebrala tyčku ze země a vztekle ji vrazila tam, odkud ji vzala, hluboko do jílovité hlíny u vděčné květiny, k jejímuž stonku ji znovu přivázala, a přitom mlčky přikyvovala. Zamířila zpátky k domu. Uvažoval, jestli bude mít ladnější chuť, až vyrostе.

„Jsem hulvát, prosím tě, promiň,“ řekl.

Sklonila hlavu, ale neotočila se. Na důkaz částečného usmíření mu ukázala dva silné háky připevněné železnou obručí

ke kmenům dvou tulipánovníků, mezi kterými si ještě předtím, než se narodila ona, jiný chlapec, také Ivan, bratr její matky, zavěšoval hamak, v němž spával uprostřed léta, kdy bývají opravdu dusné noci – jak by ne, když se nacházíme na zeměpisné šířce Sicílie.

„Skvělý nápad,“ řekl Van. „Mimochodem, pálí to, když do tebe narazí světluška? Jen se ptám. To víš, hloupý kluk z města se v takových věcech nevyzná.“

Potom mu ukázala, kde je uložený hamak, vlastně celá sbírka hamaků, celťový pytel plný pevných, tenkých sítí: v koutě suterénní komory na náradí za šeríkovými keři, klíč se schovává tady v té jamce, vloni si tam udělal hnízdo nějaký pták – není třeba říkat, jaký. Ukazovátko slunečního paprsku natřelo zelenější barvou dlouhou zelenou krabici, kde byla uložena soupava na krocket, třebaže koule dávno kdovíkam rozkutáleli jistí syčáci, malí Ermininové, kteří jsou teď ve Vanově věku a už nezlobí.

„Jako my všichni v tom věku,“ řekl Van a sehnul se pro zahnutý želvovinový hřebínek, jakým si děvčata spínají vyčesané vlasy na zátylku; úplně nedávno viděl podobný, ale kdy, na čí hlavě?

„Jedné z komorných,“ řekla Ada. „A ta otřepaná knížka je určitě taky její, *Les amours du docteur Mertvago*, mystický románek, který napsal jeden pastor.“

„Krocket s tebou,“ řekl Van, „se určitě hraje s plameňáky a ježky.“

„Nečteme stejné knížky,“ odpověděla Ada. „Všichni mi tak často říkali, jak si zamiluju tu *Halenku v říši divů*, že jsem si k ní vypěstovala nepřekonatelnou předpojatost. Četl jsi nějaké povídky slečny Larivièreové? Nevadí, přečteš si je. Myslí si, že v jednom ze svých dřívějších hinduistických vtělení byla pařížským švihákem, a podle toho píše. Odsud bychom mohli proklouznout tajnou chodbou do předsíně, ale pokud si vzpomínám, tak se máme jít podívat na *grand chène*, což je ve skutečnosti jilm.“ Líbí se mu jilm? Zná Joyceovu báseň

o dvou pradlenách? Ovšemže zná. Líbí se mu? Líbí. Upřímně řečeno se mu velmi začínaly líbit i sady, spády a Ady. Rýmovaly se. Měl by jí to říct?

„A teď,“ řekla, zastavila se a upřeně se na něho zahleděla.

„Ano?“ zeptal se, „a teď?“

„Možná bych tě neměla tak rozptylovat – po tom, co jsi rozšlapal mé kruhy; ale ustrnu se a ukážu ti skutečný zázrak Ardisu; moje larvarium, je v pokoji, který sousedí s mým“ (ten její Van nikdy neviděl – není to zvláštní?).

Jakmile na konci mramorem dlážděné síně vstoupili do místnosti připomínající zvelebenou králíkárnou (jak se ukázalo, přestavěné koupelny), Ada opatrně zavřela spojovací dveře. Přestože místnost byla dobře větraná – heraldická vitrážová okna byla dokořán (takže zvenku sem doléhalo vřeštění a pískání podvyživeného a příšerně znechuceného ptačího plemene), pach klícek – vlhké hlíny, šťavnatých kořenů, starého skleníku a možná špetky koziny – byl nesnesitelný. Než Ada Vanovi dovolila přistoupit blíž, pohrála si s různými petličkami a sítkami, a slastný oheň, který toho dne Vana spaloval od samého začátku jejich nevinných her, nahradil pocit velké prázdnoty a sklíčenosti.

„*Je raffole de tout ce qui rampe* (šíleně miluju všechno, co se plazí),“ řekla.

„Mně se nejvíc líbí ti,“ řekl Van, „co se stočí do klubíčka, když se jich dotkneš – ti, co usínají jako staří psi.“

„Ale ti přece *neusínají, quelle idée*, ale *omdlévají*, na chvíli ztrácejí vědomí,“ vysvětlila Ada se sraštělým čelem. „A myslím, že ty mladší to může pořádně vyděsit.“

„Ano, taky si to umím představit. Ale asi se na to dá zvyknout, myslím časem.“

Jeho laické rozpaky však brzy ustoupily estetické empatii. O mnoho desítek let později si Van vzpomněl, jakým obdivem zahořel k překrásným, nahým, lesklým, křiklavě puntíkováným a proužkovaným housenkám kukléřky, stejně jedovatým jako hrozny květů divizny okolo nich, a také k ploché larvě

místní stužkonosky, jejíž šedé hrbolky a šeříkové skvrnky napodobovaly výrůstky a lišejník na větvičce, k níž se přitiskla tak těsně, že s ní doslova splynula, a samozřejmě k maličkému štetconoši, jehož černý plášť ožíval po celé zadní straně barevnými chomáčky – červenými, modrými, žlutými – nestejné délky, připomínajícími luxusní zubní kartáčky pomalované zdraví neškodnými barvami. A podobná přirovnání se všemi osobitými detaily, které k nim patří, mi dnes připomínají entomologické poznámky v Adině deníku – který někde musíme mít, vid', drahá, tamhle v tom šuplíku, ne? Myslíš, že ne? Ano! Hurá! Vzorky (tvůj baculatý rukopis, má lásko, byl trochu větší, ale jinak se nic, ale vůbec nic nezměnilo):

„Zatahovací hlava a čertovské výrůstky na konci těla toho výstředního netvora, který se proměňuje ve skromného hranostajníka vrbového, patří nejnehousenkovitější housence, jejíž přední články mají tvar měchů a tvář připomíná objektiv skládacího fotoaparátu. Pohladíme-li lehounce její napučené hebké tělo, máme příjemný pocit, jako bychom se dotýkali hedvábí – dokud na nás popuzený tvor ze štěrbin na krku nevděčně nevystříkne štiplavou tekutinu.“

„Dr. Krokobob obdržel z Andalusie a laskavě mi věnoval pět mladých larev teprve nedávno popsaneho a čistě místního poddruhu babočky kopřivové *Aglais urticae carmen*. Jsou to nádherní tvorové s kouzelným nefritovým odstínem a stříbřitými trny, a živí se pouze listy polovyhynulé vysokohorské jvy (které mi milý králíček také sehnal).“

(V deseti letech, možná i dřív, Ada přečetla – stejně jako Van – *Les malheurs de Swann*, jak odhaluje další ukázka):

„Myslím, že Marina by mi přestala vytýkat můj koníček (Nesluší se, aby holčičky chovaly tak odporné tvory...‘ – ‚Normální dívky by si měly hnusit hady a červy,‘ *et cetera*),

kdybych ji dokázala přesvědčit, aby překonala svou staromódní štitivost a položila si na zápěstí i zápěstí (jedna ruka by byla málo!) ušlechtilou housenku lišaje Cattleya (slézové odstíny monsieur Prousta), sedmipalcový kolos tělového tónu, s tyrkysovými arabeskami, nosící hyacintovou hlavu v poloze strnulé sfingy.“

(Úžasný popis! řekl Van, ale *ani já* jsem v mládí nevstřelbal všechno dokonale. Nedopusťme tedy, aby se nudil neotesanec, který listuje knihou a myslí si: „To je ale taškář, ten starý V. V.!“)

Koncem svého tak vzdáleného, tak blízkého léta roku 1884 chtěl Van před odjezdem z Ardisu naposledy navštívit Adino larvarium.

Drahocenný skvost, porcelánově bílá, očkovými skvrnami posetá housenka kuklérky (neboli „žraločky“) šťastně prodělala svou další proměnu, zatímco Adina unikátní stužkonoska Lorelei uhynula, paralyzovaná nějakým lumkem, jenž se nenechal ošálit důmyslnými výstupky a houbovitými skvrnami. Pestrobarevný zubní kartáček se příjemně zakuklil do chundelatého kokonu s příslibem, že v pozdním podzimu vyvede na svět perského štětconoše. Dvě housenky hranostajníka vrbového získaly ještě ošklivější, ale aspoň červovitý a v jistém smyslu úctyhodnější rys: jejich vidlice se nyní za nimi zvadle vlekly, nafialovělý ruměnec tlumil kubistické výstřelky jejich výstředních barev, a ty dvě se nepřestávaly vzpínat a perendit po podlaze klícky v návalu pohybů, které předcházejí zakuklení. Rok předtím Aqua prošla lesem a slezla do strže, aby udělala totéž. Čerstvě vylíhlá *Nymphalis carmen* povlávala citrónovými a jantarově hnědými křídly na sluncem zalitém pletivu, jen aby ji okouzlená a bezcitná Ada jedním zaštípnutím hbitých prstů udusila; Odettin lišaj se proměnil, Bůh mu žehnej, v slonovitou mumii s legračně zapouzdrěným chobotkem guermantoidního typu; a doktor

Krolik uháněl, kmitaje krátkýma nohama, za vzácným bělákem řeřichovým – nad horní hranicí lesa, na jiné polokouli –, známým jako *Antocharis ada* Krolik (1884), než ho neúprosný zákon názvoslovné priority změnil na *Antocharis prittwitzi* Stümper (1883).

„Co pak se všemi těmi potvůrkami děláš, když se vylíhnou?“ zeptal se Van.

„Odnesu je asistentovi doktora Krolika, který je napne, opatří štítkem a připíchne špendlíky do skleněné vitríny v čisté dubové skříni, která bude moje, až se vdám. To už budu mít velkou sbírku a budu dál chovat všechny možné druhy motýlů – mým snem je speciální Ústav pro housenky perleťovce a violky – všechny zvláštní druhy violek, jimiž se živí. Vajíčka a housenky bych si nechala posílat letecky z celé Severní Ameriky i s jejich hostitelskými rostlinami – violky ze sekvojových pralesů na západním pobřeží, proužkovanou violku z Montany, trsnatou z préríí, Egglestoneovu z Kentucky a vzácnou bílou violku ze skrytých blat u nejmenovaného jezera na polární hoře, kde létá malý Krolikův perleťovec. Samozřejmě, když už se vylíhnou, dají se snadno spářit rukama – držíš je, někdy dost dlouho, takhle z profilu, za složená křídla“ (ukazuje jak a zapomíná přitom na své žalostné nehty), „samečka máš v levé ruce, samičku v pravé, nebo naopak, aby se dotýkali konečky zadečků, ale musejí být hodně čerství a *nasáklí* pachem své oblíbené violky.“

9

BYLA SKUTEČNĚ TAK hezká, už ve dvanácti? Toužil – toužil vůbec někdy ji laskat, laskat doopravdy? Černé vlasy jí kaskádovitě splyvaly přes jednu klíční kost a pohyb, s jakým si je setřásala dozadu, a d'olíček na bledé tváři byly zjeveními s nádechem okamžitého poznání. Její bledost zářila, její černá hořela. Skládané sukýnky, které tak milovala, byly slušivě

krátké. Dokonce i její nahé údy byly tak nedotčené sluncem, že pohled hladící její bílé holeně a předloktí na nich mohl sledovat pravidelné linky jemných tmavých chloupků, hedvábí jejích dívčích let. Tmavohnědé duhovky vážných očí měly v sobě záhadnou neprůhlednost pohledu orientálního hypnotizéra (v reklamě na zadní straně obálky časopisu) a zdály se posazené výše, než je obvyklé, takže mezi jejích spodním okrajem a vlhkým spodním víčkem, když se vám podívala do očí, zůstávala bílá kolébka půlměsíčku. Dlouhé řasy vypadaly načerněné, a po pravdě také byly. Plnější tvar vyprahlých rtů zachraňoval její rysy před líbivostí křehotinek. Nevýrazný irský nos byl zmenšeninou nosu Vanova. Zuby měla docela bílé, ale ne moc rovné.

Její nebohé půvabné ruce – těžko se nad nimi ubránit tklivé lítosti – růžové ve srovnání s průsvitnou pokožkou paže, dokonce růžovější než její lokty, které jako by se rděly studem za stav nehtů: okousala si je tak důkladně, že zbytky jejích okrajů nahradily brázdy vrývající se do masa s tvrdostí ocelového drátu a prodlužující obnažené špičky prstů do podoby špachtlíček. Později, když její studené ruce tak rád líbával, nabízela jeho rtům jen kotníky sevřené dlaně, jenže on pěst pokaždé divoce a dravě vypáčil, aby se dostal k těm slepým plochým polštářkům. (Zato, ach Bože, ty dlouhé, malátné, růžově stříbrné, nalakované a ostré, jemně žahavé onyxy jejích dívčích i dospělých let!)

V prvních dnech, kdy mu ukazovala dům – a jeho zastrčená zákoutí, v nichž se zanedlouho měli milovat –, zažíval Van pocit, který byl směsicí okouzlení a podráždění. Okouzlení v něm vyvolávala její bledá, dráždivá, nedostižná pleť, její vlasy, nohy, neohrabané pohyby, její vůně, připomínající gazeli trávu, náhlý temný pohled široko posazených očí, venkovská nahota pod jejími šaty; podráždění v něm podněcovalo skutečnost, že mezi ním, nemotorným školákem s nadáním génia, a tím předčasně vyspělým, afektovaným, nepřístupným děckem se prostírá prázdný prostor plný světla a přikrov

plný stínů, jež žádná síla nedokáže překonat a jimiž není s to proniknout. Zoufaleúpěl v beznaději svého lůžka a soustřeďoval své naběhlé smysly na vzpomínku, jak při jejich druhé výpravě na půdu vylezla na lodní kufr, aby uvolnila petlici z jakéhosi okénka, jímž se vystupovalo na střechu (jednou tam dokonce vylezl i pes), a nějaká skoba či co jí vyhrnula sukni a on spatřil – jako svědek nějakého ohavného zázraku v biblické legendě nebo strašidelné proměny nočního motýla – ostrůvek tmavého chmýří. Všiml si, že si zřejmě všimla, že on si všiml nebo si mohl všimnout (toho, čeho si nejen všiml, ale co uchoval v paměti s něžným rozechvěním tak dlouho, dokud se od té představy – o hodně později a podivným způsobem – neosvobodil), a přes její obličej přešel zvláštní, znuděný a zpupný výraz: vpadlé tváře a plné bledé rty se pohnuly, jako by něco žvýkala, a pak vyprskla smíchem, v němž chyběla radost, když on, velký Van, proklouzl vikýřem za ní a uklouzl na střešní tašce. A v náhlém slunečním svitu si uvědomil, že on, malý Van, byl až do té chvíle slepým panicem, jelikož myší půvaby jeho první loretky, jíž se tak často zmocňoval, mu zastřely spěch, prach a přítomí.

Jeho citová výchova nyní nabrala na obrátkách. Příštího rána ji náhodou letmo spatřil, jak si omývá obličej a paže nad staromódním umyvadlem na rokokovém stojanu, vlasy zapletené na temeni do uzlu, noční košili ovinutou kolem pasu jako beztvarou korunu květu, z níž vybíhala její útlá záda, na straně blíže k němu zčeřená žebry. Umyvadlo ovíjel tlustý porcelánový had, a když se oba, Van i plaz, zastavili a zahleděli na Evu a hebké chvění jejích rašících ňader z profilu, vyklouzlo jí z ruky velké, morušové zbarvené mýdlo a noha v černé punčošce strčila do dveří, které se zavřely s prásknutím, jež bylo spíše ozvěnou nárazu mýdla o mramorovou desku než projevem stydlivé nelibosti.

OBYČEJNÝ OBĚD V ARDIS Hall. Lucette mezi Marinou a guvernankou; Van mezi Marinou a Adou; Dack, podobný zlatohnědému hranostaji, pod stolem, buď mezi Adou a mademoiselle Larivièreovou, nebo mezi Lucette a Marinou (Van v skrytu psy nesnášel, zvlášť u jídla, a zvlášť tu mrňavou, protáhlou potvoru s páchnoucím dechem). Povýšená a přepjatá Ada popisuje sen, nějaký div přírody, nebo osobitou literární metodu – „*monologue intérieur*“ Paula Bourgeta, který si ho vypůjčil od starého Lva – anebo nějakou směšnou chybu v nejnovějším sloupku Elsie de Nord, ordinérní dámy z literárního polosvěta, která se domnívala, že Levin chodil po Moskvě v „*nagolnom tulupe*“, „mužickém beraním kožichu, holou stranou navrch, huňatou dovnitř“, jak ho definuje slovník, který naše komentátorka nečekaně vyčarovala se zručností eskamotéra a jaký žádná Elsie ani neviděla. Virtuozita, s jakou Ada zacházela s vedlejšími větami, její poznámky v závorkách, smyslné akcentování sousedících jednoslabičných slov („Elsie prostě neumí číst, je to blb“) – to všechno nakonec začne působit na Vana jako afrodiziakum nebo exotické mučivé něžnosti a vyvolávat zlověstné vzrušení, které v něm probouzí vztek i zvrácenou slast.

„Můj poklade,“ volá na Adu matka a přerušuje její proslov krátkými výkřiky: „Strašná legrace!“ „Ach, to miluju!“, ale dopřává si také káravější poznámky, jako například: „Sed’ rovně“ nebo „Jez, poklade“ (přičemž podtrhává to „jez“ s mateřskou naléhavostí, na hony vzdálenou jedovatosti spondejských sarkasmů její dcery).

Ada chvíli sedí rovně a vtiskává do ohnutého opěradla židle svou pružnou páteř; potom, jakmile sen či dobrodružný příběh (nebo cokoli, o čem vypráví) dospěje k svému vyvrcholení, se nakloní nad místo, odkud jí Price prozíravě odnesl talíř, a náhle se s vystrčenými lokty vrhne dopředu, vtrhne na stůl, a vzápětí se zase opře a přehnaně se šklebí

ve snaze znázornit „dlouhé, dlouhé“ s oběma rukama nahore, nahoře!

„Můj poklade, ještě jsi neochutnala – ano, Pricei, přineste –“

Co? Lano, po kterém šplhá fakírovo děcko s holým zadečkem do něžného blankytu?

„Bylo to takové dlouhé, dlouhé. Jako“ (sama se přeruší) „... jako chapadlo... ne, moment“ (zavrtí hlavou, škubne rysy ve tváři, jako by jedním rychlým cuknutím chtěla rozmotat zacuchané přádeno).

Ne: obrovské nachově růžové slívy, jedna s vlhkou žlutou prasklinou.

„A co jsem měla dělat –“ (vlasy se cuchají, ruka vzlétá k spánku, načrtává, ale nedotahuje pohyb, jímž si chtěla odhruznout kadeř; pak náhlá salva chrčivého smíchu, zakončená vlhkým kašlem).

„Ne, vážně, mami, představ si, jak jsem úplně oněměla, jak jsem němě *křičela*, když jsem si uvědomila –“

Když spolu zasedli ke stolu potřetí nebo počtvrté, také Van si něco uvědomil. Adino chování, které mělo daleko k vychloubání chytré holky před nově příchozím, bylo zoufalým a poměrně inteligentním pokusem zabránit Marině, aby ovládla rozhovor a proměnila ho v přednášku o divadle. Naopak Marina, která čekala na příležitost předjet se svou trojkou koníčků, nacházela profesionální rozkoš v hraní otřepané role milující matky, která nejenom že je pyšná na dceřin půvab a důvtip, ale sama s nemenším půvabem a důvtipem projevuje shovívavost k její neomalené obšírnosti: to ona se před ním chce vytáhnout, ne Ada! Jakmile si Van ujasnil situaci, snažil se při každé odmlce v rozhovoru (kterou se Marina už už chystala vyplnit nějakou vybranou historkou ze života Stanislavského) vyslat Adu do neklidných vod Botanického zálivu na plavbu, jež mu jindy naháněla strach, ale nyní se ukázala pro jeho děvče jako nejjistější a nejsnazší cesta. Tento manévr nabýval zvláštní důležitosti během večere, jelikož Lucette a její guvernanka jedly o něco dříve nahoře, takže

mademoiselle Larivièreová v kritických okamžicích u stolu chyběla, a tudíž se nedalo počítat s tím, že převezme od opoždující se Ady štafetu a začne živě popisovat práci na své nové novele (její slavný *Diamantový náhrdelník* se nacházel ve fázi vybrušování) nebo se oddávat vzpomínkám na Vanovo rané dětství, například těm nesmírně příjemným, v nichž se vyskytoval jeho milovaný ruský domácí učitel, který se něžně dvořil mademoiselle L., psal ve skákavém rytmu „dekadentní“ ruské básně a opíjel se v ruském osamění.

Van: „A tamto žluté“ (ukazuje na půvabně namalovaný kvítek na talíři z porcelánky Eckercrown) „– to je pryskyřník?“

Ada: „Ne. Ta žlutá květina je obyčejný blatouch bahenní, *Caltha palustris*. Tady mu venkovani nesprávně říkají ‚petrklíč‘, ačkoli pravý petrklíč neboli prvosenka, *Primula veris*, je úplně jiná rostlina.“

„Chápu,“ řekl Van.

„Ano, je to tak,“ spustila Marina, „když jsem hrála Ofélii, už jen to, že jsem si kdysi dělala herbář –“

„Nepochybně pomohlo,“ řekla Ada. „Rusky se blatouch řekne *kuroslep* (tatarští muzici, nešťastní nevolníci, jím označují pryskyřník, což je omyl) nebo *kalužnica*, jak ho zcela správně nazývají obyvatelé Kalugy ve Spojených státech.“

„Aha,“ řekl Van.

„Stejně jako v případě mnoha jiných květín,“ s klidným úsměvem šíleného učenice pokračovala Ada, „je nešťastný francouzský název naší rostliny, *souci d'eau*, výsledkem špatného překladu, nebo bychom spíš měli říct proměny –“

„Anebo deflorace,“ skočil jí do řeči slovní hříčkou Van Veen.

„*Je vous en prie, mes enfants!*“ vmísila se Marina, která stěží stačila sledovat hovor a nyní, v důsledku dalšího nepochopení, usoudila, že Vanova narážka byla míněna úplně jinak.

„Mimochodem, právě dneska ráno,“ řekla Ada, aniž se uráčila poučit matku, „naše učená guvernánka, která byla také tvou, Vane, a která –“

(Poprvé vyslovila jeho jméno – tenkrát na té hodině botaniky!)

„– je pes na potvorné jazykové křížení v angličtině, díky němuž se z opic stali ‚vřeštani medvědovití‘, i když mám dojem, že její důvody jsou spíše šovinistické než umělecké a mravní, obrátila mou pozornost – mou roztěkanou pozornost – k některým skutečně úžasným příkladům deflorace, jak tomu říkáš, Vane, v *soi-disant* doslovném překladu nějakého pana Fowlieho – označeném výrazem ‚pronikavý‘ – pronikavý! – v nedávném Elsiině pajánu na překlad Rimbaudovy básně *Mémoire* (kterou mě guvernanka našťestí – a prozíravě – přinutila naučit se nazpaměť, i když se obávám, že má raději Musseta a Coppéa)“ –

„... *les robes vertes et déteintes des fillettes...*“ triumfálně zacítoval Van.

„Samo-zřejmě“ (imituje Dana). „Larivièreová mi ho dovolila číst pouze ve Feuilletinově antologii, v té, co máš očividně i ty, ale brzo, ach, hodně brzo, mnohem dříve, než si kdo myslí, dostanu jeho *œuvres complètes*. Mimochodem, mademoiselle za námi přijde, až uloží Lucette, to naše milované zrzavé hádě, které už má určitě na sobě zelenou noční košili –“

„*Angel moj*,“ poprosila Marina, „jsem si jistá, že Lucettina noční košile Vana nezajímá!“

„– odstínu olistěné vrby a teď počítá ovečky na svém *ciel de lit*, které Fowlie pochopil jako „malovaný strop ložnice“ místo „nebesa“. Vraťme se ale k našemu nebohému kvítku. Falešný *louis d'or* v této sbírce zmrzačené francouzštiny je oslovská přeměna *souci d'eau* (našeho blatouchu bahenního) v ‚péči vody‘ – byť měl Fowlie k dispozici desítky takových synonym jako blumkapka, buličí oko, bublina a mnoho dalších přezdívek spojovaných se svátky plodnosti, ať už znamenají cokoli.“

„Na druhé straně,“ řekl Van, „si není těžké představit podobně dvojязыčnou slečnu Riversovou, jak porovnává s originálem francouzský překlad řekněme Marvellovy ‚Zahrady‘ –“

„Á,“ zvolala Ada, „můžu ti zarecitovat ‚Le Jardin‘ ve vlastním překladu – okamžik –

*En vain on s’amuse à gagner
L’Oka, la Baie du Palmier...*“

„... to win the Palm, the Oke, or Bayes! – získat věnec z palmy, dubu nebo vavřínu,“ vykřikl Van.

„Víte co, děti,“ vmísila se rázně do hovoru Marina, uklidňujíc je gesty obou rukou, „když jsem byla v tvém věku, Ado, a můj bratr v tvém, Vane, bavili jsme se o kroketu, ponících, štěňatech, o poslední *fête d’enfants* a příštím pikniku a... co já vím, o miliónech příjemných normálních věcí, ale nikdy, nikdy o starých francouzských botanicích a bůhvíčem ještě!“

„Před chvílí jsi přece sama řekla, že sis dělala herbář,“ řekla Ada.

„To ano, ale jenom jednu sezónu, někde ve Švýcarsku. Už si nepamatuju, kdy přesně. Ted’ už na tom nezáleží.“

Narážka se týkala Ivana Durmanova: zemřel před lety na rakovinu plic v sanatoriu (nedaleko Ex, kdesi ve Švýcarsku, kde o osm let později přišel na svět Van). Marina často vzpomínala na Ivana, který byl v osmnácti slavným houslistou, ale nedávala přitom najevo žádné zvláštní city, takže Adu nyní udivilo, když spatřila, jak se matčiny silné šminky začínají rozpouštět pod nečekanou záplavou slz (snad nějaká alergie na staré slisované suché květy, záchvat senné rýmy nebo gentianitidy, což mohla zpětně odhalit o něco pozdější diagnóza). Marina se vysmrkala sloním zatroubením, jak se sama vyjádřila – a to už sešla dolů mademoiselle Larivièreová, na kávu a vzpomínky na Vana jako na *bambin angélique*, který *à neuf ans* – zlatíčko! – obdivoval Gilbertu Swannovou *et la Lesbie de Catulle* (a který se naučil, sám od sebe, dávat průchod tomu obdivu, sotva petrolejka v sevřeně pěsti jeho černé chůvy opustila kymácivou ložnici).

PÁR DNÍ PO VANOVĚ příjezdu dorazil z města ranním vlakem strýček Dan, aby jako obvykle strávil víkend s rodinou.

Van na něho narazil, když strýček přecházel halu. Majordomus půvabně (jak se Vanovi zdálo) naznačil pánovi, *kdo je ten vysoký chlapec* – levou ruku zavěsil tři stopy nad zemí a pak ji postupným pohybem, jako by dělal záseky do vzduchu, posouval výš a výš v kótovacím kódu, jemuž rozuměl pouze náš šestistopý mladík. Van viděl, jak malý ryšavý gentleman na starého Bouteillana zaraženě hledí, a ten mu spěšně šeptem sděluje chlapcovo jméno.

Daniel Veen měl zvláštní zvyk – když přicházel k hostu, zastrkával prsty strnule napřímené ruky do kapsy saka a nechával je tam procházet jakýmsi očistným procesem až do úplně posledního okamžiku před podáním ruky.

Sdělil Vanovi, že za chvilku začne pršet, „protože v Ladoře už začalo“ a dešti pryč „trvá asi půl hodiny, než dorazí do Ardisu“, Van usoudil, že jde o vtip, a zdvořile se zasmál, jenže strýček Dan se znovu zatvářil zmateně, upřel na něho bledé rybí oči a zeptal se, zda se už seznámil s okolím, kolik zná cizích jazyků a jestli by si nechtěl za pár kopějek koupit los Červeného kříže.

„Ne, děkuju,“ řekl Van, „mně stačí mé vlastní loterie“ – a strýc se znovu upřeně zadíval, ale tentokrát jakoby úkosem.

V salónu se podával čaj, přičemž všichni byli poněkud zamlklí a zaražení, a strýček Dan zanedlouho vytáhl z vnitřní kapsy složené noviny a odebral se do své pracovny; sotva se za ním zavřely dveře, samo od sebe se rozlétlo okno, venku na listy liliovníku a pavlovnie zabubnoval liják a uvnitř se rozproudil všeobecný a hlasitý hovor.

Děšť dlouho netrval – lépe řečeno se nezdržel: pokračoval ve své pravděpodobné cestě na Radugu, Ladogu, Kalugu či Lugu a nad Ardisem rozklenul nedokončenou duhu.

Strýček Dan seděl v pohodlném čalouněném křesle

a s pomocí kolibřího slovníku pro nenáročné turisty, který mu pomáhal luštit zahraniční umělecké katalogy, se snažil číst článek na téma lovu ústřic v holandském obrázkovém magazínu, který někdo nechal na protějším sedadle ve vlnu – když vtom vypukla děsivá vřava, jež se šířila z pokoje do pokoje, až nakonec zachvátila celý dům.

Veselý jezevčík s jedním uchem povlávajícím a druhým, růžovým se šedými skvrnami, vytrčeným vzhůru, kmitající komickými nožičkami a smekající se na parketách při každé prudké otočce, se snažil odnést do nějaké šikovní skrýše, kde by ho mohl rozškubat, velký chomáč krví nasáklé vaty, ukořistěný kdesi nahoře. Ada, Marina a dvě komorné rozdováděné zvířátko pronásledovaly, jenže chytit ho mezi tou spoustou barokního nábytku, zatímco pes pádil dalšími a dalšími dveřmi, bylo zcela nemožné. Štvanice se náhle obtočila kolem křesla strýčka Dana a znovu vystřelila ven.

„Milosrdný bože!“ zvolal, když zahlédl zakrvavenou trofej, „někdo si musel useknout palec!“ Poplálal si stehna, potom křeslo a nakonec objevil a vylovil – pod podnožkou – kapesní slovníček a vrátil se k časopisu, vzápětí si však musel vyhledat význam slova „*groote*“, na něž měl políčeno, než ho vyrušili.

Jeho jednoduchost ho rozladila.

Otevřenými francouzskými dveřmi vyvedl Dack své pronásledovatelky do zahrady. Tam, na třetím trávníku, ho Ada dostihla riskantním skokem používaným v americkém fotbale, odrůdě ragby, kterou kdysi hrávali kadeti na mokřích travnatých březích řeky Goodson. V témže okamžiku se *mademoiselle Larivièreová* zvedla z lavičky, na které zastíhávala Lucette nehty, namířila nůžky na *Blanche*, která přiběhla s papírovým pytlíkem, a obvinila mladou cuchtu ze skandálního precedentu – totiž z toho, že kdysi upustila do *Lucettiny* postýlky vlásničku, *un machin long comme ça qui faillit blesser l'enfant à la fesse*. Marina, která se jako každá ruská šlechtična k smrti bála urazit osobu nižšího stavu, však prohlásila incident za uzavřený.

„*Něchorošaja, něchorošaja sobaka*,“ s příděchem a trochu šeplavě vrkala Ada, zvedajíc do náručí nyní už lupu zbaveného nestydatého „zlobivého pejska“.

12

HAMAK A MED: JEŠTĚ o osmdesát let později vzpomínal Van s mladickou pronikavostí původního pocitu štěstí, jak se do Ady zamiloval. Paměť a fantazie si vyšly vstříc na půl cesty a setkaly se v hamaku jeho chlapeckých úsvitů. Ve čtyřidevadesáti si rád znovu vybavoval to první milostné léto nikoli jako sen, který se mu zrovna zdál, ale jako rekapitulaci vědomí, usnadňující mu přestát časné šedé hodiny mezi mělkým spánkem a první pilulkou nového dne. Vystřídej mě na chvílku, miláčku. Pilulka, pilka, milka, milión, miliarda. Pokračuj, Ado, prosím tě.

(Ona). Miliardy mládenců. Vezměme jedno poměrně slušné desetiletí. Miliarda Billů – dobrých, nadaných, něžných i vášnivých, miliardy s těmi nejlepšími úmysly nejen z hlediska duchovního, ale i tělesného – během onoho desetiletí obnažila jilliardy svých Jill, neméně něžných a skvělých, v situacích a podmínkách, které musí určovat a kontrolovat někdo odpovědný, aby celá zpráva nezarostla plevelem statistiky a generalizací, sahajícím do výšky pasu. Nemělo by žádný smysl, kdybychom například vynechali drobnou otázku fenomenální individuální vnímavosti a mladické geniality, která v určitých případech činí z toho či onoho vzdechu *nebývalou a neopakovatelnou událost* v kontinuu života nebo přinejmenším tematické anthemion takových událostí v uměleckém díle či očerňujícím článku. Podrobnosti, které prosvítají nebo protemňují: místní listoví přes průsvitnou kůži, zelené slunce v hnědých vlahých očích, *tout ceci, vsjo eto*, tuplem a *in toto*, se musí vzít v úvahu, připrav se, teď je řada na tobě (ne, Ado, pokračuj, *ja zaslušalsja*: jsem jedno

okouzlení i jedno ucho), pokud chceme v úplnosti vyjádřit mimořádný fakt – že mezi těmi miliardami úžasných párů v jednom průřezu toho, co s tvým laskavým svolením nazvu (aby se mi lépe argumentovalo) časoprostor, se nachází jedna dvojice, výjimečný supermajestátní pár, *svěrchimperatorskaja četa*, což nutně vede k tomu (musí se ještě prošetřit, namalovat, pranýřovat, zhudebnit, nebo poslat na mučidla a smrt, má-li desetiletí ocas štíra), že zvláštnosti jejich milostných her jedinečným způsobem ovlivňují dva dlouhé životy a několik čtenářů, ty myslící třtiny, a jejich pera a mentální štetce. Prý přírodopis! *Naturalis historia!* Spíš *innaturalis* – jelikož taková preciznost smyslů a rozumu musí venkovanům připadat nepříjemně nezvyklá, a také proto, že nejdůležitější jsou detaily: zpěv králíčka ohnivého nebo zlatohlavého ve hřbitovním cypřiši; mátový závan saturejky zahradní nebo převislé máty na svahu nad mořem; třepotavý taneček modráka krušinového nebo azurového – ve spojení s jinými ptáky, květinami a motýly: to je nutno slyšet, cítit a vidět přes průhlednou smrt a spalující krásu. A teď to nejtěžší: krása sama o sobě, vnímaná optikou času a místa. Samečci světlušek (teď už je ale vážně řada na tobě, Vane).

Samečci světlušek, světélkujících broučků podobajících se spíše toulavým hvězdám než okřídlenému hmyzu, se objevili v Ardisu o prvních teplých černých nocích, nejprve po jednom, tu a tam, a vzápětí v přízračných spoustách, z nichž časem znovu zbyla jen hrstka jedinců, jakmile jejich výprava dospěla k přirozenému konci. Van je sledoval se stejně radostným úžasem, jaký zažil v dětství, když v nachovém soumraku zabloudil v cypřišové aleji parku u jednoho italského hotelu a považoval je za zlatavé upíry nebo místní pomíjivé vrtochy. Když teď letěli kolem tiše a zdálo se, že rovně, a nepřestávali křížovat okolní tmu, každý z nich se přibližně co pět vteřin rozsvítil bledým citronovým světlem, svým vlastním specifickým rytmem (zcela odlišným od rytmu spřízněného druhu, létajícího s *Photinus ladorensis*, podle Ady, v Luganu a Luze)

dávaje znamení v trávě usídlené samičce, která potřebovala chvilku na ověření přijímaného světelného kódu, než začala vysílat blikavé odpovědi. Přítomnost těchto nádherných tvorečků, za letu jemně osvětlujících voňavou noc, naplňovala Vana tichou radostí, kterou v něm Adina entomologie vyvolávala zřídka – snad to byl důsledek závisť, jakou někdy vzbuzují v abstraktním mysliteli konkrétní znalosti přírodovědce. Pohodlné podlouhlé hnízdo hamaku síťovitě pokrývalo Vanovo nahé tělo buď pod cypřiškem nutkajským, který se pnul v jednom z koutů trávníku a poskytoval částečný úkryt před deštěm, nebo – pokud byla noc bez mráčku – mezi dvěma tulipánovnicemi (kde se kdysi dávno jiný letní host v operní peleríně, přehozené přes lepkavou noční košili, probudil výbuchem smrduté pumy mezi symbolem a jinými nástroji orchestru, a když strýček Van škrtl sirkou, uviděl svůj polštář potřísněný jasnou krví).

Okna černého zámku hasla ve vodorovných či svislých řadách a podle tahů šachového koně. Na klozetu dětského pokoje nejdéle pobývala mademoiselle Larivièreová, která tam chodívala s lampičkou na růžový olej a se svým *buvardem*. Vánek rozvlnil závěsy Vanovy teď nekonečné ložnice. Venuše vystoupila na nebe; Venuše vstoupila do jeho těla.

To vše se událo krátce před každoročním nájezdem jistého a svou primitivní stavbou zajímavého druhu komárů (jejichž štípavost nepřilíš vlídná ruská část našeho obyvatelstva připisovala stravě, kterou pro ně představovali francouzští vinaři a ladorští pojídači klikvy); ale již před touto invazí představovaly oslnivé světlušky a ještě přízračnější sinálý vesmír prosvítající tmavým listovím pro Vana vedle trýznivé tíže potu a spermatu nová noční muka spjatá s jeho dusným pokojem. Noc byla samozřejmě *vždycky* utrpením, téměř po celé století jeho života, ať byl nešťastník jak chtěl ospalý nebo nacpaný prášky na spaní – že genialita dokáže člověka potrápit, poznali šejk Bill se svou špičatou bradkou a stylizovanou lysou lebkou, nerudný Proust, který, když se

mu nechtělo spát, s oblibou stínal hlavy kryšám, i náš skvělý či obskurní V. V. (v závislosti na zraku čtenářů, kteří jsou navzdory našim posměškům a svým penězům zrovna takoví nešťastníci); v Ardisu však vyplňoval pulsující život oblohy poseté hvězdami chlapcovy noci takovým nepokojem, že nakonec pociťoval vděčnost, když ho protivné počasí nebo ještě protivnější komáři – „*kamargskij komar*“ našich mužů a *moustique moscovite* jejich stejně snadno aliterujících protivníků – zahnali zpátky do hrbolaté postele.

V naší suché zprávě o časně, příliš časně lásce Vana Veena k Adě Veenové nenajdeme ani důvod, ani místo pro metafyzické odbočení. Přesto by nemělo uniknout naší pozornosti (zatímco v nedalekém parku se prohánějí blikající luciferové a – stejně pravidelně – houká sova), že Van, který dosud naplno nepocítil hrůzy Terry – jež poté, co analyzoval muka své drahé neopakovatelné Aquy, neurčitě připisoval zhoubným vrtochům a lidovým pověrám –, již tehdy, ve čtrnácti, pochopil, že staré mýty, snažící se poskytnout té vířivé spoustě světů (jakkoli pošetilých a mystických) zdání užitečné existence a umísťující je do šedé hmoty hvězdami zaplaveného nebe, možná obsahují světlušku podivné pravdy. Noci strávené v hamaku (kde onen druhý nebohý mladík proklel krvavý kašel a propadl se zpátky do snů o plížících se černých pumpách a třesku symbálu v orchickém orchestru – jež mu vnukli lékaři) soužily Vana ani ne tak mučivou touhou po Adě jako tím nesmyslným prostorem nad hlavou, pod hlavou, prostě všude, ďábelským protějškem božího času, vibrujícího v něm i okolo něho a majícího ještě jednou zavibrovat – naštěstí trochu smysluplněji – v poslední noci života, jehož, má lásko, nelituji.

Usínal ve chvíli, kdy si myslel, že už nikdy neusne, a jeho sny byly mladé. Jakmile se k hamaku připlazil první plamen dne, probouzel se jako úplně jiný člověk – a jako muž, což se dalo snadno doložit. „Ado, naše vášničky a vášně,“ zpíval mu v hlavě trochej, který měl zůstat jediným vkladem

Vana Veena do anglo-americké poezie. Požehnán buď ptačí hvizd a proklet hvězdný prach! Bylo mu čtrnáct a půl; byl plný zápalu a troufalosti; jednoho dne se jí divoce zmocní!

Přehrávaje si minulost, mohl si jedno takové zelené vzkříšení rozebrat do detailu. Natáhl na sebe plavky, nasoukal a nacpal do nich celý ten složitý, zpěčující se dvoučlenný nástroj, svalil se ze svého hnízda a neprodleně se vydal zjistit, zda se už probudila její strana domu. Probudila. Zahlédl záblesk křišťálového skla, skvrnku barvy. Seděla sama na svém balkóně a jedla *sa petite collation du matin*. Van našel sandály – v jednom byl brouk, v druhém okvětní plátek – a přes komoru na náradí vešel do chladného domu.

Děti jako ona vynalézají nejčistší filosofické systémy. I Ada si vypracovala svůj vlastní. Od Vanova příjezdu uplynul sotva týden, když usoudila, že si zaslouží být zasvěcen do pavučiny její moudrosti. Život jedince sestává z určitých, do několika skupin roztržiděných věcí, jimiž jsou: neocenitelné a vzácně se vyskytující „skutečné věci“, dále jenom „věci“, které tvoří obvyklé jádro života, a „přízračné věci“, zvané též „mlhy“, jako je horečka, bolest zubů, strašná zklamání a smrt. Tři a více věcí, které se vyskytují současně, tvoří „věž“ nebo, následují-li bezprostředně za sebou, „most“. „Skutečné věže“ a „skutečné mosty“ představují radosti života, a když se člověk setká s řadou věží, prožívá vrcholnou extázi; k tomu však téměř nikdy nedojde. Za určitých okolností, v jistém světle, může neutrální „věc“ vypadat jako „skutečná“, nebo se jí i stát, anebo naopak zhoustnout v páchnoucí „mlhu“. Když se stane, že se radostné smísí s neradostným, ať současně či po nakloněné rovině trvání, máme co do činění se „zřícenými věžemi“ a „zborcenými mosty“.

Obrazové a architektonické detaily její metafyziky umožňovaly Adě snášet noci snadněji než Vanovi, a toho rána – tak jako většinu jiných – měl Van pocit, jako by se vrátil z mnohem vzdálenější a depresivnější země, než byla ta, odkud přišla ona se svým slunečním světlem.

Její plné, lepkavě se lesknoucí rty roztáhl úsměv.

(Když tě líbám *sem*, řekl jí po mnoha letech, vždycky mi vytane to modré ráno na balkóně, kdy jsi jedla *tartine au miel*; francouzsky to zní o tolik lépe.)

Klasická krása jetelového medu, hladkého, světlého, průzračného, volně stékajícího ze lžice a namáčejícího chléb s máslem mé lásky v tekuté mosazi. Drobek nasáklý nektarem.

„Skutečná věc?“ zeptal se.

„Věž,“ odpověděla.

A vosy.

Vosa prozkoumávala její talíř. Tělo vosy se chvělo.

„Zkusíme pak jednu sníst,“ prohodila Ada, „ale musí být *nažraná*, aby dobře chutnala. Do jazyka tě určitě nebodne. Žádné zvíře se nedotkne lidského jazyka. Když lev dožere cestovatele, včetně kostí a všeho, jazyk *vždycky* nechá takhle ležet v poušti“ (s pohrdavým gestem).

„Pochybuju.“

„Je to známá záhada.“

Její vlasy, v ten den prokartáčované, se temně leskly ve srovnání s matnou bledostí šíje a paží. Na sobě měla proužkované tričko, které Van ve svých osamělých snech se zvláštní oblibou stahoval z jejího svíjejícího se těla. Na voskovaném plátně se střídaly modré a bílé čtverce. Ve studené misce zůstal zbytek másla potřísněný medem.

„Tak dobře. A třetí skutečná věc?“

Zkoumavě si ho prohlédla. Ohnivá kapka v koutku jejích úst si ho zkoumavě prohlédla. Z rýhované křišťálové vázičky si ho zkoumavě prohlédla tříbarevná sametová fialka, kterou Ada předchozí večer namalovala vodovkami. Neřekla nic. Olízla si roztažené prsty, aniž z něho spustila oči.

Van, marně čekající na odpověď, opustil balkón. Její věž se zvolna zhroutila ve slastném němém slunci.

NA VELKÉM PIKNIKU při příležitosti Adiných dvanáctých narozenin a Idina čtyřicátého druhého *jour de fête* si dívka směla obléknout „lolitu“ (jméno, mimochodem vyslovované ne se zastřeným anglickým, ale se španělským „t“, dostala podle andaluske cikánečky z Osbergova románu), delší, ale velmi vzdušnou a volnou černou sukni se vzory rudých máků či pivonek, „postrádajících botanickou realitu“, jak se nadneseně vyjádřila, jelikož tehdy ještě nevěděla, že realita a přírodní vědy jsou v jazyce tohoto a pouze tohoto snu synonyma.

(Tys to taky nevěděl, mudrlante. Její poznámka.)

Vstoupila do ní, nahá, se stále ještě vlhkýma a borovicí vonícíma nohama po speciální masáži žínkou (za vlády made-moiselle Larivièreové se ranní koupele nekonaly), a natáhla si ji rázným zavrtěním boků, což vyvolalo známou výtku guvernanky: *mais ne te trémousse pas comme ça quand tu mets ta jupe! Une petite fille de bonne maison*, atd. *Per contra*, Ida Larivièreová, prsatá žena velké a odpudivé krásy (v tu chvíli měla na sobě pouze korzet a punčochy na podvazcích), nijak nereagovala na absenci kalhotek, jelikož sama měla ve zvyku dělat tajné ústupky letnímu vedru; jenže v případě něžné Ady měl tento zvyk pohoršlivé důsledky. Dívka se snažila zkrotit vyrážku na hebké vnitřní straně stehen, provázenou lepkavými, svědivými a vůbec ne nepříjemnými pocity, tím, že si osedlala studenou větev šattalské jabloně a silně ji stiskla, což ve Vanovi – jak ještě nejednou uvidíme – vyvolávalo silné znechucení. Kromě lolity měla na sobě bílé tričko s černými proužky, měkký klobouk se širokou zvlněnou krepou (visel jí na zádech na elastické šňůrce ovíjející krk), ve vlasech sametovou stužku a na nohou staré sandály. Jak Van neustále zjišťoval, domácí život Ardisu neoplýval nijak zvláštní hygienou ani vytříbeným vkusem.

Jakmile byli všichni připraveni vyrazit, Ada slétla ze stromu jako dudek. Pospěš, pospěš, můj ptáčku, můj andílku.

Anglický kočí Ben Wright byl ještě úplně střízlivý (k snídani vypil pouze pintu piva). Blanche, která se nejméně jednou účastnila velkého pikniku (musela tehdy o překot pádit do Borové rokle, aby rozvázala šaty mademoiselle, která omdlela), nyní vykonávala méně atraktivní povinnost – odnášela vrčícího a zmítajícího se Dacka do svého pokojíku ve věžičce.

Šaraban již odvezl na místo pikniku dva sluhy, tři křesla a množství proutěných košíků. V *calèche* se tam vypravila i pisatelka románů v bílých saténových šatech (ušitých v manhattanském salónu Vass pro Marinu, která v poslední době shodila pět kilo) s Adou, sedící vedle ní, a s Lucette, *très en beauté* v bílé námořnické blůze, usazenou vedle mrzutého Wrighta. Van jel za nimi na bicyklu svého strýce nebo prastrýce. Lesní cesta byla pořád obstojně hladká, pokud se cyklista držel jejího prostředku (stále ještě lepkavého a tmavého po deštivém rozbřesku) mezi blankytnými vyjetými koleji, posetými odrazy těchž březových lístků, jejichž stíny přebíhaly přes napjaté perleťové hedvábí otevřeného slunečníku mademoiselle Larivièreové a širokou krempu Adina poněkud frajersky nasazeného bílého klobouku. Lucette se ze svého místa vedle Bena v modré livreji tu a tam ohlédla po Vanovi a plochou dlaní mu naznačovala, aby zpomalil, jak to vídávala u matky, která podobné znamení dávala Adě, když se bála, že se svým poníkem nebo bicyklem narazí zezadu do kočáru.

Marina přijela červeným kabrioletem starého dvoumístného typu, který majordomus řídil tak opatrně, jako by kroutil ne volantem, ale nějakou přepychovou vývrtkou. V šedém flanelovém obleku pánského střihu vypadala nezvykle elegantně a rukou v rukavičce svírala knoflík žíhané špacírky, když lehce se kolébající vůz dojel na samý okraj místa pro piknik, malebný palouk ve starém borovém lese protínaném úchvatnými roklemi. Z opačné strany lesa, od polní cesty na Lugano, přiletěl nad palouk podivně bledý motýl, a hned za ním se vynořil landaur, z něhož vystoupili, jeden

po druhém, svižně či loudavě podle věku a kondice, dvojčata Ermininových, jejich mladá těhotná teta (z hlediska vyprávění představující velké břímě) a guvernanka, bělovlasá madam Forestierová, Mathildina kamarádka ze školy v příběhu, o kterém bude brzo řeč.

Čekal se ještě příjezd tří pánů, kteří však nedorazili: strýčka Dana, jemuž ujel ranní vlak z města; plukovníka Erminina, vdovce, jehož játra, jak sdělil ve vzkazu, se chovala jako *pečeně*; a jeho lékaře (a šachového partnera), slavného doktora Krolika, který o sobě prohlašoval, že je Adiným dvorním klenotníkem, a skutečně jí na druhý den ráno přivezl dárek k narozeninám – tři dokonale vybroušené motýlí kukly („Nedocenitelné skvosty,“ chraplavě zvolala Ada, napínajíc čelo), z nichž se měly zanedlouho vyklubat místo nedávno objevené rarity – perleťovce Kibo – bohužel jenom exempláře lumka.

Haldy jemných sendvičů s okrájenými kůrkami (dokonalé obdélníčky pět krát dva palce), zlatohnědá mrtvola krůty, ruský černý chléb, misky s vybraným šedým kaviárem Gray Bead, kandované fialky, malinové dortíčky, půl galonu goodsonského bílého portského a stejné množství rubínového, termosky s claretem naředěným vodou pro děvčata a studený sladký čaj pro milovníky šťastného dětství – to všechno se dá snadněji představit než popsat. Bylo to poučné [takto v rukopisu. Pozn. vyd.].

Bylo poučné posadit vedle sebe Adu Veenovou a Grace Ermininovou: bledost sbíraného mléka ve tváři Ady a zdravý planoucí ruměnec její vrstevnice; rovné černé vlasy mladé čarodějnice a kaštanové mikádo té druhé; matné, vážné oči mé lásky a modrý třpyt za rohovinovými obroučkami brýlí Grace; nahá stehna té první a červené punčošky té druhé; cikánská sukně a námořnický kostýmek. Snad ještě poučnější bylo zjištění, jak se tuctové rysy Grega prakticky beze změny přenesly do aury jeho sestry, kde, aniž se tím narušila nápadná podobnost mezi námořníkem a děvčetem, získaly zdání toho, čemu se u dívek říká „pohlednost“.

Sluhové svižně odnesli trosky krůty, portské, jež ochutnaly pouze guvernanky, a rozbitý sèvreský talířek. Zpod keře vylezla kočka, na okamžik strnula překvapením a navzdory sborovému „čičí“ zase zmizela.

Chvilí nato mademoiselle Larivièreová požádala Adu, aby ji doprovodila někam do ústraní. Tam ta plně oblečená žena – v nabraných šatech, které neztratily své velkolepé záhyby, ale náhle byly jakoby o palec delší, takže překrývaly její atlasové střevíčky – znehybněla nad skrývaným lijákem a vzápětí se vrátila do svého obvyklého vzrůstu. Cestou zpátky pedagožka dobromyslně Adě vysvětlila, že dvanácté narozeniny skýtají vhodnou příležitost pohovořit s dívkou a připravit ji na to, co z ní ze dne na den udělá *grande fille*. Ada, již se v tomto smyslu dostalo dostatečného poučení od učitelky ve škole již půl roku předtím a která „to“ ve skutečnosti už dvakrát zažila, ohromila nebohou guvernanku (neschopnou reagovat na Adin pronikavý a osobitý způsob myšlení) prohlášením, že to všechno jsou nesmysly a babské bajky; že dneska se normálními holkám nic takového skoro nestává a rozhodně se to nestane v jejím případě. Mademoiselle Larivièreová, neskutečně hloupá osoba (navzdory nebo snad právě díky své náchylnosti k literární fabulaci), si v myšlenkách přehrála vlastní zkušenosti a několik strašných minut si lámala hlavu, zda v době, kdy se ona oddávala umění, nemohl vědecký pokrok zákony přírody změnit.

Popolední slunce si našlo nová místa k osvětlení a stará k opékání. Teta Ruth upadla do dřímoty s hlavou složenou na obyčejné podušce, dodané mademoiselle Forestierovou, která štrikovala mrňavý světřík pro budoucího pokrevního sourozence svých svěřenců. Marinu napadlo, že paní Ermininová shlíží přes mučivý zbytek sebevražedného oparu na účastníky pikniku pod úchvatnou zelení sosen se stařeckou nostalgií a dětskou zvědavostí z perského blankytu svého příbytku štěstí. Děti předvedly své schopnosti: Ada a Grace ruský taneček za doprovodu prastaré hrací skříňky (která se

věčně zastavovala v půli taktu, jako by vzpomínala na jiné břehy, jiné paprskovitě se rozbíhající vlny); Lucette, pěstičku opřenou v bok, zazpívala píseň rybářů ze Saint-Malô; Greg si oblékl sestřinu modrou sukni, její klobouk a brýle, a rázem se proměnil ve velmi nemocnou, duševně zaostalou Grace; a Van chodil po rukou.

O dva roky dřív, když se jako odsouzenec chystal k nástupu do módní a nelítostné internátní školy, kterou před ním navštěvovali i jiní Veenové (ti první už v dobách, „kdy se washingtoním ještě říkalo wellingtonie“), se Van rozhodl, že se naučí nějaký husarský kousek, který mu zajistí okamžitou a jasnou převahu. Poradil se s Demonem, a ten mu doporučil Kinga Winga, svého učitele zápasnického umění, jenž silného chlapce naučil chodit po rukou pomocí zvláštní hry ramenních svalů, což byl trik, jehož osvojení a vybroušení vyžadovalo téměř úplné vykloubení karyatid.

Jaká rozkoš [takto v rukopisu]. Rozkoš z náhlého nalezení správného figlu umožňujícího pohyb s nohama vzhůru se trochu podobala tomu, co zažíval, když se po četných bolestivých a potupných pádech naučil ovládat kouzelné kluzáky zvané „peršolety“ (nebo „šídla“), jež chlapci v oněch dobrodružných časech před Velkou reakcí dostávali obvykle k dvánáctým narozeninám – jaká závratná slast, dlouze dráždící každý nerv, když se poprvé odlepil od země a podařilo se mu proletět těsně nad stohem, stromem, stružkou, stodolou, zatímco dědeček Dedalus Veen, běžící s vyvrácenou hlavou, mával praporkem a nakonec spadl do koňského napajedla.

Van si stáhl tričko s krátkými rukávy a sundal si boty i ponožky. Útlost trupu, ladícího tónem, byť ne texturou s běžovou barvou těsných trenýrek, kontrastovala s výrazně vyvinutými deltovými svaly a šlachovitými předloktími pohledného jinocha. Čtyři roky nato dokázal Van omráčit člověka jednou ranou levého i pravého lokte.

Jeho obrácené tělo se půvabně prohnulo, snědé nohy se zvedly jako na stožár vytažená plachta v Tarentu, kotníky

přitažené k sobě napomáhaly manévrování, když roztaženými rukama sevřel čelo zemské tíže a sunul se sem a tam, stáčeje a uhýbaje se, otvíral ústa na opačnou stranu a mrkal tím zvláštním bilboquetovým způsobem, typickým pro víčka v oné nepřirozené poloze. Ještě pozoruhodnější bylo, že rozmanitost a rychlost pohybů, jimiž napodoboval zadní běhy zvířete, napohled nevyžadovaly žádnou námahu; King Wing ho varoval, že jukonský profesionál Vekčelo tuto schopnost ve svých dvaadvaceti ztratil; avšak toho letního odpoledne, na hedvábném terénu borového palouku, v čarovném srdci Ardisu, pod modravým pohledem lady Ermininové, nám čtrnáctiletý Van předvedl nejúchvatnější představení, jaké jsme kdy viděli v provedení rukochodce. Na tváři ani na šiji se mu neobjevil sebemenší ruměnek! Tu a tam, když odlepil své pohybové orgány od shovívavé země a zdálo se, že v zázračné parodii na baletní skok vysoko ve vzduchu tleská, si přihlížející položili otázku, zda tato snová nonšalantní levitace není důsledkem toho, že země v návalu roztržité přejícnosti zrušila svou přitažlivost. Mimochodem, jedním z podivných následků svalových změn a kosterních „přepnutí“ způsobených speciálními cviky, jimiž ho týral Wing, bylo, že v pozdějších letech nebyl Van schopen krčit rameny.

Otázky k zamyšlení a diskusi:

1. Odlepovaly se od země *obě* dlaně, když se zdálo, že vzhůru nohama obrácený Van na rukou doslova „poskakuje“?
2. Byla neschopnost dospělého Vana odbývat věci pokračením ramen výhradně jevem fyzickým, nebo „odpovídala“ nějaké archetypální vlastnosti jeho „podduše“?
3. Proč Ada při vyvrcholení Vanova vystoupení propukla v pláč?

Nakonec mademoiselle Larivièreová přečetla svou povídku „*La rivière de diamants*“, kterou právě načisto přepsala pro *The Quebec Quarterly*. Krásná a kultivovaná manželka ubohého úředníka si půjčí od bohaté přítelkyně náhrdelník.

Cestou domů z večírku v mužově úřadu šperk ztratí. Třicet nebo čtyřicet strašných let nešťastní manželé do úmoru dřou a šetří, aby splatili dluhy, jež nadělali zakoupením náhrdelníku v ceně půl miliónu franků, který nenápadně podstrčili za ten ztracený, když vraceli kazetu se šperkem madam F. Ach, jak poskočilo Matyldino srdce – otevře Jeanne pouzdro? Neotevřela. Když se sešlí, avšak vítězní manželé (on napůl ochrnutý v důsledku půlstoletí trvajících opisování v jejich mansardě, ona k nepoznání zhrublá mytím podlah *à grand eau*) ke všemu přiznají bělovlasé, ale stále ještě mladistvé madam F., ta jim v poslední větě příběhu řekne: „Ubohá Matyldo, vždyť ten náhrdelník byl falešný: stál jenom pět set franků!“

Marinin příspěvek byl skromnější, ale také měl svůj půvab. Ukázala Vanovi a Lucette (ostatní už o tom všechno věděli) přesně tu borovici a přesně to místo na jejím hrubém červenavém kmeni, kde za dávných, velmi dávných časů spočíval jako v hnízdě magnetický telefon zajišťující spojení s Ardisem. Po zakazu „proudů a obvodů“ (vyslovila ta ne úplně správná slova chvatně, avšak lehce, s jakousi hereckou *désinvolture*, zatímco zmatená Lucette tahala za rukáv Vana, Vaničku, který umí vysvětlit všechno, všecičko) prý babička jejího muže, obdařená velkým technickým talentem, „odrourovala“ Redmountský potůček (stékající těsně pod paloukem z vrchu nad Ardisem) a donutila ho, aby přenášel vibrační *finzzžoče* (spektrální pulsy) pomocí systému platinových segmentů. Umožňovalo to samozřejmě vysílání zpráv pouze jedním směrem a na instalaci a údržbu „bubnů“ (válců) by bylo potřeba okrást Žida, jak řekla Marina, takže nápad padl, ať by se možnost sdělit piknikujícímu Vanovi, že mu hoří dům, zdála sebelákavější.

Jako by chtělo potvrdit nespokojenost mnoha lidí s domácí i zahraniční politikou (starý Gamaliel byl tou dobou už dost senilní), z Ardisu přisupělo zpátky červené autíčko, z něhož vyskočil majordomus se zprávou. Právě přijel monsieur

s dárkem pro mademoiselle Adu, jenže nikdo netušil, jak ta složitá věc funguje, a madam musí pomoci. Majordomus vytáhl dopis, položil ho na tácek a podal Marině.

Přesné znění zprávy rekonstruovat nemůžeme, ale její obsah známe: stálo v ní, že tím nápaditým a velmi drahým dárkem je obrovská, nádherná panenka – bohužel a překvapivě víceméně nahá; ještě překvapivější byla ortéza na pravé noze, ovázaná levá ruka a místo obvyklých šatiček s volánky krabička se sádrovými korzety a gumovými doplňky. Návod v ruštině či bulharštině byl k ničemu, jelikož nebyl vytištěn soudobou latinkou, ale starou cyrilicí, děsivou abecedou, kterou si Dan nikdy nedokázal osvojit. Nemohla by Marina okamžitě přijet a nechat z hromady pěkných hedvábných zbytků, jež její komorná uschovala v zásuvce, kterou objevil, ušít panence odpovídající šatičky a krabici znovu zabalit do nového hedvábného papíru?

Ada, která si přečetla lístek přes matčino rameno, se otrásla odporem a řekla:

„Řekni mu, ať si vezme kleště a odnese to všecko na špi-tální smetiště.“

„*Bedňačok!* Chudinka malá,“ zvolala Marina a oči se jí zalily lítostí. „Samozřejmě, že pojedu. Tvoje krutost, Ado, je někdy... někdy... já nevím – satanská!“

S nervózním odhodláním cukajícím ve tváři a svižně se ohánějíc dlouhou špacírkou dokráčela Marina k vozu, který se vzápětí rozjel a při otáčení převrhl prázdnou půlgalonovou láhev, když jeho blatník ve snaze vyhnout se stojící *calèche* pročísl rozezlené keřiky ostružin.

Ale ať ve vzduchu visel jakkoli velký hněv, brzy vyprchal. Ada poprosila guvernantku o tužku a papír. Van ležel na břiše s tváří podepřenou dlaní a hleděl na skloněnou šíji své milované, hrající si na francouzské anagramy s Grace, která bezelstně vybrala slovo „*insecte*“.

„*Escient*,“ řekla Ada a zapsala si svůj nápad.

„To ne!“ namítl Grace.

„To jo! Jsem si jistá, že takový výraz existuje. *À bon escient le docteur Entesic a examiné le mimétisme de l'insecte.*“

Grace se zamyslela, gumovým koncem tužky si ťukala po svraštěném čele a pak navrhla:

„*Ceintes!*“

„*Inceste,*“ okamžitě odpálila Ada.

„Vzdávám se,“ řekla Grace. „Potřebujeme slovník, abychom si mohli ověřit ty tvoje vymyšleninky.“

Odpolední žár v té chvíli vstoupil do své nejdusnější fáze a ostrážitá Lucette zvučným plácnutím zabila na Adině holeni prvního zlotřilého komára toho léta. Šaraban s křesly, koši a přezvykujícími sluhy – Essexem, Middlesexem a Somersetem – už odjel; a také mademoiselle Larivièreová a paní Forestierová si už vyměňovaly melodická *adieu*. Ručičky zamávaly a dvojčata s jejich staříčkou guvernankou a ospalou mladou tetičkou odvezl landaur. Bledý průsvitný motýl s černočerným tělem se rozletěl za nimi a Ada zvolala: „Koukej!“ a vysvětlila, že je to blízký příbuzný japonského jasoně. Mademoiselle Larivièreová náhle oznámila, že svou povídku vydá pod pseudonymem. Odvedla své dva půvabné svěřence ke *calèche* a *sans façons* zabodla špičku slunečníku do tlustého rudého krku Bena Wrighta, chrápajícího vzadu pod nízko visícími girlandami listoví. Ada mrskla svým kloboukem do klína Idě a rozběhla se zpátky k Vanovi. Ten, neznalý putování slunce a stínu na mýtině, postavil bicykl na místě, kde byl nejméně tři hodiny vystaven spalujícím paprskům. Ada vyskočila na sedlo, vykřikla bolestí, málem spadla, zavrávala, znovu se vyrovnala – a vtom s komickým lupnutím rupla zadní pneumatika.

Zahanbené vozidlo zanechali pod keřem, odkud ho měl později přivést Bouteillan junior, další z ansámblu sloužících. Lucette odmítla opustit své místo (chabým přikývnutím poslechla podroušeného souseda na kozlíku, který byl viděn, jak dobromyslnou tlapou osahává její nahá kolena), a jelikož v kočáru nebylo nouzové sedátko, Ada se musela spokojit s Vanovým tvrdým klínem.

Byl to jejich první tělesný kontakt a obě děti pocítily rozpaky. Ada se usadila zády k Vanovi, poposedla si, když sebou kočár trhl, a znovu se zavrtěla, urovnávajíc si širokou, sosnamí vonící sukni, která vyvolávala zdání, že Vana svou nadýchaností zahaluje, úplně jako pláštěnka u holiče. V transu ošemetné rozkoše ji přidržoval za boky. Žhnoucí chuchvalce slunce přebíhaly po jejích zebrovitých prouzcích a vnitřní straně nahých paží a jako by pokračovaly v cestě tunelem jeho vlastního těla.

„Proč jsi plakala?“ zeptal se a vdechoval její vlasy a žár jejího ucha. Otočila hlavu a chvíli si ho zkoumavě prohlížela, pohroužena v záhadné mlčení.

(Vážně jsem plakala? Nevím – nějak mě to rozrušilo. Neumím to vysvětlit, ale cítila jsem, že v tvém vystoupení bylo něco strašného, surového, temného, a ano, strašného. Připsáno později.)

„Promiň,“ řekl, když odvrátila hlavu, „už to před tebou nikdy neudělám.“

(Mimochodem, nesnáším slovní spojení „úplně jako“. Další zápis Adiným pozdním rukopisem.)

Kypící, překypující chlapec se celou svou bytostí opájel její tíhou a cítil, jak dívka reaguje na každou nerovnost cesty, jak se jemně rozvírá vedví a drtí dřev jeho touhy, a věděl, že tu touhu bude muset potlačit, aby případný průsak neuvedl její nevinnost do rozpaků. Byl by se i poddal a rozpustil ve zvířecí ochablosti, kdyby situaci nezachránila guvernanka, která na něho v tu chvíli promluvila. Nebohý Van přemístil Adin zadeček na své pravé koleno a otupil to, čemu se v žargonu mučírný říkalo „úhel trýzně“. V truchlivé netečnosti neukojené touhy ulpěl jeho zrak na řadě roztroušených dřevěných chalup, jelikož *calèche* projížděla vískou jménem Gamlet.

„Nikdy si nezvyknu (*m'y faire*),“ řekla mademoiselle Laparurová, „na kontrast mezi bohatstvím přírody a nuzotou lidského života. Pohled'te na toho vychrtlého starého mužíka s tou dírou v košili, pohled'te na jeho ubohou *cabane*.

A pohleďte na tu hbitou vlaštovku! Jak šťastná je příroda, jak nešťastný je člověk! Ještě jste mi nikdo neřekl, jak se vám líbila moje povídka? Vane?“

„Je to hezká pohádka,“ řekl Van.

„Je to pohádka,“ dodala opatrná Ada.

„*Allons donc!*“ zvolala mademoiselle Larivièreová. „Právě naopak – každý detail je realistický. Jde o drama maloměstáka, se všemi starostmi, sny a hrdostí, které jsou pro tuto třídu typické.“

(Skutečně, záměr autorky takový být mohl – pomineme-li *pointe assassine*; příběh však postrádal „realismus“ právě ve smyslu, *kteřý tento termín má*, jelikož pedantský úředník počítající každý pěták by především zjistil – a je úplně jedno, jakým způsobem (*quitte à tout dire à la veuve*) –, kolik přesně ztracený náhrdelník stál. Právě to byla osudná chyba dojemného dílka mademoiselle Larivièreové, kterou však mladý Van a ještě mladší Ada zatím neodhalili, byť instinktivně cítili falešnost celého příběhu.)

Na kozlíku nastal menší zmatek. Lucette se otočila na Adu.

„Chci sedět s tebou. *Mně tut něudobno, i ot něgo něcho-rošo pachnět* (Tady to tlačí a on smrdí).“

„Za chvíli jsme tam,“ odsekla Ada, „*potěrpi* (vydrž).“

„Co se děje?“ zeptala se mademoiselle Larivièreová.

„Nic. *Il pue*.“

„Ach, bože! Silně pochybuju, že u toho rádži někdy sloužil.“

14

NAZÍTRÍ, NEBO JEŠTĚ o den později, se celá rodina sešla na zahradě u čaje. Ada seděla v trávě a snažila se uplést pro psa věneček ze sedmikrásek, Lucette žvýkala lívaneček a nespouštěla z ní oči. Marina téměř minutu mlčky nabízela přes stůl svému muži slaměný klobouk; ten nakonec zavrtěl hlavou,

pohledem zpražil slunce, které vzápětí zpražilo jeho, a se šálkem a výtiskem *Toulouse Enquireru* si šel sednout na venkovskou lavičku pod rozložitým jilmem na druhém konci zahrady.

„To bych ráda věděla, kdo to může být,“ zamumlala *mademoiselle Larivièreová*, která stála za samovarem (odrážejícím fragmenty okolí jako šílené fantazie v duchu primitivismu) a nespouštěla přimhouřené oči z kousku příjezdové cesty, prosvítající mezi pilastry trelážové galerie. Van, ležící na břiše za Adou, zvedl oči od knihy (*Adina exempláře Ataly*).

Z černého poníka seskočil vysoký růžolící mladík ve šviháckých rajtkách.

„To je Gregův krásný nový poník,“ řekla Ada.

S nenucenými omluvami dobře vychovaného chlapce předal Greg Marině platinový zapalovač, který jeho teta našla ve své kabelce.

„Bože, ještě jsem ani neměla čas zjistit, že ho nemám. Jak se daří Ruth?“

Greg řekl, že jak teta Ruth, tak Grace ulehly se silnými bolestmi břicha – „nemají to ale z vašich skvělých sendvičů,“ pospíšil si, „ale ze všech těch ostružin, které nasbíraly v křoví.“

Marina se chystala zazvonit bronzovým zvonkem na sluhu, aby přinesl další tousty, jenže z Gega vypadlo, že se jen stavil cestou na večírek hraběnky de Preyové.

„Nějak brzo (*skorovato*) se utěšila,“ utrousila Marina, narážejíc na smrt hraběte, zabitého před pár lety v souboji na pistole v bostonském parku Common.

„Je to velmi veselá a krásná žena,“ řekl Greg.

„A o celých deset let starší než já,“ dodala Marina.

Vtom se o matčinu pozornost přihlásila Lucette.

„Kdo to jsou Židi?“ zeptala se.

„Odpadlí křesťané,“ odpověděla Marina.

„Proč je Greg Žid?“ zeptala se Lucette.

„Proč-proč!“ řekla Marina. „Protože jeho rodiče jsou Židi.“

„A jeho prarodiče? A praprarodiče?“

„To opravdu nevím, miláčku. Byli tvoji předkové Židi, Gregu?“

„Hm, nejsem si jistý,“ odpověděl Greg. „Hebrejci ano – ale ne Židi v uvozovkách – jinými slovy žádné komické figurky nebo křesťanští šejdiři. Přišli před pěti sty lety z Tatárie do Anglie. Je ale pravda, že dědeček mé matky byl francouzský markýz, který, pokud vím, vyznával římskokatolickou víru a byl blázen do bank, akcií a šperků, takže není vyloučeno, že mu lidé mohli říkat *un juif*.“

„Ve srovnání s jinými to tak staré náboženství zas není, že?“ řekla Marina (otáčejíc se na Vana v neurčité snaze stochit hovor na Indii, kde byla bajadérou dávno předtím, než se Mojžíš nebo kdokoli jiný narodil v lotosových bažinách).

„Koho to zajímá,“ řekl Van.

„A Belle“ (tak Lucette nazývala guvernanku) „je taky padlá křesťanka?“

„Koho to zajímá,“ zvolal Van, „koho zajímají tyhle omšelé mýty, co na tom záleží – Joviš nebo Jehova, jehla nebo kupole, mešity v Moskvě, bronzové a bonzové, klerici a laici, a pouště s vybělenými žebry velbloudů? Pouhý prach a přeludy kolektivního vědomí.“

„Jak vůbec ten pitomý rozhovor začal?“ chtěla vědět Ada, zvedajíc hlavu od částečně ozdobeného dakla čili *taksika*.

„*Mea culpa*,“ tónem uražené důstojnosti vysvětlila mademoiselle Larivièreová. „Jenom jsem řekla na pikniku, že Greg si možná šunkové sendviče nevezme, protože Židé a Tataři vepřové nejedí.“

„Římané,“ řekl Greg, „římští kolonizátoři, kteří za dávnych dob ukřižovávali křesťanské Židy, Barabášovce a další nešťastníky, se také nedotkli vepřového, kdežto já ho jím, stejně jako ho jedli moji prarodiče.“

Lucette zcela nepochopila význam slovesa, které Greg použil. Aby jí ho přiblížil, Van dal k sobě kotníky, rozpažil a obrátil oči v sloup.

„Když jsem byla malá,“ podrážděně podotkla Marina, „dějiny Mezopotámie se vyučovaly div ne v mateřské školce.“

„Ne všechny malé holčičky se dokážou naučit to, co je někdo učí,“ prohodila Ada.

„My jsme Mezopotámci?“ zeptala se Lucette.

„Jsmo Hippopotámci,“ řekl Van. „Pojď, půjdeme,“ dodal, „dneska jsme ještě neorali.“

Pár dní předtím se Lucette dožadovala, aby ji naučil chodit po rukou. Van ji pevně držel za kotníky a ona pomalu postupovala vpřed na červených tlapkách, přičemž se zavrčením spadla na obličej nebo se zastavila, aby si uždibla chudobku. Dack na protest hlasitě zaštěkal.

„*Et pourtant*,“ řekla guvernanka, háklivá na ostré zvuky, a zamračila se, „vždyť jsem jí dvakrát přečetla Ségurovu pohádkovou adaptaci Shakespearovy hry o tom zlém lichváři.“

„Zná také moji verzi monologu toho šíleného krále,“ řekla Ada:

Ce beau jardin fleurit en mai,

Mais en hiver

Jamais, jamais, jamais, jamais, jamais

N'est vert, n'est vert, n'est vert, n'est vert,

n'est vert.

„Nádhera!“ zvolal Greg a doslova vzlykl obdivem.

„Ne tak *eněrgično*, děti!“ křikla Marina směrem k Vanovi a Lucette.

„*Elle devient pourpre*, ona zčervenala,“ poznamenala guvernanka. „Nemohu si pomoci, tahle nemravná gymnastika jí nesvědčí.“

Vanovy oči se smály, když jeho silné ruce anděla držely dívku za nohy v barvě studené mrkvové polévky, těsně nad nártu, a „oral“ s ní jako s rádlu. Zářivé vlasy jí padaly přes obličej, pod lemem sukně vykukovaly kalhotky, ale ona přesto malého orače pobízela, aby nepřestával.

„*Budět, budět*, to už stačí,“ křikla Marina na oba dva.

Van jemně spustil Lucettiny nohy na zem a urovnal jí šaty. Chvilí ještě zůstala zadýchaně ležet.

„Moc rád ti ho půjčím, kdykoli si budeš chtít zajezdit. A na jak dlouho budeš chtít. Co říkáš? Navíc mám ještě jednoho černého.“

Ada jen zavrtěla hlavou, zavrtěla sehnutou hlavou a nepřestávala splétat a vázat své chudobky.

„No nic,“ řekl, zvedaje se, „tak já už musím. Na shledanou vespolek. Na shledanou, Ado. Tam pod tím dubem je tvůj otec, že?“

„Ne, to je jilm,“ řekla Ada.

Van se zadíval přes trávník a podotkl, jako by se nad něčím zamyslel – možná s nepatrnou špetkou chlapeckého vychloubání:

„Taky bych se rád podíval na ten toulouský týdeník, až ho strýček dočte. Včera jsem měl hrát za naši školu kriket. Veen nemocný, nemohl nastoupit, Riverlane pokořena.“

15

JEDNOU ODPOLEDNE šplhali Ada a Van na lesklé větve šatalské jabloně, rostoucí v hloubi zahrady. Mademoiselle Larivièreová a malá Lucette, zakryté rozmarem podrostu, ale stále ještě na doslech, se bavily házením kroužků. Čas od času se nad listovím či v jeho průhledech některý mihl během své cesty z jedné neviditelné hůlky na druhou. První cikáda toho léta ladila nástroj. Na opěradlo lavičky usedla kaibabská veverka se stříbrně hnědým sobolím kožíškem a ochutnávala šišku.

Van, oblečený do modrého tělocvičného úboru, se sice vydrápal k vidlici přímo pod svou čipernou kamarádku (přirozeně lépe obeznámenou se spletitou mapou stromu), ale jelikož jí neviděl do tváře, navázal s ní němé spojení – mezi

ukazovákem a palcem jí sevřel kotník tak, jak by ona stiskla motýla se složenými křídly. Její bosá nožka se smekla a dvě zadýchané děti se potupně zapletly mezi větve, chytajíce se jeden druhého v přepršce peckovic a listů, a vzápětí, jakmile dosáhly jakés takés rovnováhy, se jeho nic neprozrazující tvář a nakrátko ostříhaná hlava ocitly mezi jejíma nohama a o zem zadunělo poslední jablko – setřesená tečka z obráceného vykřičníku. Ada měla na sobě bavlněné šaty a na zápěstí jeho hodinky.

(„Pamatuješ?“

„Jistěže pamatuju: políbil jsi mě sem, zespodu –“

„A tys mě začala škrtit svými ďábelskými koleny –“

„Hledala jsem nějakou oporu.“)

Mohlo to tak být, ale podle pozdější (mnohem pozdější!) verze byli stále ještě na stromě a tváře jim stále plály, když si Van sloupł ze rtu hedvábné vlákno z pavučinky utkané housenkou a podotkl, že taková lajdáckost v oblékání je příznakem určité formy hysterie.

„No, nevím,“ odpověděla Ada, zatímco si osedlávala oblíbenou větev, „jak už všichni víme, mademoiselle La riviére de diamants nemá nic proti tomu, aby hysterické dívky nenosily během *l'ardeur de la canicule* kalhotky.“

„Odmítám se dělit o tvou kaniskulinku s nějakou jabloní.“

„Je to přece Strom poznání – tento exemplář, zabalený v brokátu, sem loni v létě přivezli z národního parku Eden, kde syn doktora Krolika pracuje jako lesní správce a chovatel.“

„Jen ať spravuje a chová, co hrdlo ráčí,“ řekl Van (její přírodopisné znalosti mu už dlouho lezly na nervy), „ale přísahal bych, že v Iráku jabloně nerostou.“

„Správně, jenomže tohle přece není opravdová jabloň.“

(„Správně i nesprávně,“ znovu se značným zpožděním poznamenala Ada. „Opravdu jsme o tom debatovali, ale tenkrát by sis takové vulgarity určitě nedovolil. Ve chvíli, kdy ti nejnevinnější náhoda dovolila, jak se říká, ukrást první plachý

polibek! Ty hanbo. A krom toho před osmdesáti lety nebyl v Iráku žádný národní park.“ „To je pravda,“ přisvědčil Van. „A na tom stromě v našem sadu se neživilý žádné housenky.“ „To je pravda, má lásko, která jsi nikdy nebyla larvou.“ Přírodopis byl v té době dávno zapomenut.)

Oba si vedli deníky. Krátce po té ochutnávce plodů poznání došlo k zábavné události. Ada mířila ke Krolikovu domu s krabicí plnou uměle vylíhnutých a chloloformem usmrcečných motýlů a právě prošla sadem, když se zničehonic zastavila a zaklela (*čort!*). V téže chvíli Van, který vyrazil opačným směrem k nedalekému pavilonu, kde se hodlal procvičit ve střelbě (byl tam také kuželník a další možnosti k rekreaci, kdysi hojně využívané jinými Veeny), také jako by náhle vrostl do země. Půvabná náhoda tomu chtěla, že potom oba pádili zpátky domů schovat deníčky, protože měli strach, že je nechali otevřené ve svých pokojích. Ada, která se obávala zvědavosti Lucette a Blanche (patologicky nevšímavá guvernantka žádné nebezpečí nepředstavovala), zjistila, že se zmýlila – památníček po posledním zápise schovala. Van, jenž věděl, že Ada ráda „čmuchar“, objevil ve svém pokoji Blanche, předstírající, že stele ustlanou postel, vedle níž na stolku ležel nezamčený deníček. Lehce ji plácl po zadku a přemístil zápisník vázaný v šagrénu na bezpečnější místo. Vzápětí se Van a Ada potkali na chodbě a v nějaké dřívější etapě vývoje románu v dějinách literatury by se byli určitě políbili. Mohlo z toho být půvabné pokračování epizody se šattalskou jabloní. Místo toho se odebrali každý svou cestou – a Blanche si šla nejspíš poplakat do svého budoáru.

JEJICH PRVNÍMU nespoutanému a zběsilému laskání předcházelo krátké období podivné prohnanosti, nízkých úskoků. Maskovaným provinilcem byl Van, avšak v pasivitě, s jakou

Ada chování nebohého chlapce přijímala, jako by se zračilo tiché srozumění s pochybnou, ba obludnou podstatou jeho kousků. O pár týdnů později měli oba pohlížet na tuto etapu jeho milostné strategie s pobavenou blahosklonností; bojácnost jeho námluv však tehdy Adu mátl a Vana trápila – hlavně proto, že si velmi dobře uvědomoval Adin zmatek.

Ačkoli Van u Ady nikdy nezpozoroval cosi jako panenský odpor – nebyla ani bázlivá, ani přecitlivělá („*Je raffole de tout ce qui rampe*“) –, dva nebo tři strašné sny stačily k tomu, aby si představil, jak ve skutečném, či aspoň zodpovědném životě Ada s divým pohledem ucukává, nechává jeho chtíč na holičkách a volá guvernantku, matku nebo obrovitého lokaje (žádný takový v domě nebyl, avšak ve snu bylo možné ho zabít – praštit ho boxerem s ostrými hroty, propíchnout jako puchýř nalitý krví), po čemž, jak dobře věděl, bude z Ardisu vyobcován –

(Adinou rukou: Důrazně se ohrazuji proti tomu „nebyla přecitlivělá“. Falšuje to fakta a je to fabulačně fádní. Vanova poznámka na okraji: Promiň, kotě, tohle musí zůstat, jak to je.)

– ale i kdyby se chtěl vysmát té představě, aby si ji vyhnal z hlavy, na své chování pyšný být nemohl: v celém jeho skrytém obcování s Adou, v tom, co dělal a jak to dělal, aniž odhaloval své potěšení, Vanovi připadalo, že buď zneužívá její nevinnosti, nebo ji nutí, aby skrývala před ním, skrývatelem, své vědomí toho, co před ní skrývá Van.

Poté co se jeho jemné rty poprvé dotkly, tak lehce a tak němě, její ještě jemnější pleti – vysoko v tom kropenatém stromě, kde je mohla zaslechnout jen *ardilla*, ladně shazující listy –, v jistém smyslu jako by se vůbec nic nezměnilo a zároveň všechno zmizelo. Takové doteky vytvářejí svou vlastní strukturu; hmatový vjem je slepé místo; dotýkáme se jen siluetami. Od té doby, v určitých okamžicích jejich jinak netečných dnů, v určitých opakujících se situacích potlačovaného šilenství, byla vztyčena tajná návěst, mezi ním a jí se zatáhl závěs –

(Ada: Dneska jim v Ardisu hrozí vyhynutí. Van: Komu? Jo, aha.)

– a nic se nesmělo odstranit, dokud se Van nezbavil toho, co nutnost utajení neustále snižovala na úroveň ubohého svědění.

(Ale Vane!)

Později, když s ní probíral ty trapné ohavnosti, si nebyl jist, jestli se doopravdy bál, že jeho *avournine* (jak Adu později svou zparchantělou francouzštinou nazvala Blanche) může na nepokrytý projev chtíče zareagovat výbuchem nelíčeného či umně předstíraného rozhořčení, nebo zda mu jeho melancholicky prohnáný přístup diktoval soucit a přesvědčení, že se k cudné dívence, jejíž půvab je příliš podmanivý, než aby ho potajmu neokusil, a příliš posvátný, než aby ho otevřeně znesvětil, musí chovat slušně; něco se však zvrtilo – to mu bylo jasné. Neurčitá kliše neurčité cudnosti, tak strašlivě oblíbená o osmdesát let dříve, nesnesitelná banálnost nesmělého namlouvání, pohřbená ve starých milostných románcích, poťouchlých jako Arkádie: za jeho tichými léčkami a její tichou snášenlivostí se nepochybně skrývaly všechny ty zvyky a způsoby. Nedochoval se žádný záznam, kdy přesně toho léta ji začal opatrně a důmyslně ovíjet svými mazlivými sítěmi; Ada vnímala, že v jistých okamžicích si Van stoupá nemístně těsně za ni, cítila jeho horoucí dech a kradoucí se rty, ale zároveň si uvědomovala, že ty mlčenlivé, exotické přibližovací pokusy musely začít už dávno, v nějaké neurčité, nekonečné minulosti a že je už nemůže zastavit, protože by se tím přiznala k tichému souhlasu s jejích tehdejších opakováním.

V ta nelítostně žhavá červencová odpoledne Ada s oblibou sedávala v prosluněném hudebním salónku na chladivé stoličce od piana, vykládané slonovinou a stojící u stolu přikrytého bílým voskovaným plátnem – před sebou měla otevřený oblíbený botanický atlas, z něhož barevně překreslovala na krémový papír nějakou vzácnou květinu. Vybrala si

třeba orchidej imitující hmyz, kterou potom s obdivuhodným umem zvětšovala. Anebo zkřížila dva různé druhy (neprokázané, ale možné), vnášejíc do nich divné drobné změny a výstřednosti, které vzhledem k tomu, že pocházely od tak mladé a tak spoře oděné dívky, působily téměř morbidně. Dlouhý paprsek, šikmo procházející francouzskými dveřmi, zářil v hranaté sklenici, v obarvené vodě a na plechové krabičce s barvami – a když jemně malovala očko nebo laloky pysku, extatické soustředění jí stáčelo špičku jazyka do koutku úst a zdálo se, že to úchvatné děcko s černomodrohnědými vlasy za přihlížení slunce na oplátku samo napodobuje květ Zrcadla Venuše. Její tenké, hodně volné šaty měly vzadu tak hluboký výstřih, že kdykoli vyklenula záda, sklonila hlavu a pohnula vystupujícími lopatkami – zatímco se štětcem zavěšeným ve vzduchu obhlížela svůj ještě mokrý výtvor nebo si hřbetem levého zápěstí smetala ze skráně pramen vlasů –, Van, který se k ní přisunul tak těsně, jak mu dovolila odvaha, viděl její elegantně zakřivenou páteř až po kostrč a vdechoval teplo celého jejího těla. S bušícím srdcem a jednou utrápenou rukou hluboko v kapse kalhot – aby zamaskoval svůj stav, nosil v ní peněženku s půltuctem zlatých desetidolarových mincí – se sklonil nad ní, skloněnou nad jejím dílem. Dovoloval svým vyprahlým rtům, aby se velmi zlehka vydaly dolů po jejích teplých vlasech a horké šíji. Tak slastný, silný a záhadný pocit chlapec dosud nepoznal; nic z jeho ubohých tělesných rozkoší minulé zimy se nemohlo vyrovnat té ochmýřené něze, tomu zoufalství touhy. Vydržel by navěky na maličkém hrbolku oblé rozkoše uprostřed její šíje, kdyby ji měla navěky skloněnou – a kdyby nešťastný hoch dokázal déle snášet extázi z kontaktu mezi oním hrbolkem a svými nehybnými, jako do vosku odlitými ústy a nezačal se o ni zběsile a bezohledně tříť. Svěží zčervenání jejího odkrytého ucha a stále větší strnulost jejího štětce byly jedinými příznaky – hrozivými příznaky – toho, že vnímá zvýšený tlak jeho laskání. Mlčky se pak vytratil do svého pokoje, kde

se zamkl, popadl ručník, svlékl se a vyvolal v duchu obraz, který před chvílí opustil, stále neporušený a zářivý jako plamen chráněný miskou dlaně – nesený do tmy jen proto, aby se ho tam s divošským zápalem zbavil; a po tom všem se, na chvíli úplně vysílený, s rozechvělými slabinami a ochablými lýtky vracel do čistoty sluncem zalitého pokoje, kde dívka, lesknoucí se potem, dál malovala svůj kvítek: divukrásný květ imitující zářivého nočního motýla, který na oplátku napodoboval skarabea.

Kdyby jedinou Vanovou starostí byla úleva, jakákoli úleva od chlapeckého žáru; kdyby, jinými slovy, v tom všem nehrála roli láska, náš mladý přítel by dokázal zkrotit – aspoň na to jedno bezstarostné léto – nechutnost a dvojznačnost svého chování. Ale jelikož Adu miloval, podobná složitá úleva nemohla být cílem sama o sobě; či, přesněji řečeno, byla pouze slepou uličkou, neboť úleva nebyla sdílená, ale strašlivě skrytá, protože neměla tendenci vyústit v nesrovnatelně větší extázi, která – jako mlhou zahalený vrcholek za divokým horským průsmykem – slibovala skutečné vyvrcholení jeho nebezpečného vztahu s Adou. Během toho týdne či dvou uprostřed léta, navzdory každodenním motýlím polibkům na dívčiny vlasy, na její šíji, měl Van pocit, že je jí vzdálen ještě víc než v předvečer toho dne, kdy se jeho rty náhodou dotkly kousíčku její kůže, téměř nevnímaného smysly v labyrintu šattalské jabloně.

Jenže příroda je pohyb a růst. Jednou odpoledne se k ní v hudebním salónku přiblížil zezadu tišeji než jindy, protože byl bos – a vtom se malá Ada otočila, zavřela oči a přitiskla své rty na jeho v polibku připomínajícím orosenou růži, který Vana uchvátil i vyvedl z míry.

„A teď běž,“ řekla, „honem, honem, mám práci,“ a jelikož hloupě váhal, přemázla mu zrudlé čelo štětcem, jako by mu po způsobu prastarého estotského obyčeje dělala „křížek“. „Musím tohle dokončit,“ ukázala tenkým, v červenofialové barvě namočeným štětečkem na křížence *Ophrys scolopax*

a *Ophrys veenae*, „a za chvíli se musíme obléct, protože Marina chce, aby nás Kim vyfotil – jak se držíme za ruce a zubíme se“ (přičemž se zazubila a obrátila ke své ošklivé květině).

17

NEJVĚTŠÍ SLOVNÍK z knihovny uváděl pod heslem „ret“: „Jeden ze dvou masitých záhybů obklopujících ústní otvor.“

Milešij Emil, jak Ada nazývala monsieur Littrého, se vyjádřil takto: „*Partie extérieure et charnue qui forme le contour de la bouche... Les deux bords d'une plaie simple*“ (mluvíme prostě našimi ranami; z ran se množíme) „... *C'est le membre qui lèche*.“ Nejmilejší Emile!

Malou, ale tlustou ruskou encyklopedii zajímala *guba*, ret, pouze jako název pro soudní okrsek ve staré Ljašce nebo jako polární záliv.

Jejich rty si byly absurdně podobné tvarem, tónem i tkání. Vanův horní připomínal dlouhokřídlého mořského ptáka, který letěl přímo na vás, a jeho spodní ret, plný a mrzutý, dodával chlapcovu obvyklému výrazu nádech krutosti. Adiny rty se nevyznačovaly ani stínem této krutosti, ale do oblouku ohnutý horní a velký, pohrdavě vystouplý a matně růžový dolní opakovaly Vanova ústa v ženské tónině.

V líbacím období (nijak zvlášť zdravých dvou týdnech dlouhých neohrabaných objetí) jako by běsnící těla našich dětí odřízla jakási prudérní zástěna. Doteky a reakce na ně jí přesto pronikaly jako vzdálené vibrace zoufalých signálů. Nekonečně, neodbytně a něžně přejížděl Van svými rty po jejích, dráždil jejich žhavý květ – dozadu, dopředu, vpravo, vlevo, život, smrt, a vychutnával kontrast mezi éterickou něhou viditelné idyly a enormním přetlakem skrytého těla.

Došlo i na jiné polibky. „Rád bych ochutnal vnitřek tvých úst,“ řekl. „Bože, jak rád bych byl trpasličím Gulliverem, abych mohl tu jeskyni prozkoumat!“

„Můžu ti půjčit jazyk,“ řekla a půjčila.

Velká, vařená jahoda, stále ještě hodně horká. Vcucl ji tak daleko, jak to šlo. Tiskl Adu k sobě a jazykem lačně lízal její patro. Brady už měli úplně mokré. „Kapesník,“ řekla a nenuceně mu zajela rukou do kapsy kalhot, ale vzápětí ji zase vytáhla a nechala Vana, ať ho vyloví sám. Bez komentáře.

(„Ocenil jsem tvůj takt,“ řekl jí, když s pobavením a úžasem vzpomínali na tu extázi a na ty rozpaky. „Ale ztratili jsme spoustu času – nenahraditelné opály.“)

Naučil se její tvář. Nos, tvář, brada – všechno mělo tak jemné obrysy (z perspektivy času připomínající dávné dárky z lásky, široké dámské klobouky s květinami a nestydatě drahé kurtizánky ve Wicklow), že sentimentální obdivovatel si mohl klidně představit, že její profil vykrojil bledý třepeček třtiny, ten nemyslíci člověk – *pascaltrezza* –, zatímco dětštějšímu a smyslnějšímu prstu by se líbilo – a líbilo se – prozkoumat pohmatem ten nos, tu tvář, tu bradu. Reminiscence, tak jako Rembrandtova plátna, jsou temné, ale světeční. Ty, jež si vybavíme, se pro tuto příležitost vyparádí a sedí nehnutě. Paměť je fotografický ateliér de luxe na nekonečné Fifth Power Avenue. Stůžka z černého sametu, jíž si ten den stáhla vlasy (v den, kdy v mysli vznikl ten obrázek), se leskla na hedvábí skrání a na křídově bílé pěšince. Dlouhé zplhlé vlasy jí splývaly na záda a jejich proud rozdělovalo rameno, takže prameny černého bronzu prosvítala s trojúhelníkovou elegancí matně bílá šíje.

Stačilo zdůraznit mírné ohrnutí jejího nosu, a proměnil se v Lucettin; trochu ho uhladit, a stal se čumákem samojeda. Obě sestry měly z hlediska ideální mramorové krásy smrti přední zuby trochu moc velké a spodní ret příliš plný; a protože nos měly neustále ucpaný, obě (zvlášť později, v patnácti a dvanácti) vypadaly z profilu poněkud zasněně či omámeně. Matná bělost Adiny pleti (ve dvanácti, šestnácti, dvaceti, třiatřiceti a tak dál) byla nesrovnatelně výjimečnější než Lucettin zlatavý pel (v osmi, dvanácti, šestnácti, pětadvaceti,

finis). Dlouhé čisté linie jejich šíjí, zděděné přímo po Marině, trýznily smysly neznámými, nevýslovnými přísliby (které matka nenaplnila).

Oči. Adiny tmavohnědé oči. Co (ptá se Ada) jsou vůbec oči? Dva otvory v masce života. Čím (ptá se) by byly pro bytost z jiné korpuskule či jiné mléčné bubliny, jejímž zrakovým orgánem by byl (dejme tomu) vnitřní parazit, připomínající rukou psané slovo „*deified*“? K čemu by někomu byl pár krásných (lidských, lemuřích, sovích) očí nalezených na sedadle v taxíku? Přesto musím ty tvoje popsat. Duhovka: tmavě hnědá s jantarovými smítky či špicemi, rozmístěnými okolo vážné zornice jako identické hodiny na ciferníku. Víčka: jakoby zřasená, v *skladočku* (rýmující se v ruštině se zdrobnělinou jejího jména v akusativu). Profil očí: unylý. V tu satanskou noc, kdy padal černý déšť se sněhem, v nejtragičtější, téměř osudný okamžik mého života (Vanovi je teď chválabohu už devadesát – Adinou rukou), kuplířka ve Wicklow s podivnou naléhavostí zdůrazňovala „protáhlé oči“ své žalostné a rozkošné vnučky. Jak zarputile, s jakou mučivou úzkostí jsem pátral po stopách a znameních mé nezapomenutelné lásky ve všech hampejzech světa!

Objevil její ruce (na záležitost s okousanými nehty zapomeňme). Dojemná zápěstí, půvabné články prstů, dožadujících se, aby se před nimi bezmocně pokleklo, závoj přetéka-
jících slz, muka beznadějného zbožňování. Dotkl se jejího zápěstí gestem umírajícího lékaře. Jako tichý šílenec hladil rovnoběžné tahy jemného chmýří stínujícího předloktí brunetky. Vrátil se k zápěstním kůstkám. Prsty, prosím.

„Jsem sentimentální,“ řekla. „Dokázala bych rozpitvat medvídku koalu, ale ne jeho mládě. Líbí se mi taková slova jako ‚milostslečna‘, ‚eglanteria‘, ‚elegantní‘. Mám ráda, když galantně líbáš mou elegantně protáhlou bílou ruku.“

Na hřbetě levé ruky měla stejnou hnědou skvrnku jako on na pravé. Je si jistá, řekla – lehkomyšlně nebo v euforii –, že pochází z mateřského znaménka, které si Marina nechala před

lety chirurgicky odstranit z téhož místa, když byla zamilovaná do jednoho hulváta, který si stěžoval, že mu připomíná štěnici.

Za velmi tichých odpolední bylo z toho kopce, kde mohlo dojít k vybavené výměně slov, někdy slyšet předtunelové tú-tú vlaku do Toulouse.

„Hulvát je příliš silné slovo,“ podotkl Van.

„Řekla jsem ho láskyplně.“

„To je jedno. Mám dojem, že dotyčného znám. Pravda je, že má míň srdce než důvtipu.“

Dívá se a dlaň cikánky prosící o almužnu se postupně mění v dlaň dárkyně prosící o dlouhý život. (Kdy dosáhnou filmoví režiséři *naší* úrovně?) Ada, mžourající v zeleném slunečním svitu pod břízou, vysvětlila svému vášnivému věštci, že bělavým kroužkům na její ruce, jaké zdobily ruku Turgeněvovy Káti, jiné nevinné dívky, se v Kalifornii říká „valčíky“ („protože seňorita protančí celou noc“).

V den svých dvanáctých narozenin, 21. července 1884, si dítě přestalo kousat nehty (přiznejme, že pouze na rukou) ve velkolepém vzepětí silné vůle (zopakovaném o dvacet let později, když přestala s kouřením). Je pravda, že by zde bylo možné uvést pár poklesků, jimiž si to vynahradila – například blažené upadnutí do sladkého hříchu o Vánocích, kdy už nelétá Brownův *Culex chateaubriandi*. Nové a tentokrát definitivní předsevzetí si dala na Silvestra, když mademoiselle Larivièreová pohrozila, že potře špičky prstů nebohé Ady francouzskou hořčicí a přiváže k nim karkulky ze zelené, žluté, oranžové, červené a růžové vlny (žlutý ukazováček byl *une trouvaille*).

Nedlouho po narozeninovém pikniku, když se Vanova touha líbat ruce své milované proměnila v něžnou posedlost, její nehty, byť stále ještě trochu do čtverce, zesílily natolik, že si poradily s nesnesitelným svěděním, které uprostřed léta trápilo místní děti.

V posledním červencovém týdnu se tam s ďábelskou pravidelností objevovaly samičky Chateaubriandových komárů.

Chateaubriand (Charles) který nebyl prvním, koho ten tvor pokoušel... ale prvním, kdo toho neřáda lapil do láhve a s výkřiky mstivého jásoťu ho odnesl profesorovi Brownovi, autorovi poněkud humpoláckého „Prvního popisu“ („maličká černá makadla... průsvitná křídla...v určitém světle nažloutlá... nutno zhasnout, pokud chce člověk okna otevřená nechat [německý tiskař!])...“ *Bostonský entomolog*, srpen 1840, šitá horkou jehlou), nebyl nijak spřízněn s velkým básníkem a memoáristou narozeným mezi Paříží a Tagne (ještě že tak, řekla Ada, kterou bavilo křížit orchideje).

*Mon enfant, ma sœur,
Songe à l'épaisseur
Du grand chêne a Tagne;
Songe à la montagne,
Songe à la douceur...*

... škrábání drápky nebo nehty v místech, kde hodoval ten hmyz s ochmýřenými nožkami, vyznačující se neuhasitelnou a nelítostnou touhou po (svěděním rozmnožované) krvi Ady, Ardelie, Lucette a Lucile.

Jak nečekaně se ten „neřád“ objevoval, tak i mizel. Usedal na hezké holé ruce a nohy bez sebemenšího zabzučení, v jakémisi soustředěném tichu, takže náhlý vpich vyložene d'ábelského sosáku – jaký kontrast! – vybuchl žesťovým třeskem vojenské kapely. Pět minut po útoku, za soumraku, mezi schůdkem verandy a zahradou, zešilelou koncertem cvrčků, se vždycky dostavilo ohnivé podráždění, jehož si silní a rozvášní nevěšili (přesvědčení, že potrvá pouhou hodinu) a jež slabí, rozkošní a smyslní využívali k tomu, aby mohli škrábat a škrábat, škrábat až do dna (hantýrka školní jídelny). „*Sladko*“ vykřikoval Puškin v souvislosti s jiným druhem, vyskytujícím se na území Jukonu. Ještě ani týden po Adiných narozeninách nezmizely z jejích nešťastných nehtů granátové skvrny a po zvlášť opojné, škrábací orgii,

během níž nevěděla o světě, se jí po holeních doslova řinula krev – žalostný pohled, přemítal její sklíčený ctitel, ale zároveň necudně vzrušující – v podivném vesmíru jsme totiž pouze hosty a průzkumníky, vážně, je to tak.

Dívčina bledá pleť, ve Vanových očích tak dráždivě jemná a před bodákem bestie tak bezbranná, byla nicméně silná jako satén ze Samarkandu a vydržela všechny pokusy o sedrání, kdykoli si Ada s pohledem zastřeným jak v erotickém transu, jehož si Van všiml již během jejich nezkrotného líbání, s otevřenými rty, velké zuby pokryté lesklým lakem slin, začala všemi prsty škrábat růžové hrbolky, jež vyrašily po kousnutí vzácného hmyzu, protože šlo skutečně o velmi vzácného a zajímavého komára (popsaného, ne zcela současně, dvěma rozhněvanými starci – tím druhým byl Braun, dipterolog z Filadelfie, mnohem erudovanější učenec než bostonský profesor): a pohled na mou milovanou, jak se snaží ukojit chtíč své vzácné pokožky, jak na okouzlující nožce zanechává nejprve perleťové a pak rubínové proužky a na okamžik dosahuje omámené blaženosti, do níž jako do prázdnoty vtrhávalo s novou silou zuřivé svědění, byl úchvatně vzrušující.

„Poslyš,“ řekl Van, „jestli nepřestaneš, než napočítám do tří, tak otevřu tenhle nůž“ (otvírá nůž) „a říznu se do nohy, aby ladila s tvou. Prosím tě, kousej si nehty! Všechno bude lepší než tohle.“

Možná proto, že Vanova životodárná šťáva byla příliš trpká – dokonce i v těch šťastných dnech –, Chateaubriandův komár o něho nikdy moc nestál. Dneska se zdá, že je na vymření, protože klima je chladnější a nějaké hňupy napadlo kouzelně žírné mokřiny okolo Ladory, ale i nedaleko connecticutské Kalugy a pensylvánského Lugana vysušit. (Nevelká skupinka – samé samičky, přečpané krví jejich šťastného věznitele – byla, jak jsem se doslechla, nedávno lapena v utajované lokalitě hodně daleko od výše zmíněných nalezišť. Adina poznámka.)

NEJEN VE VĚKU naslouchátek – kdy se z nich stali, jak to nazval Van, „stařečci s cha-cha-chatrným zdravím“ –, ale ještě víc během dospívání (léto 1888) vyhledávali příjemné vzrušení při „vědecké“ rekonstrukci vývoje (léto 1884) jejich lásky, jejich prvních objevů, roztodivných rozporů v děravých chronografiích. Ada uchovávala jen pár stránek svého deníku – především botanických a entomologických –, protože při opětovném čtení v něm zaslechla falešný a afektovaný tón; Van svůj zcela zničil – nedokázal strávit těžkopádný, školácký styl spojený s nonšalantním a nepřirozeným cynismem. Museli se tedy spolehnout na ústní podání, na vzájemné upřesňování společných vzpomínek. „A vzpomínáš, *a ty pomniš, et te souviens-tu*“ (s neustále předpokládanou codettou onoho „a“, uvádějícího korálek, který se měl navléct zpátky na šňůrku přetrženého náhrdelníku) se stalo v jejich náruživých rozhovorech typickým obratem uvozujícím začátek každé druhé věty. Dohadovali se o kalendářních datech, prosévali a prohazovali posloupnost událostí, vášnivě rozebírali rozpaky a rozhodnutí. Pokud se jejich vzpomínky občas neshodovaly, vyplývalo to často spíše z odlišnosti pohlaví než z individuálního temperamentu. Bavilo je mladické tápání života, rozesmutňovala moudrost přicházející s věkem. Ada měla sklon vnímat ty první etapy jako neobyčejně povlovný a rozptýlený růst, možná nepřirozený, nejspíš výjimečný, ale celkově nadmíru příjemný tím, jak se plynule rozvíjel a zabíral jakýmkoli hloupým impulsům či šokům studu. Vanova paměť se nemohla ubránit výběru zvláštních epizod, navěky poznamenaných prudkým, pronikavým a občas politováníhodným tělesným vzrušením. Dívka měla dojem, že nenasytné rozkoše, které se jí nabídky, aniž je očekávala či přivolala, zakoušel Van až od chvíle, kdy je poznala ona, po týdnech narůstajících něžností; své první fyziologické reakce na ně plaše pouštěla z hlavy v domněni, že se jedná

o dětskou zábavu, již se oddávala už dřív a která měla málo společného se slastí a pikantní příchutí individuálního štěstí. Naproti tomu Van nejenže dokázal pojmenovat a zařadit každou marginální křeč, kterou před ní tajil do doby, než se stali milenci, ale také zdůrazňoval filosofické a mravní rozdíly mezi ničivou mocí sebeukájení a omračující něhou vyznané a opětované lásky.

Když vzpomínáme, jací jsme byli kdysi, vždycky narazíme na onu nevelkou postavu s dlouhým stínem, která zůstává stát jako rozpačitý opozdilý host na osvětleném prahu vzdálenějšího konce dokonale se zužující chodby. Ada tam viděla sebe jako užaslou malou tulačku s ucouranou kytičkou, Van se viděl v podobě ošklivého mladého satyra s neohrabanými kopyty a dvojsmyslnou Panovou flétnou. „Vždyť mi bylo teprve dvanáct,“ vykřikla vždycky, když byla vytažena na světlo nějaká netaktní podrobnost. „Mně patnáct,“ smutně odpovídal Van.

A jestlipak si slečna vzpomíná, zeptal se a metaforicky vytáhl z kapsy nějaké poznámky, kdy jí poprvé došlo, že stydlivý mladý „bratránek“ (jejich oficiální příbuzenský vztah) je v její přítomnosti fyzicky vzrušený, přestože je spořádaně obalen vrstvami lnu a tělem se slečny nedotýká?

Upřímně řečeno, ne, nevzpomíná si, řekla – vlastně si to ani pamatovat nemůže –, protože v jedenácti, navzdory nescíslným pokusům odemknout nejrůznějšími klíči skříňku, kde měl Walter Daniel Veen uložené „Jap. & ind. erot. tisky“, jak se dalo zřetelně přečíst na štítku přes prosklená dvířka (klíč k nim Van našel pro Adu v mžiku – připevněný páskou zezadu k frontonu), měla stále pouze mlhavou představu o způsobu, jakým dochází mezi lidmi k páření. Byla sice neobyčejně všímavá a pečlivě zkoumala rozličný hmyz *in copula*, avšak výmluvné příklady mužnosti u savců registrovala ve zmíněné době jen zřídka a nedávala si je do souvislosti s představou či možností sexuální funkce (jako například tenkrát, když ve své první škole v roce 1883 pozorovala hebký

běžový zobáček syna černošského školníka, chodícího občas čurat na dívčí záchody).

Ze dvou dalších ukazů, jichž si všimla dokonce ještě dřív, se vyklubaly směšné mýlky. Muselo jí být okolo devíti, když na Ardis přijel několikrát na oběd postarší pán, významný malíř, jehož jméno Ada říct nemohla a ani nechtěla. Její učitelka kreslení, slečna Wintergreenová, si ho velmi vážila navzdory tomu, že její vlastní *natures mortes* byly považovány (roku 1888 a potom znovu v roce 1958) za nesrovnatelně lepší než díla slovutného starého rošťáka, který kreslil své zmenšené akty stále jen zezadu – nymfičky s broskvovými zadečky natahující se po fících, po skalách šplhající skautky v obepnutých šortkách...

„Vím přesně, o kom mluvíš,“ vztekla jí skočil do řeči Van, „a rád bych jednou provždy prohlásil, že i když jeho rozkošný talent dnes upadl v nemilost, Paul J. Gignent měl svaté právo malovat malé baletky a koketky, z kterékoli strany se mu zachtělo. Pokračuj.“

Kdykoli Pig Pigment přišel (řekla nevzrušeně Ada), vždycky by se nejraději někam schovala, když slyšela, jak supí a heká do schodů, jak se blíží s neúprosností Kamenného hosta, toho prastarého přízraku, hledá ji a volá naříkavým hláskem, který s mramorem vůbec nešel dohromady.

„Chudák stará,“ zamumlal Van.

Jeho metoda kontaktu, řekla, „*puisqu'on aborde ce thème-là*, a já tady žádné urážlivé paralely rozhodně nedělám“, spočívala v tom, že se mermomocí domáhal, že jí pomůže natáhnout se pro něco – cokoli: dáreček, který jí přinesl, bonbóny, nějakou starou hračku, kterou sebral v dětském pokoji a pověsil vysoko na zeď, nebo růžovou, modrým plamenem hořící svíčku, kterou jí poručil sfouknout na vánočním stromku, a přes dívčiny chabé protesty ji bral za lokty a zvedal ji ze země, přičemž nespěchal, tlačil ji nahoru, bručel a říkal: ach, ta je ale těžká, ta je ale hezká – a tak to pokračovalo, dokud nezaduněl gong svolávající všechny k obědu nebo nevešla

chůva se sklenicí ovocné šťávy, a jaká to byla pro všechny zúčastněné úleva, když se v průběhu toho falešného nanebevstoupení její nebohý zadeček *konečně* přitiskl k praskavému sněhu jeho náprsenky a on ji spustil na zem a zapnul si smoking. A ještě si vzpomněla –

„Pitomě zveličené,“ podotkl Van. „A určitě taky umělec-ky přemalované ve světle pozdějších událostí, odhalených ještě později.“

Vzpomněla si ještě, jak bolestně zrudla, když kdosi řekl, že chudák Pig trpí duševní chorobou a „tvrdnutím artérie“, tak to aspoň slyšela, pokud to nebyla artilérie; ale už tehdy také věděla, že tahle artérie se může vyvinout v hrozně vleklou záležitost, protože byla svědkem toho, jak sklesle a rozpačitě vypadal vraník Drongo po tom, co se mu přihodilo uprostřed neoraného pole všem sedmikráskám na očích. Myslela si, řekla potměšile (do jaké míry pravdivě, je jiná otázka), že ta černá gumová věc trčící z vraníkova břicha je noha hřbíbete, protože si neuvědomila, že Drongo není žádná klisna a ani nemá kapsu jako klokan na obrázku, který milovala, ale anglická chůva jí pak vysvětlila, že Drongo je moc nemocný, a všechno do sebe zapadlo.

„Bezva,“ řekl Van, „to je samozřejmě úžasné, ale myslel jsem tenkrát, kdy ses poprvé mohla bát, že já jsem taky nemocný čuník nebo koník. Vzpomínám si,“ pokračoval, „na kulatý stůl v růžovém kruhu světla a na tebe, jak klečíš vedle mě před lenoškou. Já seděl bokem na její tlusté opěrce, ty jsi stavěla domeček z karet a každý tvůj pohyb byl samozřejmě zveličený, jako viděný v transu, pomalý jako ve snu, ale i nesmírně ostražitý, a já si doslova vychutnával dívčí vůni tvé holé paže a tvých vlasů, kterou teď zabil nějaký populární parfém. Podle mě k tomu došlo okolo 10. června – za deštivého večera, necelý týden po mém prvním příjezdu do Ardisu.“

„Ty karty si pamatuju,“ řekla, „a světlo a zvuky deště, a tvůj kašmírový svetr – ale nic jiného, nic zvláštního nebo

nepatřičného, *to* přišlo až později. Krom toho *les messieurs hument* mladé dívky pouze ve francouzských milostných románech.“

„O to jsem se snažil, zatímco ty ses věnovala své jemné práci. Dotyková magie. Nekonečná trpělivost. Konečky prstů pokoušející zemskou tíži. Ošklivě okousané nehty, miláčku. Odpusť mi tyhle řádky, neumím přesněji vyjádřit, jak mě objemná, lepkavá touha vyváděla z míry. Víš, doufal jsem, že až se tvůj hrad zbortí, tak na znamení kapitulace po rusku spráskneš ruce a sedneš si mi na dlaň.“

„Nebyl to hrad. Byla to pompejská vila plná mozaik a maleb, protože jsem použila jenom karty s figurami z dědových starých balíčků. A sedla jsem si na tvou tvrdou, horskou ruku?“

„Na mou otevřenou dlaň, miláčku. Rajské vlnky. Na okamžik jsi znehybněla a vyplňovala mou miskou. Pak jsi přesunula své končetiny a znovu sis klekla.“

„Honem, honem, honem, znovu sebrat ploché lesklé karty, aby se mohlo znovu stavět, znovu pomalu? Byli jsme odporně zvrácení, vid’?“

„Všechny chytré děti jsou zvrácené. Koukám, že si pamatuješ –“

„Ne zrovna tenhle případ, ale tu jabloň a to, jak jsi mě políbil na krk, *et tout le reste*. A potom – *zdravstvujtě: apofoez*, Noc hořící stodoly!“

19

NĚCO NA ZPŮSOB vousaté hádanky (*Les sophismes de Sophie* mademoiselle Stopčínové v edici *Bibliothèque Vieux Rose*): co bylo dřív – Hořící stodola nebo Půda? Aha, to druhé! Dávno před požárem jsme byli bratranec se sestřenicí oddávající se polibkům. Dokonce jsem si musela na své ubohé rozpraskané rty obstarat z Ladory chladivý krém Château Baignet.

A oba nás vyburcoval v našich pokojích její výkřik *au feu!* Osmadvacátého července? Čtvrtého srpna?

Kdo křičel? Stopčínová? Larivièreová? Larivièreová křičela? Odpověz! Kdo křičel, že stodola *flambait*?

Ne, Larivièreová plála – totiž spala. Já vím, řekl Van, křičela ta zmalovaná služka, která si malovala oči tvými vodovkami, to aspoň tvrdila Larivièreová, obviňující ji a Blanche z neuvěřitelných hříchů.

Ó, ano, jistě! Ale nebyla to Marinina ubohá Francouzka, ale naše husička Blanche. Ano, prolétla chodbou a na parádním schodišti ztratila hermelínem lemovaný pantoflíček, úplně jako Popelka v anglické verzi.

„A vzpomínáš si, Vane, jak teplá byla ta noc?“

„*Jesčo by!* (aby ne!) Tu noc kvůli –“

Tu noc kvůli nepříjemným zábleskům vzdálených blýskavic, pronikajících černými srdci jeho spacího altánku, opustil Van své dva tulipánovníky a šel si lehnout do svého pokoje. Halas v domě a výkřik komorné přerušil výjimečný, nádherný a dramatický sen, jehož obsah si později nedokázal vybavit, i když ho dodnes uchovává v zachráněné skříňce s klenoty. Jako obyčejně spal nahý a nyní váhal, zda má vklouznout do krátkých kalhot, nebo se zavinout do tartanového plédu. Zvolil druhou možnost, zachřestil krabičkou sirek, zapálil svíčku u postele a vyběhl z pokoje, připraven zachránit Adu a všechny její larvy. Chodba tonula ve tmě; kdesi jako u vytržení štěkal jezevčík. Van si z utichajících výkřiků dal dohromady, že hoří takzvaná panská stodola, mohutná a milovaná stavba tři míle odtud. Stát se to později k podzimu, padesát krav by zůstalo bez sena a Larivièreová bez své oblíbené polední kávy se smetanou. Van se cítil přehlížený. Všichni odešli a mě tu zapomněli, zamumlal si pro sebe jako starý Firs na konci *Višňového sadu* (Marina nebyla nejhorší Raněvská).

Zabalen do tartanové tógy, doprovodil svého černého dvojníka dolů po točitém schodišti do knihovny. Klekl si nahým

kolenem na chundelatý divan pod oknem a roztáhl těžké červené závěsy.

Strýček Dan s doutníkem v zubech a Marina v šátku, v náručí svírající Dacka, který posměšně poštěkával na hlídací psy, zrovna vyjížděli – uprostřed zvednutých rukou a houpajících se luceren – ve svém dvoumístném kabrioletu (červeném jako hasičský vůz!), když je v křupajícím ohybu příjezdové cesty předjeli tři angličtí lokajové na koních s třemi francouzskými komornými *en croupe*. Vypadalo to, jako by veškeré služebnictvo vyraželo pokochat se požárem (v našem sychravém nevětrném kraji událost vzácná) a využilo k tomu všechny dostupné či myslitelné dopravní prostředky: tělegy, tělehyby, silniční lodě, tandemové bicykly a dokonce mechanické dvoukoláky na zavazadla, jimiž místní přednosta stanice zaopatřil rodinu na památku Erasma Veena, jejich vynálezce. Pouze guvernanka (jak mezitím zjistila Ada, nikoli Van) všechno prospala – hvízdavě a klokotavě chrápala v pokoji sousedícím se starým dětským pokojem, kde maličká Lucette ležela chvilku s otevřenýma očima, než se rozběhla za svým snem a naskočila do posledního stěhovacího vozu.

Van, klečící u velkého okna, pozoroval, jak se zanícené oko doutníku zvolna vzdaluje a ztrácí. Hromadný odjezd... Ted' zase ty.

Ten hromadný odjezd skutečně poskytoval nádherný pohled na pozadí bledé, hvězdami poseté oblohy nad téměř subtropickým Ardisem, přibarvené mezi černými stromy vzdáleným temným ruměncem na místě požáru. Aby se k němu člověk dostal, musel objet obrovskou vodní nádrž, a já viděla, jak se její hladina tu a tam tříští do šupinek světla, kdykoli přes ni přejele nějaký odvážný podkoní nebo kuchtík na vodních lyžích, v lehké kánoí nebo na voru – vlnky od voru jsou jako japonští draci; okem umělce bylo teď možné sledovat přední i zadní světilny automobilu, které mířily na východ podél břehu AB pravouhlého jezera, a jakmile dosáhly rohu B, ostře zahnuly, ploužily se po kratší straně

a znovu se plazily zpátky na západ, nejasné a zmenšené, k středovému bodu vzdálenějšího břehu, kde se stočily na sever a zmizely z očí.

Když poslední dva sluhové, kuchař a noční hlídač, přeběhli přes trávník k nezapřažené bryčce nebo drožce, která jim kynula vztyčenou vidlicí oje (nebo to byla rikša? strýček Dan míval kdysi japonského komorníka), Van se zaradoval i zhroutil, když si všiml, že v inkoustově černém houští se prochází v dlouhé noční košili Ada, v jedné ruce zapálenou svíčku a v druhé botu, jako by se kradla za těmi opozdílymi vyznavači ohně. Byl to však pouze její odraz ve skle. Nalezenou botu hodila do koše na papíry a vlezla si k Vanovi na divan.

„Je odsud něco vidět, prosím tě, je něco vidět?“ opakovalo stále to tmavovlasé děcko a v jeho temně jantarových očích plálo stero stodol, jak zářilo blaženou zvědavostí a upřeně hledělo do dálky. Van jí vzal svícen a položil ho na parapet vedle svého, delšího. „Jsi nahý, ty hanbo,“ poznamenala, aniž se na něho podívala a aniž v jejích slovech zazněl důraz nebo výčitka, načež se on, Ramses Skotský, zahalil ještě těsněji do své tógy, když si klekla vedle něho. Chvíli se oba dívali na romantickou noční krajinu v rámu okna. Začal ji hladit, celý rozechvělý, hleděl upřeně před sebe a jako slepec přejížděl přes batist po úžlabině její páteře.

„Koukni, cikáni,“ zašeptala a ukázala prstem na tři přízračné postavy – dva muži, z nichž jeden nesl žebřík, a dítě nebo trpaslík obezřele kráčeli přes šedý trávník. Všimli si okna, ozářeného světlem svící, a rychle zmizeli, ten maličký přitom postupoval *à reculons*, jako by fotografoval.

„Zůstala jsem doma schválně, protože jsem doufala, že ty taky – byla to pečlivě připravená náhoda,“ řekla, anebo řekla později, že řekla – a on si přitom nepřestával pohrávat s jejími splývajícími vlasy, masírovat a muchlat jí noční košilku, zatím si netroufaje sáhnout pod ni a sunout ruku nahoru, ačkoli se odvážil a hnětl jí zadničku až do chvíle, kdy tiše sykla a sedla si na jeho ruku a své paty – a hořící hrad z karet se v tu ránu

sesypal. Otočila se k němu, a vzápětí už líbal její nahé rameno a tiskl se na ni jako ten vojáček ve frontě.

O tom slyším poprvé. Myslel jsem, že mým jediným předchůdcem byl stařík Nymphobottomus.

Loňské jaro. Výlet do města. Matiné ve Francouzském divadle. Mademoiselle někam založila lístky. Ta ubožačka si nejspíš myslela, že „Škola žen“ je o nevěstinci nebo rovnou striptýz.

Ce qui n'est pas si bête, au fond. Což vlastně nebylo tak hloupé. No dobře. V té scéně s Hořící stodolou...

Ano?

Nic, nic. Pokračuj.

Ach, Vane, vzpomínám si, že tu noc, ve chvíli, kdy jsme vedle sebe klečeli při svíčkách jako modlíci se dětičky na nějakém mizerném obraze a vystavovali pohledu – ne babičky, která dostane vánoční přání, ale překvapeného a spokojeného Hada – dva páry chodidel, protkané měkkými vráskami, které jsme zdělili po tvorech žijících kdysi na stromech, jsem se tě strašně chtěla zeptat, z čistě vědeckých důvodů, jestli bys mi neposkytl jistou informaci, protože můj kradmý pohled –

Ted' ne, ted' na to není nejhezčí pohled a za chvíli bude ještě horší (nebo něco v tom smyslu).

Van si nebyl jistý, jestli Ada skutečně nic neví a je tak čistá jako noční nebe – z něhož již zmizel ohnivý odstín, nebo zda jí vyčerpávající zkušenosti radí hrát si na naivku. Ostatně na tom vůbec nezáleželo.

Počkej, ted' ne, zamumlal tlumeným hlasem.

Nenechala se odbýt: Chcisezeptat, chcivědět –

Svémi plnými rty, které u našich vášnivých pokrevních sourozenců byly *parties très charnues*, hladil a rozhrnoval její zplihlé vlasy, podobné černému hedvábí a splývající téměř až k bedrům (když pohodila hlavou jako ted'), ve snaze dostat se k jejímu spleniu, stále ještě prohrátému z postele. (Není nutné, ani tady, ani nikde jinde – někde už něco podobného zaznělo –, pokaňhat obstojně čistý styl nejasnými

anatomickými výrazy, které si psychiatr pamatuje ze studentských let. Pozdějším Adiným písmem.)

„Chcisezeptat,“ opakovala, když hladově dosáhl svého horkého, bledého cíle.

„Chci se tě zeptat,“ řekla naprosto zřetelně, ale také v jakém-si omámení, jelikož jeho plazící se ruka se nyní prodrala až k podpažnímu dŕlku a palec na drobné bradavce jí rozcinkal patro: zvonění na komornou v georgiánských románech – nepředstavitelné bez přítomnosti *elettricità*...

(Protestuju. To nejde. Je to zakázáno dokonce i v litevštině a latině. Adina poznámka.)

„– tě zeptat...”

„Tak se ptej,“ zvolal Van, „ale nic nepokaž“ (kupříkladu to, jak se na tobě pasu, jak se na tobě svíjím).

„Tak tedy proč,“ zeptala se (dožadovala se, vyzývala, jeden plamen zapraskal, jeden polštář spadl na zem), „proč tak tloustneš a tuhneš, když –“

„Kde? Když co?“

Aby mu to vysvětlila – taktně a taktilně –, přitiskla se k němu a zavrtila se jako nějaká břišní tanečnice, stále víceméně vkleče, dlouhé vlasy se jí přitom pletly do cesty, jedno její oko se mu upřelo do ucha (v té chvíli už byly jejich vzájemné polohy poněkud zašmodrchané).

„Zopakuj to!“ křikl, jako by byla kdesi daleko, pouhý odraz v tmavém okně.

„Ihned mi to ukaž,“ důrazně řekla Ada.

Odložil svůj provizorní kilt, a tón jejího hlasu se okamžitě změnil.

„Tě pic,“ řekla po dětsku. „Slezla z toho kůže až do masa. Bolí to? Moc to bolí?“

„Dotkni se ho, honem,“ poprosil úpěnlivě.

„Vane, ty můj chudáčku,“ pokračovala vysokým hlasem, jímž to sladké stvoření obvykle mluvilo na kočky, housenky, kuklíci se mláděátka. „Musí tě to pálit, opravdu se ti uleví, když se dotknu?“

„To si piš,“ řekl Van, „*on n'est pas bête à ce point*“ („blbost má své meze“, hovorové a hrubé).

„Plastická mapa afrických řek,“ řekla ta prvosenková pedantka. Ukazováček vyprovodil modrý Nil do džungle a pak se vrátil. „A co je tohle? Ani hříbek nemá tak sametovou hlavíčku. Ve skutečnosti“ (vyloženě tlachala) „mi připomíná pelargónii, květ muškátu.“

„Panebože, to nám všem,“ vyrazil ze sebe Van.

„A Vane, jak je příjemný na omak. Je moc příjemný! Vážně!“

„Stiskni ho, huso, nevidíš, že umírám?“

Jenomže naše mladá botanička neměla nejmenší tušení, jak s tou věcí náležitě zacházet – a Vanovi, který se ocitl v těžkých nesnázích a hrubě jí vrážel do lemu její noční košile, uniklo záupnění, jak se rozpustil v kaluži rozkoše.

Vyděšeně pohlédla dolů.

„To není to, co si myslíš,“ utrousil Van klidně. „Tohle *není* tamto. A mimochodem, je to čisté jako rosa. Otázka Nilu rozřešena – stop – Speke.“

(Divím se, Vane, proč se tak snažíš proměnit naši poetickou a jedinečnou minulost ve sprostou frašku. Ne, upřímně, Vane! Ale vždyť já *jsem* upřímný, tak to všechno bylo. Jen jsem si nebyl jistý v kramflecích, proto ta hubatost a uculování. *Ah, parlez pour vous*: já, můj drahý, mohu přísahat, že proslulé výpravy špiček prstů do tvé Afriky a na kraj světa začaly až mnohem později, když jsem tu cestu už znala nazpaměť. Promiň, ale tak to není – kdyby lidé měli stejné vzpomínky, nelišili by se od sebe. Právě–tak–to–bylo. Jenže my dva nejsme odlišní! „Myslet“ a „snít“ se francouzsky řekne stejně. Mysli na *la douceur*, Vane! Já ale na nic jiného nemyslím, samozřejmě – ve všem byla *douceur*, mé dítě, můj rýme. To už je lepší, řekla Ada.)

Prosím tě, teď zas ty.

Nahý Van se protáhl v nyní nehybném svitu svící.

„Pojď, zůstanem spát tady,“ řekl. „Nevrátí se dřív, než svítání znovu zapálí strýčkův doutník.“

„Celou košilku mám *trempee*,“ šeptla.

„Tak si ji svlíkni, pod ten pléd se vejdemo oba.“

„Nedívej se, Vane.“

„To není fér,“ řekl a pomohl jí košili stáhnout přes hlavu, kterou potřásala, aby si uvolnila vlasy. Letmé tahy uhlu zastínily tajemný středobod jejího křídově bílého těla. Mezi dvěma žebry zůstala růžová jizva po ošklivém vřídku. Políbil tu jizvu a opřel se o sepnuté ruce. Ada si nad jeho opáleným tělem prohlížela karavanu mravenců putující k oáze pupku; na tak mladého chlapce byl Van rozhodně hodně ochlupeň. Její mladá oblaňadra se octla přímo nad jeho obličejem. Jako lékař i umělec opovrhuji šosáckou postkoitální cigaretou. Je ovšem pravda, že Van si moc dobře všiml skleněné dózy s tureckými cigaretami značky Traumatis na skřínce, pro línou ruku však byla příliš daleko. Vysoké hodiny odbily anonymní čtvrt hodinu a Ada pozorovala, tvář opřenou o pěst, obdivuhodné, byť zvláště nevrle pohyby, plynulé napřimování po směru hodinových ručiček a nemotorné rozmáchnutí obnovené mužnosti.

Jenže tuhý vlas potahu divanu byl pichlavý jako hvězdami posetá obloha. Dříve než došlo k čemukoli dalšímu, Ada si klekla a urovnala pléd a polštáře. Domorodé děvče napodobující králíka. Natáhl ruku a zezadu přiložil dlaň na její horkou mokřinku – a vzápětí se jako šílený stáhl do polohy chlapečka plácajícího hrad z písku, jenomže ona se obrátila na záda, naivně připravena jej obejmout po způsobu, jakým učili Julii přijmout Romea. Nemýlila se. Poprvé za dobu jejich milostného vztahu sestoupilo na toho neotesaného hochy požehnání, múza lyrické mluvy, a Van šeptal a sténal, s výřečnou něhou zasypával její tvář polibky, vykřikoval ve třech jazycích – třech nejkrásnějších na světě – mazlivá slůvka, která se později měla stát základem slovníku tajných zdobnělin, jenž pak prošel mnoha revizemi do definitivní verze z roku 1967. Když jeho hlas příliš zesílil, tišila ho uklidňujícím *pšš* *pšš*, které dýchala do jeho úst, a její čtyři údy se kolem něho

ovinuly s takovou přímočarostí, jako by se odnepaměti milovala ve všech našich snech – jenže netrpělivá mladická vášeň (překypující jako přetékající Vanova vana, když ten mrzoutský šedivý starý mistr slova vybrušuje na pelesti hotelové postele tento text) nevydržela prvních pár slepých výpadů; rozprskla se na plátku orchideje, salašník modrý varovně zaklokotal, pod cáry rozbřesku se začalo vkrádat zpátky světlo, signály světlušek oblébaly vodní nádrž, z teček kočárových svítlen se staly hvězdy, na šterku zaskřípěla kola, všichni psi se vrátili spokojeně z nočního výletu, kuchařova neteř Blanche, jen v punčoškách, vyskočila ze žlutooranžové policejní dodávky (bohužel dlouho, dlouho po půlnoci) – a naše dvě nahé děti popadly pléd a noční košili, na rozloučenou poplácaly pohovku a odcupaly, každé se svým svícnem, do svých nevinných ložnic.

„A jestlipak si vzpomínáš,“ zeptal se Van, pod nosem šedý knír, z nočního stolku si vzal cigaretu značky Cannabina a zachrastil žlutomodrou krabičkou sirek, „jak jsme byli lehkomyšní a jak Larivièreová přestala chrápat, ale chvíli nato znovu roztřásla celý dům, a jak studené byly ty železné schody a jak mě zneklidnil tvůj – jak to jen říct – nedostatek zábran?“

„Pitomče,“ řekla Ada, otočená ke zdi, aniž otočila hlavu.

Léto 1960? Přeplněný hotel kdesi mezi Ex a Ardez?

Mělo by se začít s označováním každé stránky rukopisu datem: je třeba být vlídnější k mým neznámým snílkům.

20

NAZÍTRÍ, S NOSEM STÁLE ještě zabořeným v nadýchaném polštáři plném snů, kterým přispěla jeho jinak asketickému lůžku rozkošná Blanche (s níž se podle pravidel spánku v duchu společenských her držel za ruce v srdcervoucím zlém snu, ale třeba to byla jen vůně jejího laciného parfému), si chlapec okamžitě uvědomil, že mu na dveře klepe štěstí.

Pokoušeje se za každou cenu prodloužit žár jeho inkognita, soustředil se na poslední stopy jasmínu a slz v hloupém snu; jenže štěstí nečekalo a tygřím skokem mu vtrhlo do života.

To opojení z nově získané výsady! Její stín si zřejmě podržel už ve spánku, v poslední části snu, v němž vyprávěl Blanche, že se naučil levitovat a že záračná lehkost, s jakou si umí podmanit vzduch, mu umožní pokořit všechny rekordy ve skoku do dálky tím, že volným krokem, dá-li se to tak říct, několik palců nad zemí překoná dejme tomu třicet čtyřicet stop (příliš dlouhá vzdálenost by mohla vzbudit podezření), zatímco tribuny budou šílet a užaslý Zambovský ze Zambie, s rukama v bok, nebude věřit svým očím.

Něha korunuje skutečný triumf, jemnost usnadňuje cestu k autentickému osvobození: city, jež nejsou příznačné pro euforii a vášeň našich snů. Polovina neuvěřitelného štěstí, jež měl Van od této chvíle zakoušet (doufal, že navěky), pramenila z jistoty, že může, otevřeně a kdykoli se mu zachce, zahrnovat Adu veškerými chlapeckými něžnostmi, na něž mu dosud společenský stud, mužské sobectví a morální skrupule nedovolily ani pomyslet.

O sobotách a nedělích oznamoval všechna tři hlavní jídla gong: malý, střední a velký. První zrovna ohlašoval, že v jídelně se podává snídaně. Jeho vibrování vnuklo Vanovi myšlenku, že mu stačí pouhých šestadvacet kroků a připojí se k své mladé spolupachatelce, jejíž jemné pižmo, stále ještě uchovávané v jamce dlaně, jej naplňovalo jakýmsi zářivým údivem: *opravdu* se to stalo? Jsme *opravdu* volní? Čínští milovníci malých opeřenců vyprávějí – a otrásají se smíchem tlustochů –, že někteří ptáci chovaní v klíčkách se každé boží ráno, jen co se probudí, vrhají proti prutům klece (a pár minut zůstávají ležet v bezvědomí) v automatickém výpadu, který je pokračováním snu – byť po zbytek dne jsou ti duhová zajatci docela živí, poslušní a povídaví.

Van vrazil nahé prsty nohou do tenisky, vylovil zpod postele její družku a seběhl dolů kolem spokojeného knížete

Zemského a zamračeného Vincenta Veena, biskupa z Baltimory a Coma.

Ona ale ještě dole nebyla. V prozářené jídelně, plné žlutých květů ve zplihlých hroznech slunečního světla, se krmil strýček Dan. Na sobě měl náležité oblečení pro náležitě horký den na venkově: bílý proužkovaný oblek, flanelovou košili barvy lila, piké vestičku, modročervenou klubovou vázanku a velmi vysoký měkký límeček, sepnutý zlatým špendlíkem (všechny úhledné proužky a barvy se však jako při tisku komiksu mírně posunuly, byla totiž neděle). Strýček, který právě spořádal první toust s máslem a špetkou tradiční pomerančové marmelády, vydával hudravé zvuky, jak si proplachoval umělé zuby lokem kávy, než ji spolu s chutnými vyplavenými zbytky spolkl. Jelikož, jak jsem měl důvod se domnívat, mi nechyběla odvaha, mohl jsem se přinutit k přímému pohledu na jeho růžový obličej s rezavým (rotujícím) „knířečkem“, ale nikdo mě nenutil snášet jeho profil s ustupující bradou a ryšavými licousy (dumal v roce 1922 Van, když znovu spatřil květy žanovce). Van tedy přelétl očima, nikoli bez apetytu, po modrých konvičkách s horkou čokoládou a nakrájených bagetkách, připravených pro hladové děti. Marina snídala v posteli, majordomus s Pricem ve výklenku spižírny (ta představa je z nějakého důvodu příjemná) a mademoiselle Larivièreová se celé dopoledne jídla ani nedotkla, jelikož patřila k bohabojným *midinettkám* (nikoli pařížským švadlenkám, ale vyznavačkám víry) a dokonce se jí podařilo přesvědčit svého zpovědníka, aby se k nim přidal.

„Milý strýčku, k tomu požáru jste mohl vzít i nás,“ podotkl Van, nalévaje si čokoládu.

„Ada ti všechno poví,“ odpověděl strýček Dan a zálibně si mazal máslem a marmeládou další toust. „Ten výlet se jí ohromně líbil.“

„Takže ona jela s vámi?“

„Ano, v černém šarabanu, se všemi komorníky. Byla to tuze pěkná podívaná“ (vysloveno s velmi britským přízvukem).

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.